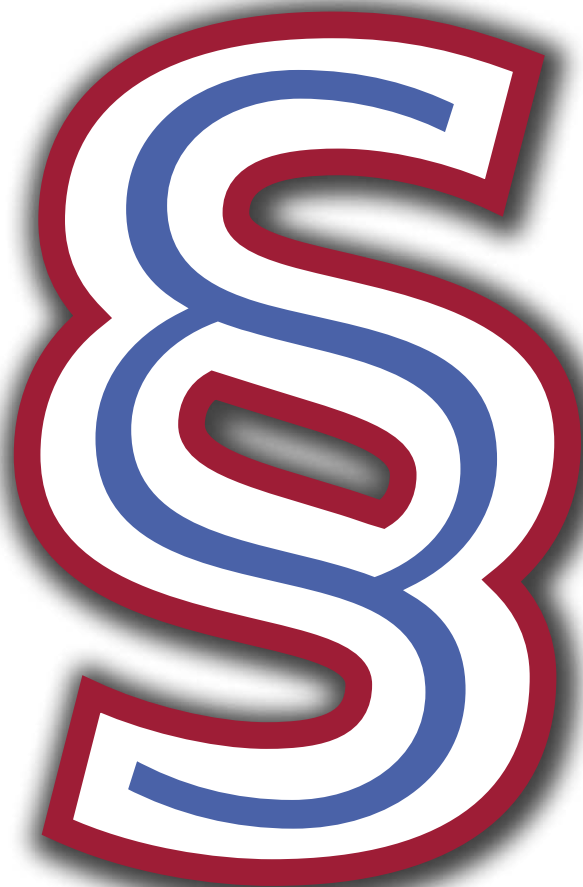

Kdo blokuje výstavbu?

**Analýza účasti veřejnosti v územních řízeních
se zaměřením na účast občanských spolků**

ARNIKA
Praha 2018

Kdo blokuje výstavbu?

*Analýza účasti veřejnosti v územních řízeních
se zaměřením na účast občanských spolků*

Arnika, Praha 2018

Hlavní autorka a editorka: **Vendula Zahumenská**

Tato publikace navazuje na analýzu z roku 2015, která vznikla v rámci výuky předmětu „Právo životního prostředí ve státní správě a samosprávě“ na Masarykově univerzitě v Brně.

Na tvorbě této analýzy se podíleli tito studenti:

Báňová Sabina, Bidmonová Šárka, Glittová Klára,
Havelková Lenka, Houserová Veronika, Jurčíková Irena,
Kacetlová Kateřina, Kolaříková Světla, Mencl Matouš,
Pěrka Matěj.

ISBN: 978-80-87651-43-8

Motto:

„Občanská společnost je polemika se svobodnou společností! A je povinností každého demokrata ze všech svých sil do konce svých věků proti ní bojovat.“¹

— *Václav Klaus*

---

¹ Z článku Nešťastný debakl zeleného osamělce, Právo, 14. 7. 2005, zdroj Zelená perla 2005, <http://detizeme.cz/zprava.shtml?x=1837314>

Obsah analýzy

RESUMÉ: Blokují spolky výstavbu?	6
1. Charakteristika tématu	8
2. Postup při psaní analýzy	11
3. Obecně k účasti veřejnosti na rozhodování o životním prostředí	12
3.1. Aarhuská úmluva	12
3.1.1. Z historie: Česká republika před Aarhuským Výborem v roce 2010	16
3.2. Účast na rozhodování v území	18
3.2.1. Spolky jako účastníci řízení před novelou stavebního zákona z roku 2017	19
4. Role spolků ve společnosti	23
4.1. Účast veřejnosti a zneužití práv	29
5. Pohled politiků na účast veřejnosti	32
6. Exkurz: Projednávání zákonů v Parlamentu ČR	36
6.1. Novela zákona č. 100/2001 Sb., zákon o posuzování vlivů na životní prostředí	36
6.1.1. Poslanecká sněmovna	37
6.1.2. Senát	41
6.2. Novela zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon	43
6.2.1. Poslanecká sněmovna	44
6.2.2. Senát	50
7. Účast spolků v územních řízeních v datech	60
7.1. Povolování dálnic a silnic	61
7.2. Územní řízení a spolky v roce 2013	64
7.2.1. Data Ústavu územního rozvoje	64
7.2.2. Územní řízení: krajská data	67
7.2.3. Stavební úřady města a obcí	70
7.2.3.1. Otázky položené stavebním úřadům	70
7.2.3.2. Stavební úřady městských částí Prahy a Brna	71
7.2.3.2.1. Praha	71
7.2.3.2.2. Brno	73

7.2.3.3.	Stavební úřady statutárních měst	74
7.2.3.4.	Stavební úřady v ostatních městech a obcích	76
7.2.4.	Vyhodnocení získaných dat	78
7.2.5.	Krajské soudy	79
7.2.6.	Ministerstva	81
7.3.	Rok 2017	84
7.3.1.	Údaje Ústavu územního rozvoje	84
7.3.2.	Stavební úřady	87
7.3.2.1.	Stavební úřady Brna a Prahy	88
7.3.2.1.1.	Praha	88
7.3.2.1.2.	Brno	89
7.3.2.2.	Úřady statutárních měst	90
7.3.2.3.	Úřady menších měst a obcí	91
7.3.3.	Krajské soudy	93
7.3.4.	Ministerstvo pro místní rozvoj	93
<hr/>		
8.	Závěr	96
<hr/>		
9.	Přílohy	99
9.1.	Tabulka k odpovědím krajských úřadů na žádost o informace v roce 2013	99
9.2.	Výroky politiků k účasti spolků na rozhodování o životním prostředí	100
<hr/>		
10.	Použitá literatura	104

Seznam používaných zkratk a zkrácených pojmů

EIA – proces posuzování vlivů na životní prostředí

ŘSD – Ředitelství silnic a dálnic

ZOPK – zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Soudní řád správní – zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní

Výbor – Aarhus Convention Compliance Committee

RESUMÉ: Blokují spolky výstavbu?

Obyvatelé měst a obcí prý zakládají občanské spolky, které po celá léta zdržují řízení nebo dokonce žádají úplatky. Úmyslně podávají odvolání a žaloby, které poškozují developery a způsobují jim milionové náklady. Je to pravda? Existují důkazy a čísla, která to potvrzují? Jak je to doopravdy?

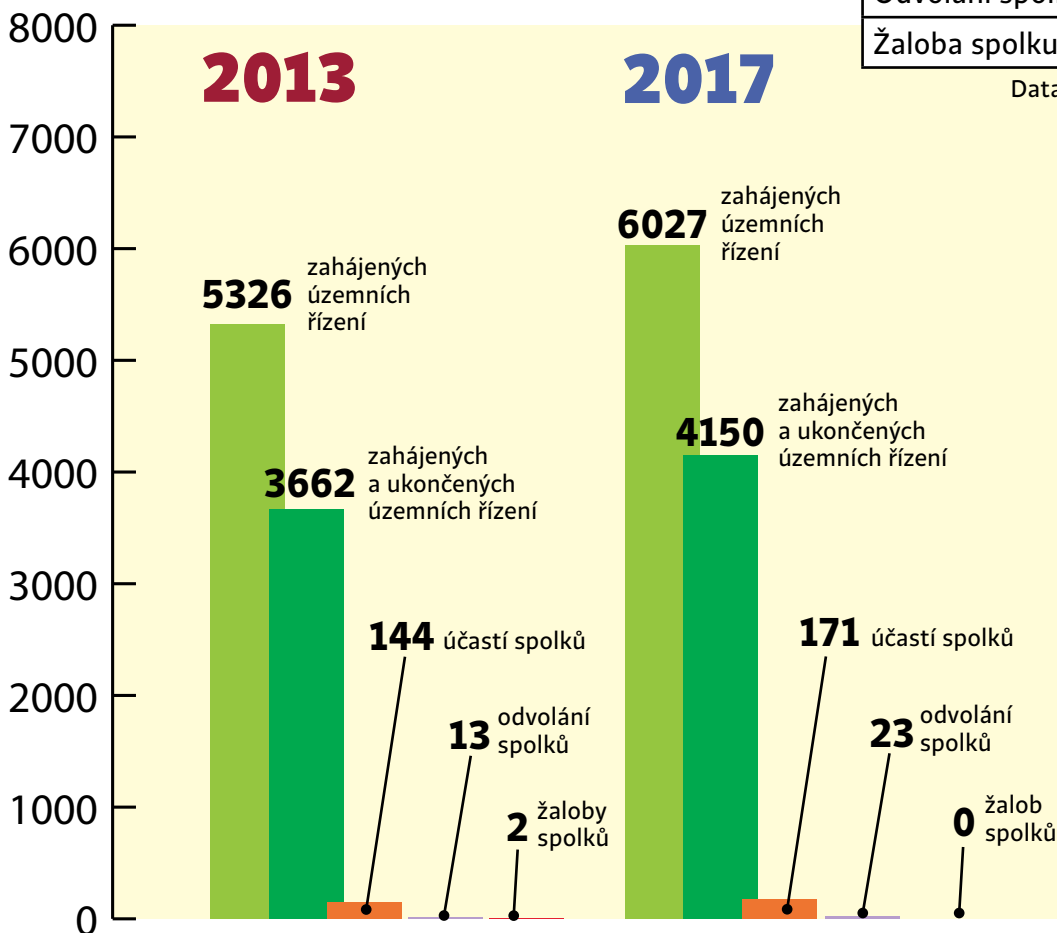
1. Informace od stavebních úřadů

V letech 2013 a 2017:

- Se spolky účastnily **2,77 %** zahájených územních řízení
- Podaly odvolání v **0,46 %** všech územních řízení zahájených a ukončených v daném roce
- Podaly žalobu v **0,025 %** všech zahájených a ukončených územních řízení

	2013	2017
Oslovené stavební úřady	70	70
Kompletní odpovědi	44	42
Zahájená územní řízení	5326	6027
Řízení zahájená a ukončená v tomto roce	3662	4150
Účast spolků	144	171
Odvolání spolku	13	23
Žaloba spolku	2	0

Data získala Arnika od stavebních úřadů

2. Statistika ministerstva pro územní rozvoj za roky 2012–2017

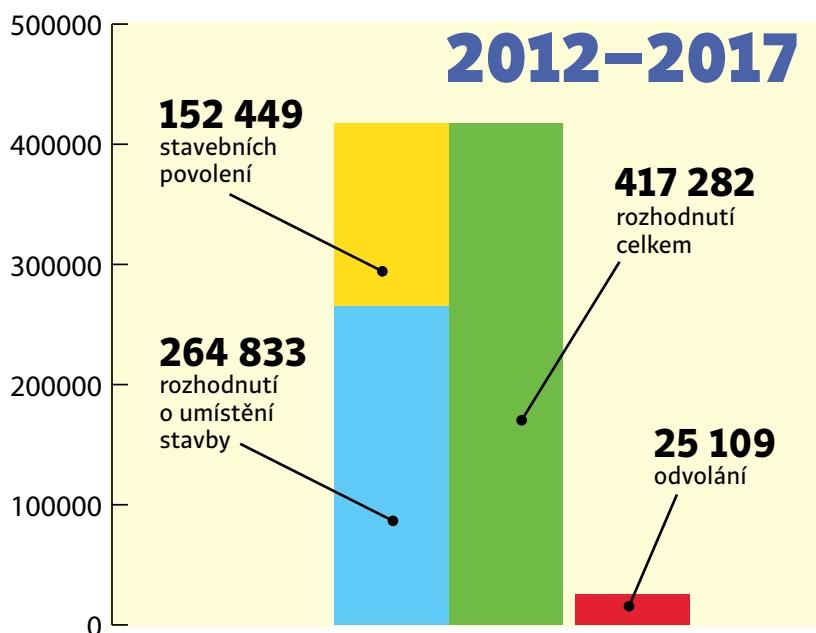
Informace o územních řízeních má i Ministerstvo pro místní rozvoj a Ústav územního rozvoje. Jaká data se skrývají v úředních tabulkách za roky 2012–2017?

Úředníci nesledují, jestli se řízení účastnily spolky a nevědí, kdo podal odvolání. Může to být sám investor, může to být obec, může to být dotčený sousední vlastník nemovitosti.

Rok	Počet rozhodnutí o umístění stavby ¹	Počet stavebních povolení ²	Počet rozhodnutí celkem	Počet odvolání celkem
2012	46 756	36 280	83 036	4439
2013	39 898	27 722	67 620	4321
2014	39 990	23 451	63 441	4284
2015	42 225	22 096	64 321	4025
2016	46 217	22 189	68 406	4211
2017	49 747	20 711	70 458	3829
Celkem	264 833	152 449	417 282	25 109

1 Bez veřejnoprávních smluv a územních souhlasů.

2 Bez veřejnoprávních smluv a souhlasů.

- Odvolání podáno v **6 %** všech řízení.
- V **39 %** nadřízený úřad rovnou potvrdí rozhodnutí stavebního úřadu.
- Úřady nemají žádné přesné informace o tom, jestli odvolání podaly spolky.

1. Charakteristika tématu

Rozhodování o společném životním prostoru není výlučnou záležitostí veřejné správy. Bez občanů, kteří znají svoje práva a jsou schopni prosazovat svoje nejen environmentální požadavky na budoucí podobu území,² by ochrana životního prostředí³ nebyla realizovatelná. Účast veřejnosti na rozhodování proto můžeme považovat za jeden z nejdůležitějších aspektů ochrany životního prostředí. Je totiž nepochybné, že „kvalitní a efektivní ochrana životního prostředí předpokládá zapojení širokého spektra subjektů do tohoto procesu.“⁴ V praxi se však naopak setkáváme s podceňováním významu participace na rozhodování a proti účasti veřejnosti vystupují také mnozí politici⁵. Také v médiích se stále častěji objevují články, které vyznívají spíše proti účasti veřejnosti a proti aktivitám občanských iniciativ a spolků. Máme sice právní normy, které s účastí na rozhodování počítají, ale aplikační praxe tomuto trendu neodpovídá a dlouhodobě se projevují snahy o omezení prostoru pro občanskou společnost.

V důsledku toho zůstává účast veřejnost v mnoha případech pouhou nutnou formalitou, která ve svém výsledku skutečně nepřináší nic pozitivního – na straně občanů pouze další zklamání a frustraci z fungování veřejné správy a na straně úředníků utvrzení v přesvědčení, že dialog s občany není možný a přínosný. Výsledkem toho jsou nekvalitní územně plánovací dokumentace a územní rozhodnutí, které nejen že nemusí obstát při soudním přezkumu, ale také nedovolují mnohým obyvatelům měst a obcí ztotožnit se s projekty, které se v okolí jejich bydliště realizují.

Ochrana životního prostředí není zájmem úzké skupiny občanů („ekologických aktivistů“), naopak jedná se o jeden z důležitých zájmů veřejných. Z průzkumů veřejného

2 Veřejným zájem jako opakem zájmu soukromého. Jde o pojem, který není v právní úpravě definován, ale právě ve správním právu, potažmo právu životního prostředí se často vyskytuje, a to jako tzv. neurčitý právní pojem. Jde o takový zájem, který je možné označit za obecný, či veřejně/obecně prospěšný. Jehož nositelem jsou blíže neurčené, ale alespoň rámcově determinované okruhy osob jako tzv. veřejnost, popř. může jít o celospolečenské zájmy. Viz MADAR, Zdeněk. Slovník českého práva. 2. rozšíř. vyd. Praha: Linde, 1999. Zdůrazňuji, že Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku sp. zn. 6 As 65/2012 ze dne 10. května 2013, řekl, že „veřejný zájem musí být výslovně formulován ve vztahu ke konkrétní posuzované záležitosti a musí být přesvědčivě odlišen od zájmu soukromého.“

3 „Zájem na příznivém životním prostředí a zájem na dodržování předpisů stavebního práva (zejména ochrana nezastavěného území) směřují k určitému obecnému blahu či k naplnění cílů prospěšných pro společnost, a tedy dle soudu jednoznačně naplňují podstatu obecného pojmu „veřejný zájem“. Viz vyjádření Veřejného ochránce práv z dokumentů ke spis. zn. 11/2012/SZD, které bylo následně argumentačně použito v rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem č.j. 15 A 108/2013-138 z 8. 10. 2014. Jednalo se o historicky první žalobu k ochraně veřejného zájmu dle § 66 s.ř.s. podaná veřejným ochráncem práv.

4 JANČÁŘOVÁ, Ilona. Účast veřejnosti při ochraně životního prostředí. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 295, s. 13.

5 SKALÍK, Jan. Kritické ohlednutí za dvaceti lety ankety o nejtrapnější anti ekologický výrok Zelená perla. *Ekolist.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-06-18]. Dostupné z: <http://ekolist.cz/cz/publicistika/nazory-a-komentare/jan-skalik-kriticke-ohlednuti-za-dvaceti-lety-ankety-o-nejtrapnejsi-antiekologicky-vyrok-zelena-perla>

mínění přitom vyplývá, že 41 % občanů ČR se domnívá, že je u nás ochrana životního prostředí nedostatečná a dokonce 22 % respondentů nebylo spokojeno, nebo alespoň spíše spokojeno, se stavem životního prostředí v okolí svého bydliště.⁶ Z čerstvého průzkumu Masarykovy univerzity⁷ mj. vyplývá, že „většina české veřejnosti považuje ochranu přírody a životního prostředí za důležitou (94 %) a souzní s jejími myšlenkami (76 %). Většina Čechů také vyjadřuje názor, že lidé vážně zneužívají životní prostředí (82 %), že je přírodní rovnováha velice křehká (85 %) a že rostliny a zvířata mají stejné právo na existenci jako člověk (83 %). Svého prostředí si Češi váží: drtivá většina si cení možnosti žít ve zdravém (91 %) a hezkém prostředí (90 %). O něco méně jsou pro ně důležité hodnoty spojené s občanskou angažovaností – podílení se na zlepšování života v místě bydliště (72 %) a na ochraně přírody (67 %). Stav životního prostředí patří mezi významné faktory, které podle většiny obyvatel České republiky ovlivňují kvalitu jejich života (79 %). Ve společnosti, kde celkově převažují sympatie s ochranou přírody a životního prostředí, je možné identifikovat segment přibližně pětiny až třetiny veřejnosti, která považuje ochranu životního prostředí za prvořadé politicko-spoločenské téma, hlásí se k ekologickému politickému přesvědčení a v řadě dalších zmíněných průzkumů jednoznačně vyjadřuje své proenvironmentální postoje a znepokojení. Proenvironmentálnímu naladění většiny společnosti se vymyká čtvrtina až pětina Čechů, kteří zpochybňují vliv životního prostředí na lidský život, závažnost environmentálních problémů a význam ochrany přírody a životního prostředí.“⁸

Z dalších průzkumů pak vychází,⁹ že řada občanů považuje ochranu životního prostředí za velmi důležitou, a pokud mají říci, které subjekty se na ochraně přírody nejvíce podílejí, pak je ze strany 62 % občanů hodnocena pozitivně aktivita nevládních organizací (obdobně kladně jsou hodnoceny např. obecní úřady). Méně příznivě lidé hodnotí environmentální činnost krajů, ministerstva životního prostředí; parlament či vláda se dostávají na opačnou část škály – jejich činnost je hodnocena spíše negativně. Pozitivní hodnocení neziskových organizací vyvíjejících činnost v oblasti životního prostředí zůstává stabilní již několik let. V této souvislosti je samozřejmě nezbytné odlišit občanské spolky, které vykonávají tzv. přímou ochranu přírody a krajiny (kupř. rysí hlídky Hnutí Duha nebo obnova krajiny prováděná Českým svazem ochránců přírody) a pak činnost spolků, které se primárně zaměřují na účast v řízeních (jedná se přitom zejm. o spolky místních občanů, nikoliv pouze o velké organizace typu Arnika, Frank Bold či NESEHNU-

⁶ Tamtéž.

⁷ <https://munispace.muni.cz/index.php/munispace/catalog/book/1001>

⁸ Viz Jan Krajhanzl, Tomáš Chabada, Renata Svobodová: Vztah české veřejnosti k přírodě a životnímu prostředí. Reprezentativní studie veřejného mínění, FSS MU, 2018. Dostupné na <https://munispace.muni.cz/index.php/munispace/catalog/book/1001>

⁹ Viz Centrum nezávislého průzkumu veřejného mínění: Ekologie. *Sociologický ústav AV ČR* [online]. 2015 [cit. 2015-06-12]. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/ekologie>

TÍ). Domníváme se, že pozitivní hodnocení, které lze dohledat ve zmíněných průzkumech, souvisí spíše s onou přímou ochranou životního prostředí. Zajímavá data k další diskusi nad těmito otázkami přinesl i nejnovější výzkum občanské angažovanosti.¹⁰

Právě s občanskou angažovaností je úzce spjata účast občanů na rozhodování a zakládání environmentálních spolků. Prostřednictvím nevládních organizací se občané mohou zapojovat do územních a jiných řízení. Přitom se ale opakovaně objevují pochybnosti o činnosti některých spolků, a jejich role při ochraně životního prostředí je zpochybňována. Často se lze dokonce setkat s argumentací, že účast veřejnosti je ve větším počtu případů účelová nebo dokonce obstrukční, a že by mělo dojít k přísnější právní úpravě a výraznému omezení práv veřejnosti. Takové diskuse se vzhledem ke své podstatě nejčastěji odehrávají na poli Poslanecké sněmovny ČR a Senátu, odkud se dostávají do médií.

Proti názoru, že je účast veřejnosti mnohdy obstrukčního charakteru, vystupují mnozí odborníci. Jedním z nich je např. JUDr. Milan Damohorský, který se domnívá (což uvedl ve vztahu k jedné z navrhovaných novel § 70 ZOPK), že důvody, které se ve vztahu k omezení účasti veřejnosti na rozhodování uvádějí, jako jsou zefektivnění řízení, zjednodušení administrativy a odstranění obstrukcí, jsou ryze účelové a pokud jde o další důvod – *„odstranění obstrukčního jednání – je vykonstruovaný na základě subjektivního názoru jednotlivých zainteresovaných osob, přičemž toto tvrzení není podloženo žádnou systematicky provedenou celorepublikovou objektivní analýzou. Účast občanských sdružení ve smyslu § 70 zákona č. 114/1992 Sb. ve správních řízeních není úmyslným zdržováním. Občanská sdružení často, na rozdíl od orgánů státní správy, a to i vzhledem ke své politické nezávislosti, opravdu hájí veřejný zájem na ochraně životního prostředí, přičemž často vnáší do řízení odborné vědecky objektivně podložené argumenty. Nezanedbatelná je pak jejich úloha kontrolní, kdy často již jen pouhá účast v řízení odrazuje ostatní účastníky od korupčního jednání.“*¹¹

Jak uvádí M. Damohorský, v současnosti nemáme k dispozici dostatečná data, která by dokazovala, jakým způsobem se spolky (resp. je v této souvislosti vhodnější hovořit ještě o občanských sdruženích) zapojují do správních řízení a zda skutečně v některých případech došlo k záměrnému ovlivňování výsledku řízení s úmyslem získat z takové činnosti profit.

Proto jsme se rozhodli alespoň dílčí část této problematiky prozkoumat. Prostřednictvím žádostí o informace jsme se pokusili získat data o účasti spolků v územních

¹⁰ Centrum občanského vzdělávání: Občanská angažovanost 2015 – nový výzkum. *Centrum občanského vzdělávání* [online]. 2015 [cit. 2015-06-12]. Dostupné z: <http://www.obcanskevzdelavani.cz/obcanska-angazovanost-2015-novy-vyzkum>

¹¹ DAMOHORSKÝ, Milan. Stanovisko katedry práva životního prostředí Právnické fakulty UK v Praze k novele stavebního zákona a předpisů souvisejících. In: Arnika [online]. Praha, 2011 [cit. 2014-01-10].

řízení a o tom, zda skutečně dochází v podstatném počtu případů ke „zdržování řízení“ nebo dokonce k podávání obstrukčních žalob. V rámci této analýzy je naším cílem popsat jednak stávající právní úpravu, ale především rozebrat získaná data.

Připomínáme, že data o rozhodování v území jsou částečně dostupná na webových stránkách Ústavu územního rozvoje;¹² stavební úřady však samy neshromažďují data o účastnících územních řízení. Přehled o účastenství spolků tedy není možné získat z veřejně přístupných databází.

2. Postup při psaní analýzy

Tato analýza není vzhledem ke svému rozsahu, finančním možnostem tvůrců, a vzhledem k omezenému časovému prostoru pro její realizaci, vyčerpávající. Jedná se pouze o dílčí analýzu výše popsaného problému – účasti spolků v územních řízeních a vlivu účasti těchto organizací na jejich průběh.

Analýza se skládá ze čtyř částí:

- I. **Analýzy dat o účasti spolků v územních řízeních**, která jsme získali prostřednictvím žádostí o informace (seznam konkrétních oslovených orgánů veřejné správy a soudů je k dispozici níže v příložených tabulkách).
  - Výběr povinných subjektů: vzhledem k tomu, že jsme chtěli získat pokud možno co nejvíce dat a současně jsme byli limitováni časově, finančně i personálně, vybrali jsme sedmdesát stavebních úřadů (celkově jich je přes 700, tj. pracovali jsme s deseti procenty úřadů, u kterých odpovídá počet vydaných územních rozhodnutí zhruba 10% těchto rozhodnutí vydaným v daném roce) a zaslali jim žádosti o informace jak v roce 2013, tak shodně v roce 2017 – totožným stavebním úřadům. Uvědomujeme si, že větší stavební úřady vedou více územních řízení o záměrech, které mají výraznější dopad na své okolí, a proto lze předpokládat, že se těchto řízení budou častěji účastnit spolky.
  - Obrátili jsme se proto na městské části Prahy a Brna a na všechna statutární města. V každém kraji jsme pak oslovili dva stavební úřady v menších městech, přičemž jsme se snažili vybrat města okolo 6.000 obyvatel. Oslovili jsme taktéž všechny krajské úřady (v roce 2013, v roce 2017 jsme už tento krok neopakovali, neboť jsme od krajských úřadů žádná relevantní data nezískali a jednalo by se o zbytečné vyřizování žádostí o informace). Na ministerstva jsme se obrátili proto, abychom se ujistili, zda mají či nemají údaje o účasti spolků k dispozici. Také jsme se obrátili na všechny krajské soudy (rovněž v roce 2013 a 2017).

¹² Pracovní podklady k analýze stavu na úseku územního plánování. Ústav územního rozvoje [online]. 2015 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=4625>

II. Analýzy zápisů z projednání sněmovních tisků – návrhů zákonů, které úzce souvisí s účastí veřejnosti na rozhodování o životním prostředí – novela zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon, a novela zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. V této části jsme se zaměřili na výroky poslanců a senátorů ve vztahu k účasti veřejnosti. Tato část je doplněna výběrem výroků politiků či úředníků v médiích. V souvislosti s předchozím bodem jsme se rozhodli najít nejméně deset výroků českých politiků, které se objevily v médiích, a které se dotýkají účasti spolků ve správních (územních) řízeních.

3. Obecně k účasti veřejnosti na rozhodování o životním prostředí

3.1. Aarhuská úmluva

Životnímu prostředí se na mezinárodní úrovni věnuje řada dokumentů, které mají buď závazný nebo nezávazný charakter (tzv. soft law jako různá doporučení nebo rezoluce¹³). Mezinárodní smlouvy jako závazné prameny mezinárodního práva se začaly v ochraně životního prostředí objevovat po druhé světové válce. Jak uvádí autoři brněnské učebnice práva životního prostředí¹⁴, mají buď charakter rámcový (Úmluva o změně klimatu), kdy stanovují pravidla pro přijímání dalších konkrétních závazků, nebo se jedná o navazující smlouvy, které se týkají jednotlivých složkových oblastí a stanoví konkrétní závazky států (jako je např. Úmluva o mokřadech nebo Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a rostlin CITES). Mezi prameny práva, které byly pro rozvoj mezinárodního práva životního prostředí podstatné, nepochybně patří zejm. tzv. Stockholmská deklarace OSN (přijata v roce 1972 na Konferenci OSN o životním prostředí (*Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment*)) a Deklarace z Rio de Janeira o životním prostředí a rozvoji z roku 1992 (*Rio Declaration on Environment and Development*).¹⁵

¹³ Obdobně *Právo životního prostředí*. 2., přeprac. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 323 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 427, s. 58.

¹⁴ Tamtéž, s. 59.

¹⁵ V Komentáři k *Listině základních práv a svobod* autoři zmiňují též skutečnost, že právě Stockholmská deklarace odstartovala proces *ekologizace práva* založený na důsledné ochraně životního prostředí. Mimo to je možné zmínit rovněž směrnici Evropské hospodářské komise OSN o přístupu k informacím o životním prostředí a o účasti veřejnosti na rozhodování o otázkách životního prostředí přijaté na Třetí ministerské konferenci „*Environment for Europe*“ v bulharské Sofii v roce 1995. S. 708-709. Viz WAGNEROVÁ, Eliška, Vojtěch ŠIMÍČEK, Tomáš LANGÁŠEK, Ivo POSPÍŠIL a kol. *Listina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, xxv, 906 s. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-807-3577-506.

Pokud se však zaměříme pouze na účast veřejnosti, pak je jednoznačně nejvýznamnější tzv. Aarhuská úmluva (Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí, Aarhus, 1998)¹⁶, konkrétně jde o tzv. druhý a třetí pilíř této úmluvy, tj. účast veřejnosti na rozhodování (čl. 7) a přístup k soudní ochraně (čl. 9). Implementace Aarhuské úmluvy v České republice stále není bezproblémová, hlavní nedostatky se týkají účasti nevládních organizací jako dotčené veřejnosti na správních řízeních, ve kterých mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny a přístupu k soudní ochraně. Nejzávažnějším problémem ovšem je možnost dosáhnout soudního přezkumu správních aktů. Tato situace není novinkou,¹⁷ ale zhoršila se výrazně po novele stavebního zákona, kdy byla spolkům odebrána možnost účastnit se např. územních řízení nebo dokonce řízení, ve který se jedná o kácení dřevin.

Aarhuská úmluva mj. stanoví základní požadavky na účast veřejnosti při přípravě nejrůznějších plánů, které mohou zasáhnout životní prostředí, a na účast veřejnosti na rozhodování. Při výkladu a používání této úmluvy je důležité zohlednit také fakt, že signatářem je i Evropská unie, a proto plyne její závaznost pro ČR nejen z její povahy mezinárodní úmluvy, ale také z toho, že Aarhuská úmluva je na základě rozhodnutí Rady č. 2005/370/ES součástí práva ES;¹⁸ v této souvislosti Evropský parlament a Rada přijaly nařízení 1367/2006/ES ze dne 6. září 2006 o použití ustanovení Aarhuské úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí na orgány a subjekty Společenství.

Významnou otázkou související s aplikací Aarhuské úmluvy je problematika jejího přímého účinku.¹⁹ Teorie a praxe stanoví jako podmínky přímé použitelnosti mezinárodních smluv (a jejich jednotlivých ustanovení), namísto či přednostně před ustanoveními vnitrostátního práva, jejich dostatečnou specifičnost.²⁰ Současně je třeba, aby z ustanovení mezinárodní smlouvy bylo možné dovodit konkrétní a vymahatelná práva fyzických a právnických osob vůči státu. Naše soudy, ač se postavením Aarhuské úmluvy v našem právním řádu²¹ zabývaly několikrát, došly k závěru, že není přímo apli-

16 Srov. BĚLOHRADOVÁ, Jitka. Aarhuská úmluva – aktuální otázky. In: *Cofola 2011: the conference proceedings*. 1. vyd. Brno: Masaryk University, 2011, s. 7. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 390. (Dále „Bělohradová 2011, op. cit.“).

17 Srov. HUMLÍČKOVÁ, Petra, Pavel ČERNOHOUS a Pavel ČERNÝ. SWOT analýza – přístup ke spravedlnosti v oblasti životního prostředí. In: [online]. Praha: Zelený kruh, 2009, 13. 3. 2008 [cit. 2013-05-27].

18 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. července 2006, sp. zn. 1 Ao 1/2006.

19 Srov. kupř. Access to Justice in Environmental Matters: Report to access on Justice in Environmental Matters. In: [online]. Justice and Environment, 2010 [cit. 2013-05-27].

20 ČERNÝ, Pavel. Nedostatky praktické aplikace čl. 9 Aarhuské úmluvy z pohledu dotčené veřejnosti. In: *Sborník mezinárodní konference o aplikaci Aarhuské úmluvy v praxi* [online]. Ministerstvo životního prostředí, 2009 [cit. 2013-05-27], s. 5.

21 V podrobnostech viz Bělohradová 2011, op. cit.

kovatelná.²² Ústavní soud přitom zdůraznil, že ustanovení Aarhuské úmluvy (v tomto konkrétním případě čl. 9 Aarhuské úmluvy) není přímo aplikovatelné ve vztahu k jednotlivci, neboť nestanoví práva přesně a vyžaduje určitou akci ze strany zákonodárce jako podmínku svého použití. Otázku, zda lze Aarhuskou úmluvu považovat za mezinárodní smlouvu o lidských právech, ponechal Ústavní soud otevřenou.²³ Před časem se k této otázce vyjádřil (alespoň částečně) velký senát Soudního dvora Evropské unie v případě Lesoochranárske zoskupenie VLK. Podle názoru Soudního dvora článek 9 odst. 3 Aarhuské úmluvy nemá v právu Unie přímý účinek. „*Je nicméně na předkládajícím soudu, aby vyložil procesní právo upravující podmínky, které je nutno splnit při podávání správního opravného prostředku nebo žaloby, způsobem, který v co největším možném rozsahu zohlední cíle čl. 9 odst. 3 této úmluvy, jakož i cíl účinné soudní ochrany práv poskytnutých právem Unie, aby organizace na ochranu životního prostředí mohla soudně napadnout rozhodnutí vydané v rámci správního řízení, které by mohlo být v rozporu s právem Unie v oblasti životního prostředí. V případě neexistence právní úpravy Unie v této oblasti přísluší vnitrostátnímu právnímu řádu každého členského státu, aby upravil procesní podmínky žalob určených k zajištění ochrany práv, která jednotlivcům vyplývají z práva Unie; členské státy jsou přitom v každém jednotlivém případě zodpovědné za zajištění účinné ochrany těchto práv. Procesní podmínky žalob určených k zajištění ochrany práv, která jednotlivcům vyplývají z práva Unie, nesmějí být méně příznivé než ty, které se týkají obdobných řízení na základě vnitrostátního práva (zásada rovnocennosti), a nesmějí v praxi znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv přiznaných právním řádem Unie (zásada efektivity).*“²⁴

Ve vztahu k zapojení veřejnosti do územního plánování jsou relevantní především tyto články Aarhuské úmluvy:

- Čl. 7: Účast veřejnosti při tvorbě plánů, programů a politik týkajících se životního prostředí: v souladu s tímto článkem mají strany za úkol vymezit veřejnost, která se může účastnit, přičemž musí brát v úvahu cíle této úmluvy. Strany také mají usilovat o to, aby veřejnosti byla poskytnuta v přiměřeném rozsahu příležitost pro její účast při tvorbě politik týkajících se životního prostředí.

Tento článek je samozřejmě naplněn především prostřednictvím zapojení veřejnosti do procesu územního plánování; kromě toho pak do procesů posuzování vlivů různých

²² Viz usnesení Ústavního soudu IV. ÚS 1791/07 ze dne 21. listopadu 2007: „*Pokud jde o polemiku stěžovatele s názory NSS ohledně neexistence přímé aplikovatelnosti tzv. Aarhuské úmluvy, ÚS je toho názoru, že z textu této úmluvy, jež ve svém článku 1 předpokládá postupné uskutečňování obecně formulovaných cílů smluvními státy, nelze dovodit, že by tato úmluva byla přímým pramenem jakýchkoliv občanských práv či závazků, natož práv či svobod základních. Úmluva obsahuje závazky států, které mají programovou povahu a jsou průběžně realizovány smluvními stranami.*“

²³ Usnesení Ústavního soudu IV. ÚS 154/08 ze dne 30. června 2008, <http://nalus.usoud.cz/>.

²⁴ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 8. března 2011. Věc C-240/09. Lesoochranárske zoskupenie VLK proti Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. In: Sbíрка rozhodnutí. 2010.

plánů, programů a strategií na životní prostředí v souladu se zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí.²⁵

- Čl. 6: Účast veřejnosti na rozhodování o specifických činnostech: dle Aarhuské úmluvy se jedná o činnosti dle přílohy č. I Aarhuské úmluvy a také o další činnosti, které nejsou v této příloze uvedeny, ale přitom mohou mít významný vliv na životní prostředí. Členské státy mají určit, o které činnosti se jedná. Důležité ovšem je, že Aarhuská úmluva požaduje, aby členské státy umožnily zainteresované veřejnosti, aby byla přiměřeně, včas a účinně informována buď veřejným oznámením, nebo individuálně, v dostatečně rané fázi procedury environmentálního rozhodování mimo jiné o:
  - a) navrhované činnosti a o žádosti, o níž bude rozhodováno;
  - b) povaze možných rozhodnutí nebo o návrhu rozhodnutí;
  - c) orgánu veřejné správy odpovědném za vydání rozhodnutí;
  - d) předpokládaném postupu povolovacího procesu.²⁶
  - e) skutečnosti, zda navrhovaná činnost podléhá proceduře posuzování vlivů na životní prostředí (EIA/SEA) nebo posuzování vlivů na životní prostředí přesahujících státní hranice.

Je samozřejmé, že ve vztahu k tématu analýzy se tento článek Aarhuské úmluvy týká především otázky rozhodování v území, zejm. územního řízení. Členské státy musí zajistit, aby postupy pro účast veřejnosti zahrnovaly rozumné lhůty pro jednotlivé fáze, poskytl dostatek času pro informování veřejnosti a pro přípravu a účinnou účast na rozhodování. To vše v počátečním stadiu rozhodování, kdy jsou ještě všechny možnosti výběru a alternativ otevřeny a kdy účast veřejnosti může být účinná. Zainteresovaná veřejnost musí mít možnost předkládat písemně nebo – v případě vhodnosti – ústně na veřejném jednání nebo veřejném průzkumu s žadatelem, jakékoli připomínky, informace, rozborů nebo stanoviska, které považuje za relevantní ve vztahu k navrhované činnosti. Výsledek účasti veřejnosti přitom musí státní orgány brát vždy v úvahu a musí

²⁵ Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 25. 11. 2013].

²⁶ Tj. o:
 (i) zahájení procedury rozhodování;
 (ii) možnosti veřejnosti účastnit se tohoto řízení;
 (iii) termínu a místě předpokládaného veřejného jednání;
 (iv) určení orgánu veřejné správy, od něhož lze získat relevantní informace, a u něhož jsou uloženy relevantní informace k přezkoumání ze strany veřejnosti;
 (v) příslušném orgánu veřejné správy nebo o dalších úředních orgánech, jimž lze podávat připomínky nebo dotazy, a o harmonogramu předávání těchto připomínek a dotazů;
 (vi) sdělení, jaké environmentální informace vztahující se k navrhované činnosti jsou dostupné;

také zajistit dostatečné informování veřejnosti o výsledku řízení. Svůj nepominutelný význam pak mají samozřejmě i čl. 5, který se týká shromažďování a šíření informací o životním prostředí a zejm. pak čl. 9, který se věnuje přístupu k soudní ochraně.

Pro řádnou aplikaci Aarhuské úmluvy existuje několik dokumentů, mezi těmi nejdůležitějšími můžeme zmínit tzv. pravidla z Almaty (Almaty Guidelines on Promoting the Application of the Principles of the Aarhus Convention in International Forums²⁷) a Maastrichtská doporučení způsobů podpory efektivní účasti veřejnosti na rozhodování v záležitostech životního prostředí.²⁸ Právě s ohledem na tyto dva dokumenty mají být vykládány články Aarhuské úmluvy. Maastrichtská pravidla a pravidla z Almaty nejsou jediným nástrojem pro výklad úmluvy. Těchto dokumentů je více a jsou dostupné na stránkách UNECE.²⁹

3.1.1. Z historie: Česká republika před Aarhuským Výborem v roce 2010

V této části analýzy se budeme věnovat jednomu dřívějšímu významnému šetření České republiky před Aarhuským výborem. Česká republika má v současnosti evidovaných 6 tzv. communications,³⁰ která mohou Aarhuskému Výboru posílat např. nevládní organizace. **Je nepochybné, že v souvislosti s novelou stavebního zákona (zákonem č. 225/2017 Sb.) a další novelou zákona o posuzování vlivů (zákon č. 326/2017 Sb.) bude Aarhuskému Výboru zaslána další stížnost.**

Nyní se vrátíme ke stížnosti z roku 2010. Česká právní úprava byla dlouhodobě kritizována především ze strany nevládních neziskových organizací, neboť v několika směrech nesplňovala požadavky Aarhuské úmluvy.³¹ Jednalo se především o omezení účasti veřejnosti, v některých povolovacích procesech, kdy česká právní úprava ve spojení s rozhodovací činností soudů prakticky neumožňovala účast jiným osobám z řad veřejnosti, než vlastníkům dotčených nemovitostí a tehdy ještě občanským sdružením (dle tehdejší judikatury navíc spolky nemohly dosáhnout hmotněprávního přezkumu rozhodnutí, ale musely se soustředit na procesní pochybení). Ostatní jednotlivci v důsledku toho nemohli uplatňovat práva podle čl. 6 Úmluvy, neboť ani jejich účast v procesu EIA, nezaručuje, že jejich vyjádření budou skutečně zohledněna ve výsledném rozhodnutí, proti kterému navíc nemají žádný prostředek obrany.

27 Dostupné zde <https://www.unece.org/index.php?id=21464>

28 <https://www.unece.org/index.php?id=49142>

29 <https://www.unece.org/environmental-policy/conventions/public-participation/aarhus-convention/key-guidance-material.html>

30 Viz <http://www.unece.org/env/pp/cc/com.html>

31 JUSTICE AND ENVIRONMENT, European Network of Environmental Law Organisation: *Public Participation in Spatial Planning Procedures: Comparative Study of Six EU Member States*. Brno, 2013, s. 70.

Dalším nedostatkem právní úpravy byl nedostatečný přístup veřejnosti k soudní ochraně a nemožnost přezkoumávat některé výstupy veřejné správy jako např. stanovisko EIA nebo závěr zjišťovacího řízení v procesu EIA. V neposlední řadě, a to zejm. před novelou zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní³² (dále jen „soudní řád správní“) účinnou k 1. 1. 2012,³³ byla významným nedostatkem české právní úpravy velmi malá pravděpodobnost, že bude podané žalobě přiznán odkladný účinek, což výrazně oslabovalo účinnost soudní ochrany.³⁴

V důsledku těchto pochybení Česká republika byla před několika lety podrobena kritice ze strany Výboru pro plnění úmluvy (Aarhus Convention Compliance Committee; dále jen „Výbor“).³⁵ V červnu 2010 podalo občanské sdružení právníků Ekologický právní servis (dále jen „EPS“, nyní Frank Bold) sdělení, ve kterém namítalo nedostatky českého právního řádu ve vztahu k naplňování druhého a třetího pilíře Aarhuské úmluvy. Případ je veden pod číslem ACCC/C/2010/50 a v současnosti jsou již k dispozici nejen původní sdělení a následné vyjádření České republiky, ale také „Zjištění a doporučení ve věci podání ACCC/C/2010/50 – Česká republika, schválená Výborem pro dodržování Úmluvy dne 29. června 2012.“³⁶ EPS vznesl námitky zejm. k procesu EIA a nezávaznosti stanoviska, omezení účasti ve správních řízeních, zejm. omezení v některých správních řízeních pouze na navrhovatele, omezení žalobní legitimace občanských sdružení (nevládních neziskových organizací), a k otázce přímé použitelnosti Aarhuské úmluvy v českém právním řádu.

32 Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [cit. 25. 11. 2013].

33 Zákon č. 303/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

34 Srov. ČERNÝ, Pavel. Nedostatky implementace článku 9 Aarhuské úmluvy v České republice. In: Ekologický právní servis [online]. Brno: Ekologický právní servis, 2010 [cit. 2014-01-10].

35 Compliance Committee je jedním z orgánů Aarhuské úmluvy a jeho úkolem je přezkum plnění ustanovení Úmluvy. Závěry jeho činnosti mají formu doporučení, nejsou právně závazné. Aarhuská úmluva má samozřejmě vypracovaný systém kontrolních mechanismů, které vyplývají z jejího čl. 15, podle kterého schůzka stran na základě konsensu stanoví volitelné systémy pro kritické přezkoumávání plnění ustanovení této úmluvy, které budou nekonfrontační, mimosoudní a budou mít poradní povahu. Tyto systémy umožní vhodným způsobem zapojit veřejnost a mohou zahrnovat možnosti zvažovat sdělení získaná od veřejnosti k záležitostem týkajícím se této úmluvy. Strany Úmluvy v roce 2002 na prvním zasedání zvolily členy Výboru, kterému mohou zasílat tzv. submissions týkající se plnění Aarhuské úmluvy jednotlivými stranami Úmluvy, a to jak ve vztahu k vlastní zemi, tak k jiným stranám Úmluvy. Dále může Výbor zasílat tzv. doporučení (referral) Byro; Komise dokonce může plnění Úmluvy ze strany smluvních stran zkoumat z vlastní iniciativy. Kromě toho mohou, v rámci principu co nejširší účasti veřejnosti, zasílat Výboru svoje sdělení k plnění Úmluvy (communications) také jednotlivé osoby z řad veřejnosti. K tomu také srov. Bělohřadová 2011, op. cit.

36 Kompletní shrnutí k dispozici zde: Czech Republic ACCC/C/2010/50. In: UNECE: *United Nations Economic Commission for Europe* [online]. [cit. 2014-01-10]. Případ je dostupný zde – se všemi podklady – <http://www.unece.org/env/pp/compliance/Compliancecommittee/50TableCz.html>

Výbor dal za pravdu podstatné části zmíněných námitek obsažených ve sdělení EPS, ačkoli česká vláda ve svém vyjádření trvala na tom, že českou právní úpravu považuje za konformní s Aarhuskou úmluvou. Výbor však dospěl k závěru, že česká právní úprava je v několika bodech v rozporu s Aarhuskou úmluvou, především dovodil, že Česká republika v důsledku restriktivního výkladu pojmu „dotčená veřejnost“, neumožňuje účinnou účast veřejnosti v celém rozhodovacím procesu. Současně Výbor zdůraznil, že není dostatečně zajištěno, aby byly výsledky procesu EIA, resp. názory veřejnosti, zohledněny v navazujících řízeních. Výbor dokonce shledal, že nevládní neziskové organizace nemají dostatečný přístup k přezkumným řízením, v důsledku čehož Česká republika neplní čl. 9 odst. 2 Úmluvy a stejně tak dochází k porušování čl. 9 odst. 3 v důsledku nemožnosti napadnout ze strany veřejnosti územní plán.³⁷

Česká republika v reakci na tato zjištění doručila Výboru v září 2013 svoji zprávu (Progress Report), ve které se zavázala k přijetí veškerých potřebných novelizací stávající legislativy, jež byla shledána rozpornou s Aarhuskou úmluvou, a to v roce 2014. Změny měly spočívat ve třech základních bodech:

- a) stanovisko EIA by se mělo stát samostatným správním rozhodnutím;
- b) termín „dotčená veřejnost“ bude definován precizněji;
- c) dotčená veřejnost získá přístup k soudnímu přezkumu finálního rozhodnutí jak z procedurálních, tak z hmotných hledisek.³⁸

Tyto povinnosti byly z podstatné části splněny novelou zákona o posuzování vlivů zákonem č. 39/2015 Sb.

3.2. Účast na rozhodování v území

Stavební zákon, jak vyplývá z jeho § 76 odst. 1, chápe územní rozhodnutí (resp. také územní souhlas) jako základní institut pro umístování staveb nebo zařízení, pro jejich změny, pro změny vlivu jejich užívání na území, pro změny využití území a ochranu důležitých zájmů v území. Územním rozhodnutím se rozumí rozhodnutí o:

- a) umístění stavby nebo zařízení (dále jen „rozhodnutí o umístění stavby“),
- b) změně využití území,
- c) změně vlivu užívání stavby na území,

³⁷ Česká republika ostatně neplnila čl. 9 odst. 2 Aarhuské úmluvy také v důsledku nemožnosti přezkoumat závěr zjišťovacího řízení procesu EIA.

³⁸ Vyjádření předkládané v souladu s článkem 258 Smlouvy o fungování Evropské unie Českou republikou k formálnímu upozornění v řízení pro porušení povinnosti č. 2013/2048, jehož předmětem je provedení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí do právního řádu České republiky.

- d) dělení nebo scelování pozemků,
- e) ochranném pásmu.

Územní rozhodnutí se vydává v územním řízení, které je klasickým správním řízením upraveným stavebním zákonem se subsidiárním použitím správního řádu, a to jak v otázce vymezení účastníků, řízení, jejich procesního postavení a jejich procesního práva, tak pravidla pro konání ústního jednání, které bývá zpravidla neveřejné (pokud se nejedná o stanovené výjimky), a pravidla pro využití opravných prostředků.

V souladu s § 85 odst. 1 a 2 stavebního zákona se účastníky stávají:

- a) žadatel,
- b) obec, na jejímž území má být požadovaný záměr uskutečněn,
- c) vlastník pozemku nebo stavby, na kterých má být požadovaný záměr uskutečněn, není-li sám žadatelem, nebo ten, kdo má jiné věcné právo k tomuto pozemku nebo stavbě,
- d) osoby, jejichž vlastnické nebo jiné věcné právo k sousedním stavbám anebo sousedním pozemkům nebo stavbám na nich může být územním rozhodnutím přímo dotčeno.

3.2.1. Spolky jako účastníci řízení před novelou stavebního zákona z roku 2017

I. Průchová³⁹ se domnívá, že smysl participace spolků (resp. tehdy občanských sdružení) na rozhodování veřejné správy spočívá především v zajištění kvalifikované účasti veřejnosti v těchto procesech. Upozorňuje současně na to, že na postavení spolků jako účastníků řízení lze nahlížet z různých úhlů pohledu – jinak je nepochybně vnímají občané, kteří sledují své zájmy, jež jsou v podstatě shodné se zájmy ochrany přírody a krajiny, a jinak na jejich postavení bez pochyby nahlíží investor nebo správní orgán.

I. Průchová se však domnívá, že i „*při vědomí všech těchto skutečností... je účastenství občanských sdružení nezpochybnitelné.*“⁴⁰ Obdobně tento názor vyjádřil Nejvyšší správní soud (sic pro stavební řízení), který se domnívá, že „*smyslem a účelem účasti občanských sdružení podle § 70 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve stavebních řízeních, není blokáce, zdržování a protahování realizace stavebního záměru procesními obstrukcemi, nýbrž to, aby kvalifikovaně, tj. odbornými argumenty*

³⁹ PRŮCHOVÁ, Ivana. Aktuální otázky účastenství v řízeních podle § 70 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In: *Dny práva – 2010: 4. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity [online].* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010 [cit. 2014-01-13]. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 378.

⁴⁰ Tamtéž.

z oblasti ochrany životního prostředí, urbanismu apod., hájila dotčené (veřejné) zájmy ochrany přírody a krajiny v konkurenci jiných veřejných zájmů a zájmů soukromých.“⁴¹

Nejobvyklejší cestou, jak se spolky stávaly účastníky správního řízení, byl § 70 ZOPK, podle kterého se ochrana přírody uskutečňuje za přímé účasti občanů, prostřednictvím jejich občanských sdružení (spolků) a dobrovolných sborů či aktivů (§ 70 odst. 1).

Druhý odstavce pak upravuje bližší podmínky účasti občanského sdružení, resp. jeho organizační jednotky (spolek) ve správních procesech, ve kterých mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny chráněné podle ZOPK. Výkladové potíže činí především vymezení oněch správních procesů. ZOPK totiž výslovně uvádí, že občanské sdružení (spolek), jehož hlavním posláním podle stanov je ochrana přírody a krajiny, může u příslušných správních orgánů požadovat (věcně a místně specifikovanou žádostí platnou po dobu jednoho roku), aby bylo předem informováno o „všech zamýšlených zásazích a zahajovaných správních řízeních, při nichž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny“ chráněné podle ZOPK. Pokud splní tyto podmínky, je podle § 70 odst. 3 oprávněno účastnit se správních řízení podle zákona o ochraně přírody a krajiny, jestliže oznámí svou účast písemně do osmi dnů ode dne, kdy mu bylo příslušným správním orgánem zahájení řízení oznámeno; v tomto případě má postavení účastníka řízení. Dříve, před novelou stavebního zákona z roku 2017, kterou bylo novelizováno i ustanovení ZOPK, právě § 70 odst. 3 zaručoval účast spolků, neboť v něm nebylo uvedeno, že se spolky mohou účastnit jen řízení podle ZOPK, ale všech řízení, ve kterých mohly být dotčeny zájmy přírody a krajiny, tj. i územních řízení.

Aplikační praxe i teorie byly poměrně konzistentní v odpovědi na otázku, zda se jednalo i o správní řízení jiná než ta, která upravoval ZOPK (základním procesem, kterého se účastní občanská sdružení a který přitom upravuje ZOPK, jsou řízení o vydání povolení ke kácení dřevin – dnes taktéž omezeno pro stavební záměry), tj. kupř. procesy podle stavebního zákona.⁴² Nejvyšší správní soud k této otázce říkal, že „*občanskému sdružení svědčí účastenství podle § 70 odst. 2 zákona ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, pouze v takovém správním řízení, jež je způsobilé zasáhnout zájmy vymezené v § 2 odst. 1 tohoto zákona. Účast občanských sdružení ve správních řízeních nelze vykládat natolik široce, že by se vztahovala na řízení, jež mohou zasáhnout jakoukoliv složku životního prostředí, nýbrž toliko složky životního prostředí chráněné*

⁴¹ Rozsudek Nejvyššího správního ze dne 4. května 2011, sp. zn. 7 As 2/2011.

⁴² PEKÁREK, Milan. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: (komentář)*. Brno: Iuridica Brunensia, 1995. Právo a současnost, Sv. 7.; nebo PEKÁREK, Milan a Ivana PRŮCHOVÁ. *Zákon o ochraně přírody a krajiny a předpisy související: komentované znění*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2000. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 244. Tyto názory jsou potvrzovány i aktuálními komentáři k ZoPK – např. PRCHALOVÁ, Jana. *Zákon o ochraně přírody a krajiny a Natura 2000: úplné znění zákona s komentářem, judikaturou a prováděcími předpisy*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. k 1.3.2010. Praha: Linde, 2010.

zákonem o ochraně přírody a krajiny.“⁴³ Nebyla tedy pochybnost o tom, že územní řízení byla právě oním „správním řízením, při kterém mohly být dotčeny zájmy přírody a krajiny“, to ostatně potvrzoval i § 85 odst. 2 písm. c) stavebního zákona, který považoval za účastníky územního řízení osoby, o kterých tak stanovil zvláštní zákon, tj. § 70 ZOPK.

Dalším postupem, který velmi úzce souvisí se zapojením veřejnosti při rozhodování v území, je posuzování vlivů na životní prostředí,⁴⁴ známé pod zkratkou EIA (Environmental Impact Assessment).⁴⁵ Někteří autoři považují účast veřejnosti při posuzování vlivů na životní prostředí a na lidské zdraví za velmi podstatnou, ne-li klíčovou součást procesu, a docházejí k závěru, že v současnosti se celý způsob zapojení veřejnosti zaměřuje spíše na samotnou proceduru a technické otázky a zapomíná na vlastní důvody zapojení; současně se domnívají, že otevřenost v rozhodování sice může být náročná z mnoha hledisek, ovšem přináší výhody a umožňuje rozvíjet nové způsoby rozhodování.⁴⁶

Česká republika čelila kvůli nedostatečné implementaci „EIA směrnice“⁴⁷ kritice ze strany Evropské unie. Původní řízení proti České republice bylo zahájeno již v roce 2006, a ačkoli v roce 2009⁴⁸ došlo k částečné novelizaci zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů, doplněním § 23 odst. 10,⁴⁹ Evropská komise nepovažovala tuto úpravu za dostatečnou a vyzvala znovu ČR k nápravě. Nakonec byla Česká republika odsouzena Soudním dvorem za porušení povinnosti pro nesplnění Smlouvy.⁵⁰ Právní úprava však nadále neodpovídala požadavkům evropského práva⁵¹, a proto bylo v dubnu 2013 zahá-

43 Podle rozsudku Nejvyššího správního ze dne 7. prosince 2005, sp. zn. 3 As 8/2005.

44 K mezinárodním a evropským souvislostem účasti veřejnosti při posuzování vlivů na životní prostředí, resp. problematickým bodům české právní úpravy a aplikační praxe viz kapitola věnovaná těmto otázkám.

45 Obdobně i pro posuzování záměrů platí vše, co bylo uvedeno u posuzování koncepcí k hodnocení vlivů záměrů z toho hlediska, zda může samostatně nebo ve spojení s jinými významně ovlivnit příznivý stav předmětu ochrany nebo celistvost evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti v souladu se ZOPK.

46 POHJOLA, Mikko V a Jouni T. TUOMISTO. Openness in participation, assessment, and policy making upon issues of environment and environmental health: a review of literature and recent project results. *Environmental Health* [online]. 2011, vol. 10, issue 1, s. 58 [cit. 2013-06-15].

47 Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí (kodifikované znění)

48 V červnu roku 2010 Evropský soudní dvůr rozhodl, že Česká republika nezajistila soulad se směrnicí o posuzování vlivů na životní prostředí. Problémy se týkají několika aspektů přístupu k právním ustanovením provedení směrnice do českého právního řádu.

49 Zákon č. 436/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů.

50 Viz rozsudek Soudního dvora (osmého senátu) ze dne 10. 6. 2010. Komise Evropských společenství proti České republice. Věc C-378/09. In: Sběrka rozhodnutí. 2010.

51 Dlouhodobým problémem byla zejm. chybějící definice dotčené veřejnosti, nemožnost přezkoumávat závěr zjišťovacího řízení a nezávaznost stanoviska EIA pro navazující rozhodnutí. Po novele jsou tyto nedostatky v podstatě

jeno další řízení pro porušení Smlouvy o fungování Evropské unie.⁵² Česká vláda zaslala svoji odpověď Evropské komisi v srpnu 2013. V důsledku tohoto infringementu muselo dojít k rozsáhlé novelizaci zákona o posuzování vlivů (zákonem č. 39/2015 Sb.). Od začátku dubna 2015 tak platí nová pravidla pro proces EIA.⁵³

Proces EIA probíhá podle zákona o posuzování vlivů (zákon č. 100/2001 Sb.) zpravidla před územním řízením (ačkoli se stále vrací snahy o vytvoření jednoho komplexního řízení),⁵⁴ které se nyní považuje za tzv. navazující řízení a účast v něm je specificky upravena. Účelem posuzování vlivů na životní prostředí je získat objektivní odborný podklad pro vydání navazujících rozhodnutí (zejm. územního rozhodnutí), popřípadě opatření podle zvláštních právních předpisů, a přispět tak k udržitelnému rozvoji společnosti.

Zákon o posuzování vlivů nyní definuje dotčenou veřejnost jako:

- 1) osobu, která může být rozhodnutím vydaným v navazujícím řízení dotčena ve svých právech nebo povinnostech,
- 2) právnickou osobu soukromého práva, jejímž předmětem činnosti je podle zakladatelského právního jednání ochrana životního prostředí nebo veřejného zdraví, a jejíž hlavní činností není podnikání nebo jiná výdělečná činnost, která vznikla alespoň 3 roky před dnem zveřejnění informací o navazujícím řízení (tj. pro náš případ územním řízením), případně před dnem vydání rozhodnutí, nebo kterou podporuje svými podpisy nejméně 200 osob. Právě zde jsou upřesněny podmínky, za kterých jsou spolky považovány za dotčenou veřejnost a jsou jim přiznána některá procesní oprávnění.⁵⁵

Dotčená veřejnost se může vyjadřovat v průběhu posuzování vlivů. Spolkům je do-

---

(alespoň na úrovni zákona, na praxi zatím nelze usuzovat) odstraněny.

52 Viz analýza, kterou si nechalo zpracovat ministerstvo vnitra: Komise ČR především vytýká, že se v českém právu směrnice o posuzování vlivů nepromítá také do dalších povolujících řízení, které na samotné posouzení vlivů navazují. Dalšími výtkami je přílišné omezení účasti veřejnosti v navazujících řízeních, kterých by měla mít možnost účastnit se celá dotčená veřejnost, včetně zajištění dostatečného přístupu k soudní ochraně. Výtky se v podstatě shodují se zjištěními Compliance Committee ve vztahu k porušování závazků vyplývajících z Aarhuské úmluvy.

53 Novela zákonem č. 39/2015 S., kterým se mění zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí

54 Právě připravovaná novela stavebního zákona však počítá s kompletním začleněním procesu posuzování do územního řízení, je tedy možné, že pro záměry podléhající posuzování už bude do budoucna probíhat pouze jeden proces.

55 Náležitosti podporující podpisové listiny jsou dle zákona o posuzování vlivů (§ 9e) následující:

V záhlaví podporující podpisové listiny a na každém jejím očíslovaném podpisovém archu se uvede alespoň název záměru a skutečnost, že listina je určena na podporu

a) podání písemného oznámení, kterým se dotčená veřejnost přihlašuje k účasti v navazujícím řízení, nebo

b) odvolání proti rozhodnutí podle § 7 odst. 6 nebo proti rozhodnutí vydanému v navazujícím řízení.

Každá osoba podporující podání písemného oznámení nebo odvolání uvede na podpisový arch své jméno, příjmení, datum narození a adresu místa pobytu, a připojí vlastnoruční podpis. Podporující podpisovou listinu lze použít pro veškerá navazující řízení k danému záměru.

konce přiznána možnost podat žalobu proti rozhodnutí vydaném ve zjišťovacím řízení, pokud toto rozhodnutí říká, že záměr nebo jeho změna nebudou dále posuzovány v rámci tzv. „velké EIA“. (Spolky mohou napadat hmotnou nebo procesní zákonnost tohoto rozhodnutí, což je významný posun v chápání oprávnění spolků – v žalobách proti územním rozhodnutím jim dosud byla přiznána pouze procesní práva.) Spolky se pak mohou účastnit i tzv. navazujících řízení – toto oprávnění jim vzniká nikoli podle § 70 ZOPK, ale přímo ze zákona o posuzování vlivů (jedná se tedy o druhý způsob, jak se stát účastníkem územního řízení). Spolky se musí přihlásit do řízení do 30 dnů od zveřejnění informace o zahájení navazujícího řízení jako plnoprávní účastníci. Ostatní veřejnost má právo jen tzv. konzultativní účasti. Spolky se dokonce mohou odvolat proti prvostupňovému územnímu rozhodnutí, a to i tehdy, kdy se neúčastnily územního řízení, ve kterém bylo rozhodnutí vydáno. Následně je spolkům přiznáno oprávnění domáhat se žalobou zrušení rozhodnutí vydaného v navazujícím řízení a napadat hmotnou nebo procesní zákonnost tohoto rozhodnutí; předpokládá se totiž, že mají práva, na kterých mohou být dotčeny.⁵⁶

Co se týče vztahu mezi zapojením spolků podle § 70 ZOPK a zákona o posuzování vlivů, platí, že na řízení, která navazují na posuzování vlivů na životní prostředí se § 70 ZOPK nevztahuje (viz § 70 odst. 2 ZOPK). Toto pravidlo bylo do ZOPK vloženo s novelou zákona o posuzování vlivů.

4. Role spolků ve společnosti

V souvislosti s účastí veřejnosti na rozhodování, zejm. s účastí spolků na územních a stavebních řízeních, se často hovoří o účelovém jednání, o úmyslném přihlašování se do řízení pouze za účelem prosazování nerelevantních, a dokonce i nesmyslných požadavků, anebo za účelem záměrného prodlužování povolovacích řízení. Nejčastěji, což je dáno velikostí investic a rozsahu stavby, se tato situace opakuje u infrastrukturních staveb. Zřejmě nejznámějším případem je výstavba dálnice D8 nebo rychlostních silnic R52, R43 či R49 (a v této souvislosti se synonymem „českého ekoteroristy“ staly především Děti Země⁵⁷). O zdržovací taktice spolků panuje řada mýtů,

⁵⁶ „Pro vydání rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí vydanému v navazujícím řízení je nově stanovena v § 9d odst. 2 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí lhůta 90 dnů. Zavedení lhůty je odůvodněno především požadavkem vyplývajícím z čl. 11 odst. 4 EIA směrnice, podle kterého každé soudní řízení, v němž se dotčená veřejnost domáhá svých práv, musí být včasné a nesmí být nepřiměřeně nákladné. Podle téhož ustanovení zákona o posuzování vlivů na životní prostředí soud i bez návrhu rozhodne o přiznání odkladného účinku žalobě nebo o předběžném opatření podle soudního řádu správního. Soud přizná žalobě odkladný účinek nebo nařídí předběžné opatření, hrozí-li nebezpečí, že realizací záměru může dojít k závažným škodám na životním prostředí.“ Usnesení Ústavního soudu ze dne 6. května 2015, so. Zn. II. ÚS 3831/14

⁵⁷ K jedné z žalob Děti Země Ústavní soud řekl: „Ústavní soud nepopisuje shora konstatovaný průběh řízení, jak probíhalo před Krajským soudem v Ústí nad Labem, bezdůvodně. Právě uvedené řízení, ve kterém se stěžovatel domáhal – a po sedmi letech také domohl – zrušení územních rozhodnutí, a nikoli řízení vedené Městským soudem

kteří jsou navíc podporovány málo informovanými politiky (v některých případech jde však dle našeho soudu o záměrně lživé výroky), kteří nevychází z žádných statistických údajů. Za všechny na tomto místě a s odkazem na další kapitolu, v níž jsme sesbírali výroky našich politiků na téma účasti veřejnosti, uveďme vyjádření bývalého ministra pro územní rozvoj Pavla Němce (Unie svobody): „*Na druhou stranu, pokud bychom k tomuto omezení účasti veřejnosti nepřistoupili, stavební úřad v každém případě, pokud jsou dány námitky ze strany vedlejších účastníků, musí stavební řízení přerušit a věc se dostává k soudu. Jakékoli zkrácení lhůt pro vyjádření ze strany veřejnosti nemá smysl, protože problém je až následný. Tehdy, když tito vedlejší účastníci námitky podají, na námitkách trvají, tak stavební úřad musí stavební řízení přerušit a věc rozhoduje soud.*“⁵⁸ Ministr zde klamavě uvedl, že občanská sdružení mají možnost „přerušit“ běh územního či stavebního řízení. Ve skutečnosti však ve chvíli, kdy kterýkoli účastník podá námitky, je posoudí stavební úřad – a to je vše. Žádný spolek nemá právo a nedokáže přerušit správní řízení.

Podobné emotivní výroky jsou bohužel spíše pravidlem a problematika účasti veřejnosti se v důsledku toho smršťuje na tři nebo čtyři vleklé, rozsáhlé, a v současnosti už uspokojivě nevyřešitelné kauzy. V důsledku toho se pak zapomíná na malé místní spolky, které občané zakládají za účelem ochrany svých práv. Je totiž skutečně pravdou, že v některých situacích je postavení spolku silnější než postavení vlastníka. Důvodem k založení takových spolků také bývá fakt, že občané mají potřebu čelit tlaku investorů a negativním záměrům společně a zaštitit se právnickou osobou, protože vystupovat osamoceně svým jménem může být příliš stresující).

---

v Praze ve věci přezkumu navazujícího stavebního rozhodnutí, bylo totiž fázi řízení, ve které byla zcela nepochybně porušena práva stěžovatelů. Vzhledem ke skutečnosti, že tato řízení (o soudním přezkumu územních rozhodnutí) nejsou předmětem ústavní stížnosti, může se Ústavní soud omezit pouze na konstatování toho, že uvedená řízení byla ve svém důsledku pro stěžovatele zcela neefektivní, a to jednak z důvodu délky řízení, a dále z důvodu postupu krajského soudu. Ten nerespektoval judikaturu Nejvyššího správního soudu ohledně přiznání odkladného účinku žalobě, a to nejen tím, že návrhu stěžovatele nevyhověl, nýbrž také proto, že tak učinil až pět let od okamžiku, kdy byl poprvé upozorněn na skutečnost, že v souvislosti s pokračujícími stavebními přípravami dotčeného úseku dálnice hrozí nevratné zásahy do krajiny. Pět měsíců poté, kdy návrh stěžovatele na přiznání odkladného účinku žalobě krajský soud zamítl, přitom žalobě stěžovatele vyhověl. Ústavní soud se domnívá, že právě skutečnost, že správní soudy rozhodovaly o žalobě stěžovatele po dobu sedmi let, aniž by žalobě byl přiznán odkladný účinek, vedla k tomu, že v mezidobí byla vydána rozhodnutí o povolení stavby dálnice. Za situace, kdy právní úprava neumožňovala při přezkumu vydaných stavebních povolení zohlednit skutečnost, že jim předcházející územní rozhodnutí byla zrušena, vedl takový stav ve svém důsledku skutečně k tomu, že stěžovateli nebyla poskytnuta správními soudy efektivní ochrana jeho práva, a to na spravedlivý proces... Je tedy zjevné, že dílem nedostatků tehdejší právní úpravy, ale především dílem shora popsání postupu Krajského soudu v Ústí nad Labem došlo ve věci stěžovatelů k situaci, kdy vady vzniklé ve fázi projednávání posuzování vlivů dotčené stavby na životní prostředí již nelze odstranit.“ Usnesení Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 3831/14 6 ze dne 6. května 2015. Kauze se věnovala i média, kupř. <http://domaci.ihned.cz/c1-64135960-ustavni-soud-zkritizoval-soudy-i-zakony-kvuli-d8-stiznosti-uz-ale-nic-nevyresi-vzkazal>

58 Stenografický zápis 5. schůze, 12. září 2002. Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR: Digitální depozitář [online]. 2002 [cit. 2015-05-29]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2002ps/stenprot/005schuz/5-1.html>

Borci Chascevice, Kuzdševice, Mahonca, Blanský Palác, Velký Bor a Město Hradištko v rámci osvětlovacího akce Bez prafu sladiči vysadili společně strom "pro život" v úvodu 2017 a to k osvětlení a zachování života a zdraví Pedagog.

RADIOACTIVE

Občané, kteří se rozhodnou hájit svá práva (zejm. práva vlastnická, což bychom měli na tomto místě zdůraznit), se často stávají terčem mediálních útoků. Dobře známou se stala kauza výstavby dálnice D11 a farmářky Ludmily Havránkové, která žádala odpovídající náhradu za pole, která ležela na vyprojektované trase stavby. Paní Havránková se dvacet let snažila dosáhnout přiměřeného vyrovnání za výrazný zásah do vlastnických práv, která by v demokratickém právním státě měla být zcela samozřejmě v popředí ochrany. Během těchto let se v médiích objevila řada nenávistných komentářů vztahujících se k její osobě,⁵⁹ je však nutno uvést, že se objevovaly i články, které jasně viděly vinu na straně Ředitelství silnic a dálnic.⁶⁰ Celá kauza přitom skončila smírným vyrovnáním, ke kterému ředitelka Státního pozemkového úřadu, Svatava Maradová řekla: „*Směnná smlouva s paní Havránkovou je pro stát výhodná hned v několika směrech. Nejenže otevřela cestu k úspěšnému dořešení situace kolem dostavby dálnice D11, ale současně jsme získali i o více než 1,5 hektaru větší výměru kvalitní zemědělské půdy a přínos do státní pokladny ve výši přibližně čtyři miliony korun.*“⁶¹

Podobným případem byl příběh sedláka Rajtera, jehož kauza je dopodrobna popsána společností Frank Bold⁶² nebo kauza Hyundai, která je jednou z mediálně nejznámějších a také nejvděčnějších – právě v souvislosti s ní zazněla řada velmi negativních výroků proti účasti veřejnosti na rozhodování, ačkoli výstavba továrny byla od počátku provázena řadou nezákonností.⁶³ Neviditelný pes kupř. napsal: „*Dalším Studničkovým vzorem měla být koalice ekologických organizací, které před pár lety bojovaly proti průmyslové zóně v Nošovicích. Firmu Hyundai, která tam plánovala postavit automobilku, aktivisté nejdřív „zpracovali“ žalobami na údajné poškozování životního prostředí. Najali*

59 „Žena, kvůli které se dálnice D11 zasekla, se jmenuje Ludmila Havránková. Její pole leží přímo na vyprojektované trase v nedalekých Plačicích. Paní Havránková se o ně se státem handrukuje už patnáct let. Je jí jedno, kolik lidí se za tu dobu zabilo na ucpané okrese. Neřeší ani tisíce kamionů dusících obyvatele Libišan, Plačic a Březhradu. Prostě si postavila hlavu. Najala si známého „zeleného“ právníka Petra Kužvarta a za pouhou jednu korunu prodala část pozemků sedmašedesáti ekologickým aktivistům.“ Viz: BREZINA, Ivan. EKOLOGIE: Bič na zelené kverulanty. Neviditelný pes [online]. 2008 [cit. 2015-05-29]. Dostupné z: http://neviditelnypes.lidovky.cz/ekologie-bic-na-zelene-kverulanty-dlr-/p_spolecnost.aspx?c=A081119_204605_p_spolecnost_wag

60 „Pokud znáte případy průtahů na jednotlivých dálničních úsecích podrobněji, velmi často se setkáváte s čímsi podobným. Státní šlendrián sváděný na nepřejícnost aktivistů. Jenže zatímco u D8 nebo D5 by to bylo na delší debatu, u D11 je vina Ředitelství silnic a dálnic a Pozemkového fondu jednoznačná a jasná.“ Viz FERTEK, Tomáš. Kdo blokuje české dálnice? Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR [online]. 2006 [cit. 2015-05-29]. Dostupné z: <http://www.reflex.cz/clanek/stary-reflex-reflex-cz-reflex-cz-fertek/24752/kdo-blokuje-ceske-dalnice.html>

61 Bitva o dálnici D11 končí, farmářka Havránková prodala poslední pozemky. Lidovky.cz [online]. 2014 [cit. 2015-05-29]. Dostupné z: http://byznys.lidovky.cz/bitva-o-dalnici-d11-konci-farmarka-havrankova-prodala-posledni-pozemky-1kf-/doprava.aspx?c=A141126_110321_ln-doprava_mmu

62 Příběh Sedláka Rajtera proti hliníkárně Nemak. Frank Bold [online]. 2012 [cit. 2015-05-29]. Dostupné z: <http://frankbold.org/resime/pripad/pribeh-sedlaka-rajtera-proti-hlinikarne-nemak>

63 Více o kauze a s ní spojeném údajném vydírání zde: GREGOR, Filip. Hyundai v Nošovicích: opravdu ekologové vydírali? Frank Bold [online]. 2006 [cit. 2015-05-29]. Dostupné z: <http://frankbold.org/zpravodaj/kategorie/aktualne/hyundai-v-nosovicich-opravdu-ekologove-vydírali>

si na to právnickou kancelář, jejíž zaměstnanci se specializují na „ekologické právo“. Český řečeno vědí, jak s pomocí nejrůznějších úředních obstrukcí a kliček na dlouhé roky zmrazit výstavbu čehokoli. Korejci se vyděsili, že továrna nabere zpoždění. Pak už jen stačilo přijít s nataženou rukou a říct: „Ale no tak, jsme přece rozumní lidé, přece se nějak dohodneme...“ Korejci ještě rádi založili „nadační fond na podporu občanských iniciativ“, do kterého aktivistům převedli dvacet milionů korun. Oficiálně mají peníze sloužit na „projekty vedoucí ke zvýšení povědomí o životním prostředí a jeho ochraně“. Pokud to nazvete takhle politicky korektně, nikdo se neodvážá zeptat, v čem se vlastně lišíte od sicilských kmotrů v tmavých brýlích. Nikdo už nebude pátrat, přes jaké projekty těch dvacet mega protlačíte na soukromá konta.“⁶⁴

Kromě toho, že mohou sloužit k posílení ochrany práv občanů, hrají spolky jiné významné role. První z nich je samozřejmě obrana veřejných zájmů⁶⁵ – především zájmu na ochraně přírody a krajiny, obecněji pak životního prostředí. Ve společnosti samozřejmě dochází ke střetávání řady různých zájmů, ať již různých zájmů veřejných, tak zájmů veřejných a soukromých nebo jen zájmů soukromých. Ačkoli je samozřejmé, že výsledkem rozhodnutí je upřednostnění jednoho zájmu před druhým, není přípustné, aby se tak stalo bez důsledného poměřování jednotlivých zájmů, hledání variant, a především bez důkladného zhodnocení vybrané varianty. Právě spolky mají za úkol chránit životní prostředí (tuto roli by samozřejmě měly plnit spolu s dotčenými orgány veřejné správy, ponechat tento úkol jen úřadů je však krátkozraké, neboť orgány veřejné správy nemusí disponovat, a také nedisponují, všemi potřebnými informacemi, a neznají názor občanů).⁶⁶ Mnohdy jsou právě spolky jedinými subjekty v řízení, které upozorňují na problematická místa navrhovaného záměru vzhledem k dopadům na životní prostředí. Ústavní soud se v této souvislosti domnívá, že „... v demokratickém právním státě je životní prostředí hodnotou, jejíž ochrana má být realizována za aktivní participace všech složek občanské společnosti, včetně občanských sdružení a nevládních organizací, které mají povahu právnických osob. Diskurs v rámci otevřené společnosti, reali-

64 BREZINA, Ivan. PRÁVO: Zelení vyděrači: V Česku byl odhalen první případ ekoracketeeringu. *Neviditelný pes* [online]. 2010 [cit. 2015-05-29]. Dostupné z: http://neviditelnypes.lidovky.cz/pravo-zeleni-vyderaci-0us-/p_spolecnost.aspx?c=A100113_103439_p_spolecnost_wag

65 Veřejným zájem jako opak zájmu soukromého. Jde o pojem, který není v právní úpravě definován, ale právě ve správním právu, potažmo právu životního prostředí, se často vyskytuje, a to jako tzv. neurčitý právní pojem. Jde o takový zájem, který je možné označit za obecný, či veřejně/obecně prospěšný. Jehož nositelem jsou blíže neurčené, ale alespoň rámcově determinované okruhy osob jako tzv. veřejnost, popř. může jít o celospolečenské zájmy. Viz MADAR, Zdeněk. *Slovník českého práva*. 2. rozšíř. vyd. Praha: Linde, 1999. Zdůrazňuji, že Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku sp. zn. 6 As 65/2012 ze dne 10. května 2013, řekl, že „veřejný zájem musí být výslovně formulován ve vztahu ke konkrétní posuzované záležitosti a musí být přesvědčivě odlišen od zájmu soukromého.“

66 „It is very important that citizens and NGOs are able to play an active role in defending the environment. In the words of Advocate General Eleanor Sharpston: *the fish cannot go to court*“. Viz Životní prostředí: důslednějším prováděním se sníží náklady a zlepší kvalita životního prostředí: Evropská komise – tisková zpráva. EVROPSKÁ UNIE. *Press releases database* [online]. 2012 [cit. 2015-01-06].

zovaný případně též právními prostředky a v řízení před soudy, je pak účinnou zárukou ochrany přírodního bohatství státu (čl. 7 Ústavy).“⁶⁷ Obdobnou myšlenku zdůrazňuje i I. Jančářová, podle které „kvalitní a efektivní ochrana životního prostředí předpokládá zapojení širokého spektra subjektů do tohoto procesu.“⁶⁸ Je tedy zřejmé, že „smyslem a účelem účasti občanských sdružení podle § 70 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve stavebních řízeních není blokáce, zdržování a protahování realizace stavebního záměru procesními obstrukcemi, nýbrž to, aby kvalifikovaně, tj. odbornými argumenty z oblasti ochrany životního prostředí, urbanismu apod., hájila dotčené (veřejné) zájmy ochrany přírody a krajiny v konkurenci jiných veřejných zájmů a zájmů soukromých.“⁶⁹

Význam spolků zdůrazňuje i Nejvyšší správní soud (který ale současně zdůrazňuje, že zneužití práv je netolerovatelné): „Tuto efektivní ochranu mohou naplňovat právě zejména občanská sdružení, která vzniknou teprve v reakci na to, že se objeví určitý záměr, jenž se může dotknout zájmů ochrany přírody a krajiny a který se procesně projeví zahájením příslušného správního řízení typicky na návrh toho, kdo chce záměr realizovat... Výše uvedené samozřejmě neznamená, že případné snahy určitých subjektů opakovaným zakládáním provázaných občanských sdružení mařit průběh konkrétního řízení a bez věcného důvodu řízení prodlužovat, fakticky s cílem zabránit realizaci záměru, ačkoli pro to nejsou z pohledu zájmů ochrany přírody a krajiny věcné důvody, je možné považovat za legitimní. Je nepochybně namístě, aby takovým sdružením správní orgány účelově uplatněná procesní práva s poukazem na zákaz zneužití práva, odebraly.“⁷⁰

Spolky podporují občanskou společnost a v mnoha případech, kdy se zapojují do rozhodování fungují jako významné prvky kontroly veřejné správy. Kontrola veřejné správy musí existovat v několika různých stupních, přičemž vnější kontrola je stejně důležitá jako kontrola vnitřní. U účasti veřejnosti na rozhodování je nezbytné vždy a za všech okolností zdůrazňovat právě tuto roli spolků. Je totiž nesporné, že zájem na zákonném a kvalitním výkonu veřejné správy by měl mít vždy přednost – v právním státě není akceptovatelné, aby orgány veřejné správy nedodržovaly zákony. Není přípustné, aby bylo v některých případech orgánům veřejné správy dovoleno odchytil se (navíc zjevně dle vlastního uvážení) od požadavků zákonů, zvláště pokud by podobné výjimky byly zdůvodněné „vyšším zájmem“, kupř. na výstavbě dopravní nebo energetické infrastruktury. Který další vyšší zájem by pak dostal přednost před dodržováním litery zákona?

⁶⁷ Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. června 2005 sp. zn. I. ÚS 486/04.

⁶⁸ JANČÁŘOVÁ, Ilona. Účast veřejnosti při ochraně životního prostředí. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 295, s. 13. (Dále jen „Jančářová 2002, op. cit.“).

⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího správního ze dne 4. května 2011, sp. zn. 7 As 2/2011.

⁷⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 5. 2013, sp. zn. 9 As 156/2012

Pokud by orgány veřejné správy dodržovaly právní předpisy a kdyby investoři předkládali bezchybné žádosti o zahájení řízení se všemi potřebnými dokumenty a podklady, nemohlo by ve skutečnosti docházet ke kritizovanému zdržování výstavby, neboť stavební zákon obsahuje pevně stanovené, poměrně krátké lhůty pro rozhodování, které nemohou účastníci řízení nijak ovlivnit – není kupř. pravdou, že se proti jednomu územnímu rozhodnutí může účastník odvolávat donekonečna. Je také obecně známo, že soudy dlouhodobě ⁷¹ nepřiznávaly žalobám proti územním rozhodnutím odkladný účinek (což se částečně změnilo zmírněním podmínek pro přiznání odkladného účinku po novele soudního řádu správního, zákona č. 150/2002 Sb., zákonem. č. 303/2011 Sb.,⁷² v potřebné míře případů.⁷³ Když se tedy spolek obrátil na soud, neznamenal to nikdy automaticky, že by nemohl investor pokračovat a požádat o vydání stavebního povolení. To je samozřejmě často ke škodě, protože v případech, kdy byla nakonec nezákonná územní rozhodnutí zrušena, zbylo spolku jen to, že měl pravdu. Stavba přitom už dávno stála.

4.1 Účast veřejnosti a zneužití práv

V judikatuře najdeme několik případů, kdy se soudy zabývaly otázkou zneužití práv ze strany spolků. Alespoň na některé se nyní podívejme. Podle Nejvyššího správního soudu je *„zneužitím práva situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené. O chování toliko zdánlivě dovolené jde z toho důvodu, že objektivní právo nezná chování zároveň dovolené a zároveň nedovolené; vzhledem k tomu, že ze zásady lex specialis derogat legi generali vyplývá, že zákaz zneužití práva je silnější, než dovolení dané právem, není takové chování výkonem práva, ale protiprávním jednáním... Výkonu práva, který je vlastně jeho zneužitím, proto soud neposkytne ochranu.“*⁷⁴ K zákazu zneužití práva se vyjádřil také rozšířený senát, podle

71 ČERNÝ, Pavel. K rozhodování správních soudů o návrzích na odklad vykonatelnosti žaloby (vybrané otázky). *Právní rozhledy* [online]. 2008, č. 24 [cit. 2014-01-13].

72 Situace se změnila u řízení navazujících na proces EIA. V zákoně č. 100/2001 Sb. se nyní v § 9d odst. 2 uvádí: O žalobách proti rozhodnutím vydaným v navazujících řízeních rozhodne soud do 90 dnů poté, kdy žaloba došla soudu. Soud i bez návrhu rozhodne o přiznání odkladného účinku žalobě nebo o předběžném opatření podle soudního řádu správního. Soud přizná žalobě odkladný účinek nebo nařídí předběžné opatření, hrozí-li nebezpečí, že realizací záměru může dojít k závažným škodám na životním prostředí.

73 Z novější judikatury Nejvyššího správního soudu přitom však vyplývá, že *„právě na základě čl. 9 odst. 4 Úmluvy musí být stěžovatelům z řad dotčené veřejnosti, tedy i stěžovatelů, vyhověno k jejich návrhům na přiznání odkladného účinku správní žaloby tak, aby nemohlo docházet k situacím, kdy v době rozhodování o správní žalobě již byl povolený záměr nevratně realizován (typicky provedení stavby). Pokud by návrhu na přiznání odkladného účinku vyhověno nebylo, došlo by k porušení čl. 9 odst. 4 Aarhuské úmluvy a čl. 10a směrnice, neboť poskytovaná soudní ochrana by nebyla včasná a spravedlivá“.* Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2007, č. j. 1 As 13/2007-63,

74 Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 11. 2005, sp. zn. 1 Afs 107/2004.

něhož zákaz zneužití práva představuje pravidlo českého vnitrostátního práva, včetně práva veřejného, které vyplývá z povahy České republiky jako materiálního právního státu založeného na určitých vůdčích hodnotách, ke kterým vedle úcty ke svobodě jednotlivce a ochraně lidské důstojnosti patří mimo jiné i úcta k harmonickému sociálnímu řádu tvořenému právem a odepření ochrany jednání, které práva vědomě a záměrně využívá v rozporu s jeho smyslem a účelem. Zákaz zneužití práva je v jistém smyslu ultima ratio, proto musí být uplatňován nanejvýš restriktivně a za pečlivého poměření s jinými obdobně důležitými principy vlastními právnímu řádu, s nimiž se může střetnout.⁷⁵

Jedním ze zcela zřejmých případů zneužití práva, který lze vystopovat v judikatuře Nejvyššího správního soudu je ten, kdy se jednotlivec obracel na soud ve stovkách případů: *„V evidenci Nejvyššího správního soudu je vedeno ke dni vydání tohoto rozhodnutí již více než 847 spisů, kde žalobce vystupuje v pozici stěžovatele či navrhovatele. Jen od počátku roku 2013 do 12. 9. 2013 napadlo k Nejvyššímu správnímu soudu 258 věcí, v nichž žalobce vystupuje jako účastník řízení, přičemž k témuž datu jich bylo vyřízeno, resp. rozhodnuto 203 (pouze ve 2 případech Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení, zbývající věci byly vyřízeny jiným způsobem). Ze soudní evidence je dále patrné, že množství žalobcem vedených sporů se v průběhu času zvyšuje. Pro srovnání lze uvést, že v roce 2008 bylo u Nejvyššího správního soudu vedeno „pouze“ 22 věcí, v nichž žalobce vystupoval jako účastník řízení, v roce 2010 to bylo 65 věcí a v roce 2012 již 312 věcí. Pouhá skutečnost, že stěžovatel vede takové množství sporů, přirozeně sama o sobě neznamena, že by jeho žádostem nemělo být vyhověno. Rozhodující je seriozita a stereotypnost stěžovatelem vedených sporů, spojená s opakováním obdobných či zcela identických argumentů.“*⁷⁶

Soudci Nejvyššího správního soudu samozřejmě upozorňují na nebezpečí skrývající se v posuzování práv spolků prizmatem zneužití práv, takový postup by měl být výjimečný a pečlivě odůvodněný. Neměl by být nadužíván a zejména by neměl sloužit k obcházení „nepohodlných“ účastníků tím, že by jim byla nejprve zamezena účast v prvostupňovém správním řízení, a následně by byly veškeré jejich námítky paušálně zamítnuty s poukazem na § 84 odst. 3 správního řádu a na dobrou víru stavebníka (či jiného účastníka řízení) v pravomocné rozhodnutí správního orgánu prvního stupně.⁷⁷

Velmi zajímavý pohled na tento problém nabízí ve svém článku „Jak vylít vaničku bez dítěte? Vyčistit odpad.“ Vojtěch Kotecký.⁷⁸ Ten, stejně jako řada ostatních, připouští, že

⁷⁵ Usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2010, sp. zn. 1 As 70/2008.

⁷⁶ Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2013, sp. zn. 8 Ans 7/2013.

⁷⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 4. 2012, sp. zn. 1 As 29/2012.

⁷⁸ KOTECKÝ, Vojtěch. Vojtěch Kotecký: Jak vylít vaničku bez dítěte? Vyčistit odpad. *Ekolist.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-05-29]. Dostupné z: <http://ekolist.cz/cz/publicistika/nazory-a-komentare/vojtech-kotecky-jak-vylit-vanicku-bez-ditete-vycistit-odpad>

skutečně mohou existovat spolky, které zneužívají právo, otázkou však je, zda takové jednání vrhá negativní světlo na všechny ostatní spolky. Položme totiž onu otázku, zda by měla být omezena občanská práva kvůli jednání několika subjektů, jinak: Je nezákonné jednání akciové společnosti důkazem nezákonného jednání všech jiných akciových společností? Měli bychom volat po výrazném omezení práv živnostníků proto, že někteří z nich neplatí daně? Je správné paušálně škrtnout práva? Na tuto otázku musíme v právním státě odpovědět záporně, občanská práva nesmí být redukována a rozhodování nesmí být přenecháno na libovůli veřejné správy. Správným řešením je, jak už jsme uvedli výše, aby správní orgány dodržovaly samy zákony. Pokud se do řízení, které je vedeno v souladu se zákonem a nedochází k žádné snaze o obcházení právních předpisů, přihlásí „účelově založený spolek“, není obtížné odmítnout jeho účelové požadavky. Pokud by se takový spolek odvolal, odvolací orgán se se skutečně účelovými argumenty může vypořádat stejně jednoduše. Žaloba nemá automatický odkladný účinek a lze úspěšně pochybovat o tom, že by jej soud na základě zjevně účelové argumentace přiznal. Počty jsou tedy jednoduché – na vydání územního rozhodnutí má stavební úřad obvykle 60 dní. Odvolací lhůta je pro spolek, stejně jako pro vlastníky nemovitostí, patnáctidenní. Odvolací orgán rozhodne nejdéle do 60 dnů. Když bude v dokumentaci předložené k řízení vše v pořádku, investor si počká na vydání rozhodnutí okolo čtyř měsíců. Kde je tedy nějaké zásadní zdržení? Je spravedlivé přiznat, že čtyři měsíce jsou relativně velmi krátká doba, pokud má být protihodnotou zákonné rozhodování státní správy a vypořádání připomínek všech dotčených účastníků.

V závěru uvedme názor Nejvyššího správního soudu k významu spolků pro občanskou společnost: „mezi občanskými sdruženími ve smyslu ustanovení § 70 odst. 2 zákona o ochraně přírody a krajiny je nepochybně nutné rozlišit dvě základní skupiny. První skupinu představují občanská sdružení trvalejšího charakteru, jejichž aktivita je zaměřena proti více zásahům určitého typu nebo v rozsáhlejších území. V krajní podobě se jedná o občanská sdružení „profesionální“ povahy s celostátní působností. Vedle toho existují občanská sdružení založená s cílem obrany proti zamýšlenému zásahu nebo kvůli účasti v jediném konkrétním správním řízení, případně v úzké skupině řízení vzájemně souvisejících. Tato občanská sdružení vznikají ad hoc teprve tehdy, je-li zamýšlený zásah oznámen, případně je-li správní řízení zahájeno. V prvé ani ve druhé skupině nevznikají občanská sdružení v časovém a procesním vzduchoprázdnu, tedy za neexistence jakýchkoli probíhajících správních řízení či v období, kdy nejsou žádné zásahy zamýšleny. Stěžovatelem provedený výklad ustanovení § 70 zákona o ochraně přírody by jim bránil účastnit se již zahájených řízení, což by v důsledku mohlo vést k tomu, že by nebyly kvalifikovaně hájeny dotčené zájmy ochrany přírody a krajiny, respektive že by jejich hájení bylo svěřeno (jiným) účastníkům řízení. Vedle toho by byla potlačena účast veřejnosti na ochraně životního prostředí na nejnižší úrovni, kdy zejména občanská sdružení ve druhé vymezené skupině by byla nucena k „profesionalizaci“, k bezobsaž-

né existenci a preventivnímu podávání žádostí o informování o zahajovaných řízeních. Pokud je ochrana životního prostředí přiznaným cílem právní normy, respektive životní prostředí je zájmem, k jehož zachování, ochraně či podpoře právo směřuje, pak není logický důvod, aby se užití ochranných právních norem lišilo při shodném zásahu do životního prostředí. V praxi ovšem dochází k zásadní diverzifikaci kvality právní ochrany, a to v závislosti na mnoha aspektech. Tím hlavním je omezení účasti ve správních řízeních a svěřením žalobní legitimace osobám, jejichž práva byla zkrácena nebo porušena. Účast občanských sdružení ve správních řízeních, při nichž mohou být zájmy přírody a krajiny dotčeny, umožňuje tento nedostatek v určité míře kompenzovat a chránit přírodu a krajinu ve smyslu ustanovení § 1 a § 2 zákona o ochraně přírody a krajiny bez rozlišování toho, zda dochází k ohrožení zájmů nějakých (dalších) osob, tedy možných účastníků správních řízení. Proto je třeba se klonit k široké a efektivní účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí ...“.⁷⁹

5. Pohled politiků na účast veřejnosti

V médiích od předních českých politiků či úředníků opakovaně zaznívají negativní až urážlivé komentáře na adresu nevládních organizací nebo i menších občanských spolků či iniciativ. Ve většině případů se jedná pouze o emotivní sdělení, která nejsou založena na reálných datech (a vzhledem k tomu, že ministerstva ani jiné orgány nedisponují žádnými statistikami o „dopadech“ účasti veřejnosti na rozhodování, ani na takových datech být založena nemohou). Nejčastěji je spolkům (občanským sdružením) přitom kladeno za vinu zdržování výstavby nebo jednání za účelem získání určitých finančních výhod, nejčastěji vydírání. Podrobnou analýzu přináší kupř. článek J. Skalíka, který se věnuje rozboru ankety Zelená perla za celých dvacet let její existence.⁸⁰

Pro ilustraci jsme vybrali několik politických výroků na téma účasti veřejnosti na rozhodování o životním prostředí. Některé výroky politiků se navíc vyznačují zjevnou neznalostí celého procesu nebo používáním neodpovídajících právních termínů v argumentaci. Jedním z příkladů může být vyjádření **náměstka ministra pro územní rozvoj Miroslava Kalouse** k projednávané novele stavebního zákona řešící účast spolků (tehdy občanských sdružení) ve stavebních řízeních: „*Právě tato část zákona byla nejčastěji zneužívána k vydírání a zbytečným obstrukcím,*“ uvedl náměstek ministra, zodpovědný za danou problematiku, Miroslav Kalous.⁸¹

⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 4. 2012, sp. zn. 7 As 25/2012.

⁸⁰ SKALÍK, Jan. Kritické ohlednutí za dvaceti lety ankety o nejtrapnější anti ekologický výrok Zelená perla. *Ekolist* [online]. 2015 [cit. 2015-06-12]. Dostupné z: <http://ekolist.cz/cz/publicistika/nazory-a-komentare/jan-skalik-kriticke-ohlednuti-za-dvaceti-lety-ankety-o-nejtrapnejsi-antiekologicky-vyrok-zelena-perla>

⁸¹ Změny stavebního zákona prý umlčí veřejnost, aktivisté si trhali jazyky. *Novinky.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-05-25].

Druhou ilustrací přístupu politiků k účasti veřejnosti na rozhodování je výrok krajského radního za životní prostředí Zlínského kraje, který řekl k odporu občanů proti výstavbě průmyslové zóny na zdroji pitné vody pro cca 30 000 lidí. Ivan Mařák, krajský radní odpovědný za životní prostředí uvedl: „*Dosud jsme se jen bránili, je čas přejít do protiútoků.*“ K tomu dodal: „*Původně se snad aktivisté snažili o ochranu přírody, to už ale není pravda. Už jsou to jen obstrukce a šikana.*“⁸² U tohoto případu je zajímavé, že Krajský úřad pro média tvrdí, že bude občany za účast na rozhodování žalovat.⁸³

Obdobným příkladem může být rozhovor s **poslancem Josefem Zahradníčkem (KSČM)**, členem sněmovního výboru pro veřejnou správu a regionální rozvoj:

Nevyplývají obavy investorů ze sloučení současných fází povolovacího řízení také ze znění novely zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, který veřejnost zná jako »zákon EIA«?

„Určitě. Na základě výtek Evropské komise byl kvůli čerpání evropských peněz upraven. Diskuse ve sněmovně byla bouřlivá, mimo jiné o posílení práv veřejnosti a zejména dotčené veřejnosti, která má možnost podat odvolání proti rozhodnutí vydanému v navazujícím řízení i bez účasti v řízení. Poslanec Milan Urban z ČSSD k naléhání EK na přijetí novely kvůli evropským fondům řekl: »Když ho nebudeme mít, tak je nedostaneme, když budeme mít tento zákon, tak je neutratíme.« Vládní koalice však zákon odmávala. Je otázkou, zda jeho úpravy na základě připravované novely stavebního zákona projdou. Klub KSČM hlasoval proti přijetí novely tzv. zákona EIA. Trefně to vyjádřila poslankyně Marie Pěničková, která za náš klub vystupovala: »Po té víc jak hodinu trvající diskusi je nám všem jasné, že EIA není problém, ale je to přímo ‚průser‘, s prominutím k této ctihodné místnosti.« Vzbudilo to rozruch, ale jadrnost těchto slov vystihovala pocity mnohých z nás. Teď se hledá řešení, a to i s ministerstvem spravedlnosti, jak zamezit nadměrnému počtu žalob, a to i na úseku územního plánování, především od rozličných spolků z oblasti ochrany životního prostředí. Potíž je v tom, že při řízení si nechávají své námitky pro sebe a vytáhnou je teprve, až když podají žalobu. Jsem zvědavý, zda se v návrhu nakonec objeví to, o čem se teď hovoří, tedy definice žalobní legitimace. Čili že žalobu by mohl podat jen ten, kdo námitku uplatní už v řízení. Je

---

Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/237409-zmeny-stavebniho-zakona-pry-umlci-verejnost-aktiviste-si-trhali-jazyky.html>

82 Zlínský kraj zvažuje žalobu na ekoaktivisty, blokují zónu u Holešova. *Idnes.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-06-20]. Dostupné z: http://zlin.idnes.cz/zlinsky-kraj-planuje-zalobu-na-ekologicke-aktivisty-kvuli-zone-u-holesova-1uj-/zlin-zpravy.aspx?c=A150619_023725_zlin-zpravy_ras#utm_source=sph.idnes&utm_medium=richtext&utm_content=clanek-box

83 Více o případu zde Holešov: ochrana zdroje pitné vody. *Frank Bold* [online]. 2015 [cit. 2015-06-20]. Dostupné z: <http://frankbold.org/resime/pripad/holesov-ochrana-zdroje-pitne-vody>

zdrucující, pokud všechna příprava dokumentů přijde vniveč kvůli postupu některého spolku, který se obrátí na soud, když šlo vše vyřešit již dříve.“ – uvedl poslanec Josef Zahradníček.⁸⁴

Ne všechna vyjádření politiků do médií jsou však negativní, je nezbytné poukázat i na situace, kdy politici uznávají, že je účast veřejnosti pro demokratický právní stát nezbytným prvkem. Odkázat můžeme např. na vyjádření Stanislava Polčáka (STAN), který se v roce 2012 vyjadřoval k projednávání novely stavebního zákona. Některé pozměňovací návrhy tehdy měly umožnit vyloučit veřejnost z rozhodování ve stavebním řízení. Stanislav Polčák k této otázce médiím oznámil, že koalice se ve čtvrtek shodla na odmítnutí kontroverzního přílepku s tímto odůvodněním: *„Pro demokracii je důležité, aby se veřejnost mohla účastnit rozhodování o svém okolí,“* uznal poslanec.⁸⁵

Obdobně se vyjádřil i ministr životního prostředí Richard Brabec k nedávno projednávané novele zákona o posuzování vlivů na životní prostředí: *„Celý systém povolování staveb v ČR je především nutné zjednodušit a zásadně zkrátit – podobně, jako je tomu v některých evropských zemích, např. v Německu. Nová úprava je založena na integraci veškerých řízení vedoucích k povolení záměru. Výsledkem by bylo jediné povolení vedoucí k realizaci záměru, tudíž by došlo k minimalizaci opravných prostředků a správních žalob a tím i ke zkrácení a zlevnění celého řízení. To vše stále za zajištění účasti široké veřejnosti v celém procesu. V minulosti se o této změně hodně hovořilo, ale nikdo ji nedokázal realizovat. Uděláme vše proto, aby se to podařilo této vládě,“* nastiňuje budoucí změny zákona ministr životního prostředí Richard Brabec (ANO).⁸⁶

Další výroky českých politiků k otázce účasti veřejnosti na rozhodování o životním prostředí jsme vložili do přílohy k této analýze.

84 http://muj.anopress.cz/Search/PagesAuth/My_Search.aspx?f=3

85 Sněmovna přijala novelu stavebního zákona, kontroverzní přílepek neuspěl. *Novinky.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/270568-snemovna-prijala-novelu-stavebniho-zakona-kontroverzni-prilepek-neuspel.html>

86 BRABEC, Richard. Dokážeme zachránit 10 miliard, které mohou být investovány do užitečných projektů. *Parlamentní listy* [online]. 2014 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/profily/Mgr-Richard-Brabec-32328/clanek/Dokazeme-zachranit-10-miliard-ktere-mohou-byt-investovany-do-uzitecnych-projekt-34127>

6. Exkurz: Projednávání zákonů v Parlamentu ČR

6.1 Novela zákona č. 100/2001 Sb., zákon o posuzování vlivů na životní prostředí

V rámci této analýzy jsme považovali za důležité prostudovat alespoň jeden návrh zákona týkající se účasti veřejnosti na životním prostředí a vystupování poslanců a senátorů na toto téma na půdě poslanecké sněmovny a Senátu. Vybrali jsme poslední projednávaný návrh zákona vztahující se k tomuto tématu, a to vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní prostředí), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony /sněmovní tisk 299/.⁸⁷ V debatě vystupovala řada poslanců i senátorů, neboť se jednalo o poměrně rozsáhlou novelu, která navíc do české právní úpravy zanesla nové prvky požadované Evropskou komisí (k nedostatkům dosavadní české právní úpravy posuzování vlivů viz výše).

Ze stenozápisů i z pozměňovacích návrhů je zřejmé, že řada poslanců nesouhlasila s předloženým návrhem zákona, ačkoli se jednalo o uvedení české právní úpravy do souladu s evropskou legislativou. Argumentace poslanců proti možnosti dotčené veřejnosti (a zejm. spolků) účastnit se tohoto procesu a využívat opravné prostředky se opět nesla v duchu zneužívání práva a možného spekulativního a vyděračského jednání. Připomínáme, že dle Informačního systému EIA⁸⁸ bylo od účinnosti zákona č. 100/2001 Sb. vydáno 1 240 stanovisek a 12 427 oznámených záměrů nepodléhalo dalšímu posuzování. To znamená, že v průměru bylo za 13 let účinnosti zákona za každý rok vydáno asi 100 stanovisek k novým záměrům i jejich změnám (ve většině případů se přitom jedná o velmi vážné zásahy do životního prostředí, o kterých by veřejnost měla bez pochyb vědět, a ke kterým by měla mít možnost se vyjádřit).

Otázkou zůstává, do jaké míry mohou poslanci a senátoři vycházet z reálných doložitelných čísel týkajících se kupř. podávání „šikanózních“ žalob, když ani ministerstva, ani krajské a obecné stavební úřady nemají k dispozici dostatečná (nebo mnohdy žádná) data o účasti veřejnosti v územních řízeních. Nemají přehled ani o tom, jak jsou využívány opravné prostředky (žaloby), a zda tyto žaloby odmítají soudy nebo jim naopak v převážné většině případů vyhoví v důsledku toho, že v územním řízení nebo při posuzování vlivů na životní prostředí skutečně došlo k porušení práva. Pokud by politikové měli tato data k dispozici, a ta skutečně svědčila ve prospěch jejich tvrzení, mohla by taková argumentace být samozřejmě považována za legitimní. Pokud však příslušná

⁸⁷ Sněmovní tisk 299 Novela z. o posuzování vlivů na životní prostředí – EU. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2014 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=299&O=7>

⁸⁸ http://portal.cenia.cz/eiasea/view/eia100_cr

data neexistují, jsou osočení veřejnosti účastníci se rozhodování nepodložená, dehonestující a navíc vytvářející zcela mylnou představu o tom, co účast veřejnosti na rozhodování přináší. To, že problém tkví v nezákonných postupech stavebních a jiných úřadů, poslanci ani senátoři nereflektují. Spolky mnohdy vidí jako lobbystické skupiny zajímající se o území, na kterých vlastně ani nežijí. Někteří senátoři dokonce označili občanské skupiny či spolky prosazující své zájmy v oblasti životního prostředí, pojmem „ekoterorista“.

6.1.1 Poslanecká sněmovna

Poslanecká sněmovna se sešla k jednání nad tímto zákonem 3. prosince 2014. Návrh zákona byl rozeslán poslancům jako tisk 299/0 dne 3. 9. 2014. Zákon byl Senátu postoupen 17. 12. 2014, ten jej projednal 14. 1. 2015. Zákon byl vyhlášen 6. 3. 2015 ve Sbírce zákonů v částce 19 pod číslem 39/2015 Sb.⁸⁹ V následující části jsme ze stenografického záznamu vybrali některé výroky z vystoupení poslanců.

Jan Zahradník (ODS):

„Dalším významným momentem je odkladný účinek žaloby dotčenou veřejností. Návrh říká, že podání žaloby má odkladný účinek, tedy všechno se zastavuje ve kterémkoli okamžiku. Nevládní organizace, skupina obyvatel vybavená patřičnou podpisovou listinou, může podat žalobu, a tím celý proces zastaví. Investoři čekají, případně vynakládají peníze na udržení projektu při životě. Pan předseda Fiala zmínil možnost zneužití tohoto institutu v rámci konkurenčního boje. Je možné i připomenout možnost jistého korupčního jednání, posílení korupčního prostředí, či spekulaci s podáním či nepodáním žaloby, či spekulaci s vyvoláním či nevyvoláním toho odkladného účinku. I to je, prosím pěkně, třeba zvažovat, a je třeba na to myslet.“

Poslední otázka, která mě velmi znepokojuje: Významné posílení pravomocí takzvané dotčené veřejnosti, zejména nevládních organizací, které v tom návrhu, bude-li schválen v podobě, která je zde předložena, dá nevládním organizacím obrovskou pravomoc, aniž by jim ukládal jakoukoli odpovědnost. Nevládní organizace mají právo domáhat se soudní cestou jak procesních, tak i hmotněprávních námitek vůči úředním rozhodnutím v kterémkoli okamžiku povolovacího procesu. Zejména tedy v tom navazovacím řízení, které už pak je řízením, jehož dosažení už investora stálo nemalé finanční prostředky. Musel vynaložit už řádově statisíce, ne-li miliony korun.“

Soudní řád původně přiznával takovéto právo – tedy podávat žalobu ve veřejném zájmu – pouze nejvyššímu státnímu zástupci, případně veřejnému ochránci práv. Ano,

⁸⁹ Sněmovní tisk 299 Novela z. o posuzování vlivů na životní prostředí – EU. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2014 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?T=299&O=7>

soudní řád přiznává, že zvláštní zákon může toto právo přidat i jiným subjektům, tedy právo, aby ve veřejném zájmu podávaly žaloby, ale dosud k takovéto delegaci nedošlo. Byl by to tedy v případě tohoto zákona podle mého názoru velmi problematický precedens, kdyby občanská sdružení mající tři členy, tedy minimální počet vyžadovaný zákonem pro založení takového sdružení, ale vybavená 200 podpisy, mohla velmi významně ovlivňovat proces projednávání a schvalování jednotlivých záměrů. Žaloba, ta nevládní organizace ani nemusí dokládat odůvodnění, v čem spočívá nebezpečí toho záměru pro životní prostředí, pokud se rozhodne vstoupit do toho procesu žalobou. Pouze stačí, když deklaruje, prohlásí, že životní prostředí je ohroženo. A není to možné zpochybnit. Soudní systém musí konat – a platí samozřejmě odkladný účinek.

Já jsem se tedy zaměřil ve svém pozměňovacím návrhu právě na problematiku dotčené veřejnosti. Myslím si, že co se týká odkladného účinku žaloby, jsou zde podány pozměňující návrhy, které celkem rozumně řeší tento institut, které přiznávají právo, aby v rámci projednání té podané žaloby o odkladném účinku rozhodl, tedy které se vymezují k tomu automatickému apriornímu odkladnému účinku podané žaloby. Tady si myslím, že ty návrhy je třeba podpořit.“

Leo Luzar (KSČM):

„Vážený pane místopředsedo, vážení páni ministři, dámy a pánové, projednáváme zákon, který ovlivňuje české hospodářství docela závažnou mírou. Měl jsem možnost zúčastnit se semináře týkajícího se rozvoje investičních pobídek a investic českých průmyslových podniků v Moravskoslezském kraji a čekal jsem debatu ohledně EIA. Čekal jsem stesky nad tím, jak jim občanské iniciativy brání ve výstavbě. Čekal jsem stesky na to, jak různé skupiny, jak tady zaznělo, tři lidí a podobně, blokují a bojkotují. Nedočkal jsem se jich. Velice mě překvapilo, že české kapitány průmyslu netrápí občanské iniciativy. Oni jsou dokonce rádi, že občanská společnost má zájem o to, co se děje v jejich okolí, a má zájem o to, že tam ty průmyslové podniky mají zájem něco postavit.

Co jim ale vadí, je zkostnatělá legislativa. Vadí jim to, že když si zažádají, nebo mají investiční záměr, že musí začít zajišťovacím řízením. Připravit závazná stanoviska a posuzování vlivu na životní prostředí teprve začíná. Začíná územní řízení, řízení o integrovaném povolení, řízení o výjimkách ze zákona o ochraně přírody a krajiny. Toto jsou tři správní řízení. Ke každému tomuto správnímu řízení se dává odvolání, ke každému odvolání odevzdávat správní žalobu, ke každé správní žalobě dodávat kasační stížnost. To už máte devět možností každou z těchto jednotlivostí napadnout. Když toto všechno absolvují, nastává druhé kolo: stavební řízení, vodoprávní řízení a povolení ke kácení dřevin. To jsou další tři právní akty, které takovýto žadatel musí provést, a zase musí dodat závazné stanovisko, a zase všechna tato tři řízení mají své odvolání, mají své správní žaloby, mají své kasační stížnosti. To je ten základní problém, co trápí

český průmysl, popřípadě investory. Tady tato zdlouhavá agenda, kdy do každé z této části již jednou rozhodnuté a napadené řízení se znovu vrací a vrací zpátky. O tom, že když dodají argumenty, že to je špatně napadené, tak tytéž argumenty se použijí v jiném řízení a znovu a znovu se to protahuje. To je základní problém dnešní EIA.

O to víc mě mrzí, že to, co předkládáme, hovoří pouze o tom, že jsme donuceni Evropskou unií, jako bychom stejně donuceni nebyli zákonem o státní službě, kdy nám bylo vyhrožováno, že jsme museli, a jak dlouho se to odkládalo.

Hovořil tady pan ministr, já za ta slova děkuji, že si uvědomuje tady tato rizika, a že říká, že připravíme. Já bych ho rád vzal za slovo, a že slibem člověk nezarmoutí, tady v tomto případě platit nebude. Že opravdu velice rychle jeho ministerstvo, jestli už nezahájilo, tak zahájí práce, aby už příslušný výbor byl seznamován s nějakými výstupy ohledně jednotného, uceleného řešení, které by bylo dle mého názoru absolutně jednoduché, aby zůstalo zachováno odvolání, aby se kdokoliv k tomu mohl přihlásit, aby kterákoliv občanská iniciativa mohla dát své výhrady, ale aby to bylo jedno řízení, jednou rozhodnuté, aby se to nemuselo po šesti správních řízeních roztahovat a vléci.“

Marie Pěncíková (KSČM):

„Pokud vím, tak stejný problém s EIA řešili i na Slovensku. Mě by tedy zajímalo, jestli jste jednal se slovenským ministrem životního prostředí a domlouvali jste třeba nějaké vzájemné postupy, ale každopádně, co mě zaujalo, je, že ta slovenská novela, která vstoupí v platnost od 1. ledna 2015, má v přechodných ustanoveních, že řízení zahájená a nedokončená do konce roku 2014 budou dokončena podle stávající platné úpravy. A já opravdu nerozumím tomu, proč my to máme mít jinak. Ale vlastně to víme. Já vám řeknu proč. Protože u nás si to diktují nevládky.“

Zbyněk Stanjura (ODS):

„Já myslím, že mnozí z nás mají zkušenosti s ekologickými organizacemi. A plně podporuji stanovisko občanů, nebo chápu stanovisko občanů, kteří v tom území žijí. To je naprosto pochopitelné a naprosto legitimní. Ale mám příklad, jak to řeší velcí investoři ze zahraničí. U nás v kraji v době, kdy jsem byl členem krajské rady, se vybudovala továrna na automobily Hyundai. V té době byla pravicová koalice v kraji, vládla vláda sociální demokracie, ministrem průmyslu a obchodu byl Milan Urban. Ta spolupráce byla poměrně těsná mezi krajem a vládou a nakonec tam problém s ekologickými organizacemi nebyl. A jestlipak víte proč? Protože investor pochopil po několika jednáních, že cesta vede přes peníze, takže zřídil fond na podporu životního prostředí, vložil do něj 20 mil. korun, do správní rady většinou nastoupili ti, kteří zastupovali ty organizace

– a ejhle, územní řízení i stavební povolení probíhalo poměrně hladce. Ne každý investor, ne každý český investor, zejména menší firma, protože ne bavíme se jen o státních zakázkách, o (nesrozumitelné) stavbách, má možnosti vytvářet fondy a z těch financovat činnost ekologických organizací. Ta továrna vznikla, řekl bych, v rekordně rychlém čase od procesu výkupu, kdy jsme vykupovali pro stát, ale bylo to v zájmu kraje, 270 ha od stovek vlastníků, po poměrně rychlé získání územního rozhodnutí, stavebního povolení, poměrně rychlé výstavby, a dneska je to jeden z tahounů i ekonomického růstu. Zrovna jsme četli a dostáváme každý měsíc zprávy z průmyslu a nejhlavnější, nebo hlavní silou, která táhne průmysl nahoru, je automobilový průmysl, všechny firmy, které se v tom průmyslu pohybují.

Tady dáváme nástroj mnohým, aby vznikala nutnost vytváření nových a nových fondů tak, aby se z toho mohly čerpat peníze. A říkám, nejsem proti těm organizacím, které zastupují lidi, kteří v tom místě žijí a mnohdy – a je to chyba projektantů, některých, nechci říci všech, že prostě když navrhuji různé trasy, dopravní cesty apod., tak nezohlední docela logické požadavky lidí, kteří tam žijí, a pak se hrozně divíme, že se to roky a roky vleče, a někdy by stačilo trasu komunikace vést někde o 300, 400, 500 metrů vedle. Možná by to bylo o něco dražší, ale když sečtete potom ten odklad, kdy ta komunikace neexistuje, se všemi náklady, které se vedou na soudní spory, které máte na to, abyste vlastně přesvědčili orgány, které rozhodují o pravomocném stavebním povolení, případně jste závislí na rozhodnutí soudu. Myslím, že příkladem, který nás nikoho netěší, jsou zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje, a teď to neberte jako kritiku Zastupitelstva Jihomoravského kraje nebo hejtmana. V zásadě pokud se stane tomu kraji to, co se stalo Jihomoravskému kraji, tak na roky, na roky zastavíte výstavbu dopravní infrastruktury. Ale nejenom výstavbu, zastavíte i přípravu, protože v okamžiku, kdy investor podá žádost např. o územní řízení či stavební povolení, tak ten úřad, který vydává stavební povolení, prostě zastaví a odepíše, a musí, nemá jinou možnost: protože nejsou v platnosti zásady územního rozvoje kraje, nemůžeme projednat vaši žádost. Takže to zpoždění vzniká na mnoho let, a pak tady může ministr financí vykládat o tom, jak nevzniká spojení s Rakouskem. No nemůže, protože neplatí zásady územního rozvoje a podle zpráv, které mám k dispozici, tak pokud se to kraji podaří, budou přijaty v roce 2016. Ale to ještě nic neznamená. Ti, kteří byli jednou úspěšní, se o to mohou pokusit znova. A je pravda, že ti, kteří z ideologických důvodů brání stavbám, ne z důvodu, že tam žijí a ta stavba není třeba citlivá vůči tomu prostředí a vůči lidem, kteří tam žijí, tak ti tímto návrhem zákona dostávají do rukou silnou zbraň. A bude záležet jen na nich, zda ji budou využívat, nebo ne, zda budou bránit, a říkám opět a opakuji, z ideologických důvodů, vzniku staveb. Já bych chtěl, abychom nezapomněli, že se nejedná pouze o dálnice a železniční koridory, že se nejedná pouze o investice státu. Mnohá města, mnohá zastupitelstva, mnozí starostové vědí, jaký je problém i v průmyslových zónách, v těch plochách průmyslu

umístit a vybudovat novou továrnu, protože ten proces je velmi obdobný a ta zdržení vznikají i v těchto případech.“

6.1.2 Senát

Dne 14. ledna 2015 se uskutečnila 5. schůze Senátu PČR, na které byl kromě jiných záležitostí diskutován i návrh zákona, kterým se mění zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, a o změně některých souvisejících zákonů.

Diskuzi otevřel **ministr životního prostředí, Richard Brabec (ANO)**, který v krátkosti představil novelu zákona. *„Novela v reakci na nedostatky tuzemské právní úpravy zavádí například závaznost výstupů v procesu EIA ve formě závazného stanoviska, zavádí širší možnost konzultativní účasti, tedy připomínkování veřejnosti, například ve stavebním řízení, zavádí možnost soudního přezkumu negativního závěru zjišťovacího řízení.“*

Reakce senátorů:⁹⁰

První reagoval **senátor Pavel Eybert (ODS)**, který účast spolků na rozhodování nevidí příliš pozitivně. V své řeči se věnoval tomu, že novela zákona sice zavádí pojmy jako veřejnost, dotčená veřejnost, účastníci navazujících řízení, privilegovaní odvolatelé, ale *„není možné, aby spolek, dříve sdružení, několika málo jedinců, nejméně tedy tři, žijících někde na druhé straně naší republiky, vznášel připomínky ke stavbám na místě, která nezná, kde nežije, a blokoval tak stavební činy, záměry, které jako potřebné, vhodné, nijak problematické schválila celá řada zastupitelů, odborníků v dané problematice, i mnoho orgánů“*. Dodává, že sice vítá snahu Evropské unie zapojit občany do rozhodování, ale při zemi velikosti České republiky je situace zcela jiná: *„Naše poměrně malá země má více než 6 200 obcí, tedy i zastupitelstev. Ta dokážou dohlédnout na svěřené území docela dobře.“* Představil také návrh, jak by mohlo dojít k zamezení šikanózních žalob. *„Principem návrhu je, že z 200 podpisů, které nyní předložený zákon zavádí pro privilegované účastníky řízení, tzv. dotčenou veřejnost, by muselo být alespoň 50 podpisů z místa, které je spjato se záměrem investice.“*

Na jeho řeč a problematiku šikanózních žalob navázal **senátor Petr Šilar (KDU-ČSL)**. *„Můžu vám říci, že co se týká varování před šikanózními žalobami, v praxi je to podstatně horší, než o čem se mluví. Protože skutečně tyto skupiny nebo občanská sdružení dneska, účelově založená právě pro jednotlivé projekty, nebo to jsou pobočky*

⁹⁰ Stenozáznam z 1. dne 5. schůze: Parlament České republiky, Senát 10. funkční období Těsnopisecká zpráva z 5. schůze Senátu (1. den schůze – 14. 01. 2015). *Senát parlamentu ČR* [online]. 2015 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/hlasovani?action=steno&O=10&IS=5414&D=14.01.2015#b15628>

celostátních organizací, podávají ihned soudní žaloby. Vtip je v tom, že oni nemají žádnou zodpovědnost.“

Senátorka Jitka Seitlová (KDU-ČSL) si myslí, že by bylo vhodné vyhovět všem stranám. *„Myslím si, že musíme zvažovat, jak nám to v tomto státě bude fungovat, aby hospodářství na jedné straně prosperovalo, ale na druhé straně, aby se každému člověku, běžnému občanovi, zaměstnanci, mamince, nevím komu, všemu, dobře žilo.“* Novelu zákona vidí jako velký kompromis. Senátorka Seitlová sice vítá možnost zapojení veřejnosti, ale zásadní problém vidí v nedostatečné informovanosti občanů o zahajování řízeních. *„Tady je to ke škodě široké veřejnosti. Do navazujícího řízení mohou vstoupit a žaloby podávat pouze privilegované organizace nebo ty, které mají dvě stě podpisů. Já se domnívám, že pro toho, kdo chce podat šikanózní žalobu, například to bude konkurenční firma, sehnat dvě stě podpisů, no tak to je maličkost. Ale sehnat dvě stě podpisů pro běžného občana, který se dozví, že mu za panelákem budou stavět prasečák; občana, který se stará o rodinu, který chodí do práce a neví, kam se obrátit, tak pro toho sehnat dvě stě podpisů problém může být.“* Poukazuje také na to, že standard informovanosti občana se snižuje. *„Dělám si mnoho let průzkum a zjistila jsem, že neznám člověka, který by se pravidelně každých 14 dní chodil dívat na veřejné vyhlášky nebo dokonce si pravidelně jednou za týden prohlížel internet, jestli tam náhodou není nějaká veřejná vyhláška, která se ho týká. Vezměme si seniory, kteří mají svou zahrádku, kteří mají svou chatičku a najednou vedle ní něco postaví. A věřte, že jako zástupkyně veřejného ochránce práv jsem takových případů měla nemálo, až bych skoro řekla, že je to taková zvláštní forma nepřímé diskriminace.“*

Senátor Jaroslav Doubrava (KSČM) zmínil problémy s výstavbou dálnice D8: *„Já bych mu trochu připomněl situaci, jaká byla na D8. Těm ekoteroristům nevadí, že tam dnes na objízdných trasách je už dneska asi 55 mrtvých lidí, jenom proto, že objízdné trasy nejsou schopné pojmout provoz, který tam je.“*

Ze své vlastní zkušenosti vycházel **senátor Jan Horník (STAN)**, který žije na chráněném území s 200 obyvateli. *„Mě se dotýká, když mnohé spolky z druhé strany republiky chtějí nám, kteří tam žijeme, kteří přírodu super známe, dokládat, jak ji neznáme, jak oni ji budou chránit. Ne, my tam žijeme. My tam žít chceme.“*

Senátorka Jitka Seitlová (KDU-ČSL) opakovaně zdůraznila problém zapojení se obyčejných lidí. *„Jak je chráněn ten soused, který je tedy skutečně tou dotčenou veřejností, před tím, aby ta fabrika tam stála? A já jsem dávala několik příkladů, že v případě, že ta fabrika stojí, tak že už ji nikdo nezboří, že by bylo přece nesmyslné tu fabriku*

bořit. Ale co ten soused? A takových případů jsem měla obrovské množství. Tak on se má soudit s tím dotyčným, protože stát ho neochránil tak, jak mu náleží?“

Ministr životního prostředí, Richard Brabec (ANO), se během probíhající debaty pokusil ještě jednou obhájit návrh zákona. „Ale chci vás ujistit, že těch návrhů lobbistických skupin bylo 5x a možná víckrát víc, než se objevilo tady. A celou řadu z nich jsme zamítli jednoznačně z jedné i z druhé strany. Takže pro někoho jsem byl moc zelenej, pro někoho moc proprůmyslovej, pardon, zelený a proprůmyslový, abych mluvil spisovně na půdě slovního Senátu. Jsem pevně přesvědčen, že jsme odvedli společně s kolegy, poslanci, a jsem pevně přesvědčen, že i s vámi, senátory, hrozně moc práce na tom, abychom vyladili novelu, která není určitě dokonalá. Ale plní to základní, to znamená, plní požadavky směrnice, lépe chrání, v něčem určitě, občanskou společnost.“

Opakovaně se zapojil i **senátor Pavel Eybert (ODS)**: „Mě nejvíc zlobí jedna věc. Občan, kterému vede komunikace, po které jezdí 30, 40 tisíc vozidlových jednotek za den, a má tu komunikaci 2 metry od okna, od dveří, od fasády baráku, ten se nedokáže bránit vůbec ničemu. Občan, nebo sdružení, dneska spolek, které si usmyslí, že tisíc metrů od posledního baráku v obci XY nepovede dálnice nebo rychlostní komunikace nebo nějaká jiná liniová stavba, tak se dokáže bránit donekonečna.“⁹¹

6.2 Novela zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon

V roce 2017 probíhalo za bouřlivých debat schvalování novely stavebního zákona s číslem 225/2017 Sb.⁹² Právě touto novelou (a zásahem do ZOPK) došlo k největšímu omezení práv občanů od revoluce. Spolky byly vyloučeny z územních i stavebních řízení. Je ovšem otázkou, zda paradoxně nepovede celá situace spíše k tomu, že se řešení problému odsune až do soudních síní, což si někteří odborníci myslí. Na judikaturu si musíme zatím počkat. V každém případě je mimořádně zajímavé sledovat, jakým způsobem probíhala debata v Poslanecké sněmovně a Senátu. Poslanecká sněmovna projednávala návrh novely ve druhém čtení dne 28. 2. 2017,⁹³ 3. čtení proběhlo 5. 4. 2017⁹⁴ a Senát pak 7. 6. 2017.⁹⁵

⁹¹ Stenozáznam z 1. dne 5. schůze: Parlament České republiky, Senát 10. funkční období Těsnopisecká zpráva z 5. schůze Senátu (1. den schůze – 14. 01. 2015). *Senát parlamentu ČR* [online]. 2015 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pszenat/hlasovani?action=steno&O=10&IS=5414&D=14.01.2015#b15628>

⁹² Více na stránkách Zeleného kruhu, <http://www.zelenykruh.cz/bily-slider-na-hp/senatori-schvalili-dalsi-omezeni-obcanskych-prav>

⁹³ <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/055schuz/bqbs/b17102001.htm>

⁹⁴ <http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/056schuz/bqbs/b03723101.htm>

⁹⁵ <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pszenat/hlasovani?action=steno&O=11&IS=5885&D=07.06.2017#b17985>

6.2.1 Poslanecká sněmovna

Poslanec Jaroslav Foldyna (2. čtení): „Děkuji, pane předsedající. Já se chci přihlásit ke svému pozměňovacímu návrhu, který nese číslo 5904. Jenom v krátkosti uvedu, čeho se ten pozměňovací návrh týká.

Víte, že povolovací procesy v České republice, zejména jejich délka, jsou velice dlouhé, jsou nepředvídatelné, a to velice komplikuje život investorům jak českým, tak zahraničním, zejména v high-tech technologiích, kde se poměrně složitě tyto věci prosazují. Byl novelizován zákon č. 100 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí. Tam mají všichni dostatečný prostor. Já si myslím, že ta technická norma, kterou stavební řízení je, by měla být kompetentním prostorem pro kompetentní orgány. Ve svém pozměňovacím návrhu omezují vstup spolků do stavebního řízení. Chtěl bych, aby se zrychlilo projednávání stavebních povolení v České republice, a proto bych vás prosil o podporu tohoto pozměňovacího návrhu. Děkuji.“

Poslanec Jaroslav Foldyna (další citace ze 3. čtení): „Nechci nikomu ubírat právo, možnost vstupovat do rozhodovacích procesů. Myslím si, že tady novelizace zákona 100, o posuzování vlivu stavby na životní prostředí, dává dostatečný prostor všem spolkům a institucím, aby do toho vstoupily, aby mohly uplatnit názor občanů. Nicméně stavební povolení a stavební norma je technická záležitost. Tady by ten prostor měl být dán už jen těm opravdu dotčeným osobám, a proto vás chci poprosit, abyste podpořili pozměňovací návrh, který tady dávám, protože významně ulehčí práci investorům jak domácím, tak zejména zahraničním, zejména těm, kteří dělají vysokou high-tech technologii, která v procesech často bývá dehonostována různými názory pseudoochránců přírody. Takže vás prosím o podporu napříč politickým spektrem tohoto pozměňovacího návrhu. Děkuji vám“. (Potlesk poslance Faltýnka.)

Poslanec Václav Zemek: „Děkuji za slovo. Vážené kolegyně, vážení kolegové, já jsem k tomu ani vystupovat nechtěl, ale po tom, co jsem tady slyšel, tak prostě musím“. (Z levé části se ozývá pšt, v sále je stále velký hluk.) „Chtěl bych vám tady předat svoji určitou zkušenost z působení ve veřejné správě, kde jsem působil deset let. Mám určité zkušenosti se správním řádem, s aplikací stavebního zákona, s různými dalšími zákony, s účastí veřejnosti ve správním řízení a podobně. Já jsem tady zaregistroval vystoupení kolegy, který tady plédoval za pozměňovací návrh, který má omezit účast takzvaných zelených aktivistů. Nicméně je potřeba říct k tomu A taky to B. Ono to nevyklučuje jen ty takzvané zelené aktivisty. Ono to vylučuje úplně celou širokou veřejnost. To znamená, že se vracíme o nějakých 30, 40 let zpátky. Přejde investor, chce něco postavit a nikdo mu do toho prostě kecat nebude. A na tom stavebním úřadě jsou ti odborníci, kteří to tam schválí.

Vážení kolegové, vážená kolegyně, realita je bohužel úplně někde jinde. Ono by to fungovalo za předpokladu, že bychom měli superkvalitní a superstoprocentní veřejnou správu, ale ono to tak není. Když si vezmeme realitu na stavebních úřadech, málokde, je to spíše hodně vzácná výjimka, na stavebním úřadě sedí vysokoškolák se stavebním vzděláním. Bohužel. Pokud uděláme to, že omezíme vliv veřejnosti, což je mimochodem proti vládnímu prohlášení, myslím si, že je to fatální chyba a je to krok zpátky. Já jsem příznivcem toho, aby se stavební řízení urychlilo, aby se to zjednodušilo. Na tom se shodneme asi úplně všichni. Ale toto správná cesta není. Doufám, že tyto pozměňovací návrhy, které účast veřejnosti omezují, a to fatálním způsobem – tam se nedělá selekce na hodné, špatné a dobré, ono to omezuje úplně celou veřejnost. Tak si to, vážená kolegyně, vážení kolegové, rozmysleme. Já doporučuji pro to nehlasovat, protože to je skutečně zásadní věc. Děkuji za pozornost.“

Poslanec Jan Klán: „Děkuji za slovo, vážený pane předsedo, kolegyně a kolegové, jedná se o pozměňovací návrh pod písmenem F3, jestli se nepletu. My jsme to diskutovali na výboru pro veřejnou správu a regionální rozvoj, ono to spadá i k té EIA a k těmto dalším věcem, ta ochrana přírody a krajiny. Dali jsme tam doporučující stanovisko. Je to dáno tou atmosférou mezi lidmi. ale i tady, protože víme, že mnoho těchto ekologických hnutí, řekněme si to na rovinu, i účelově někdy blokuje ty stavby, proto je tady taková ta atmosféra. Nejenom tady, ale i v té společnosti, protože když se zastaví mnoho staveb na několik let jenom proto, že se tam někdo jaksi trochu vlámal, vloudil někam, jako teď třeba když se pozastavila ta D1, ten úsek, tak mě to docela fascinovalo, třeba na rok, že se to celé protáhne, ale je to dáno tou atmosférou. Já vím, že to třeba nedělají všichni, že to nedělá třeba ta dotčená veřejnost, ale dělají to někteří účelově. Docela mě fascinovalo, že tam přišel právě šéf Strany zelených pan Matěj Stropnický, a když tam říkal ty své připomínky, tak jsem mu řekl, že když by se ty stavby nějakým způsobem zastavily nebo pozdržely o několik let, tak jsem říkal, že bych ty ušlé investice nechal zaplatit ty, kteří to účelově zdrželi, a včetně toho bych to nechal zaplatit ještě jeho. Takže on z toho byl trošku vyděšen, ale to bylo řečeno na rovinu. Protože říkám, já osobě znám taky, když se staví třeba městské okruhy. A stojí to řadu let, narůstá doprava, která jde přes centra měst. My ty obchvaty sice řešíme, ale někdo to účelově zastaví. To se nám opravdu také stalo. Říkám, řekl jsem na rovinu, že ne všichni to dělají, ale někteří to dělají opravdu účelově a mně to opravdu taky vadí. Kdyby to dělali konstruktivně, jak jsme tam řešili třeba tu územní příslušnost, že se tam můžou vyjadřovat jenom v tom místě, tak zase tady máme v tom tu Evropskou unii, že to třeba nejde. Udělali jsme mnoho pokroku k tomu, aby ty stavby se dělaly trošičku rychleji. To ten stavební zákon samozřejmě bude řešit.

Jsem trošičku na vážkách, jestli ten pozměňovací návrh pana poslance Foldyny podpořit, protože už vidím ty titulky, že jsme zabránili vstupu veřejnosti a že jsme někým

zlobbováni. Už ty titulky vidím, že jsme prostě proti ekologii, to už i o mně psali mnohokrát, ale pojďme se o tom bavit trochu konstruktivně. Chápu opravdu tu snahu je trošičku omezit, protože ta nálada je taková, že se opravdu dost často blokují různé stavby, které je potřeba udělat. Takže ten pozměňovací návrh pod písmenem F3, ještě si to trochu promyslím, ale pravděpodobně ho já osobně za sebe podpořím právě z těch důvodů, aby se ty stavby urychlily. Děkuji za pozornost“. (Potlesk z levé části sálu.)

Poslankyně Nina Nováková: „Děkuji za slovo. Já bych navázala teď tady na pana poslance, který hovořil přede mnou a říkal, jak si přečteme palcové titulky, že zabraňujeme veřejnosti, aby nějakým způsobem hlídala politiky či firmy atd. Já se domnívám, že pokud ty titulky budou, tak budou spravedlivé, a podporuji předchozí postoj, protože skutečně není možné, abychom subjekty občanské společnosti vylučovali z rozhodnutí o tom, jak budou vypadat obce, jak budou vypadat třeba veliké plochy. Proto si myslím, že to je správné, a nedomnívám se, že politikové jsou jediní, kteří mají o tom rozhodovat. Je to takové docela paradoxní, když politikové tady dneska se v podstatě staví proti subjektům občanské společnosti. A subjekty občanské společnosti, pro ně není synonymum ekoteroristé ani nátlakové skupiny. To nesmíme házet do jednoho pytle. Děkuji.“

Poslanec Václav Zemek: „Děkuji za slovo. Skutečně jen dvě krátké poznámky. Pan kolega předřečník tady zmínil, že trošku omezujeme účast veřejnosti. No my ji omezujeme úplně, to je potřeba sdělit.

A druhá věc. Ono se tady často říká, že ti aktivisté zablokovali stavbu a tamhle ti a oni že to zdržují. Ale vážení přátelé, my máme něco jako správní řád, kde jsou prostě lhůty. A vždycky tam ten rozhodující orgán je ta státní, ta veřejná správa. A ta by měla prostě rozhodnout, jestli námitky toho občanského sdružení nebo té veřejnosti jsou oprávněné, nebo ne. A bohužel vždycky v případech, kdy stavba byla zablokována, tak ten úřad tam nedokázal rozhodnout. Takže primárně je to chyba špatné veřejné správy, nikoli toho, že do toho veřejnost, jak se říká, kecá. Takže udělejme to, že zlepšíme výkon veřejné správy, a pak tady nebudeme mít roční prodlevy a víceleté prodlevy ve veřejných stavbách. To je asi ten zásadní problém, který se neřeší a který bohužel tím, že omezíme účast veřejnosti, nevyřešíme.“

Poslanec Robin Böhnisch: „Děkuji za slovo, pane předsedo. Dámy a pánové, nepopravujme posly špatných zpráv. Přece to, že je špatně připravená dokumentace nebo že úřady špatně rozhodují, za to nemohou občanské iniciativy a občané, kteří se ozvou. A ty statistiky mluví jasně, že zdržování infrastrukturních staveb není věcí obstrukcí dotčené veřejnosti, ale je to věcí nekvalitně připravených podkladů a vadného rozhodování státní správy. Tak to je. Představte si, že by prošel pozměňovací návrh F3, že

v regionu, který je postižen tím, že se tam možná vyskytuje břidličnatý plyn, a kousek od domu vám začnou stavět těžní věž, protože průzkum břidlicového plynu je poloviční těžba, a vy na to nebudete mít už žádný vliv. Tak tenhle návrat o mnoho a mnoho let zpátky si myslím nepřejeme. A koneckonců, odolali jsme tomuto pokušení už několikrát v minulosti. Děkuji za pozornost.“

Poslanec Jaroslav Foldyna: „Děkuji za slovo. Já prostě nemohu mlčet k tomu, když se tady poslanci vydávají za nositele dobra a vlastně ty úřady to dělají špatně a všichni by měli mít možnost do toho vstupovat. To přeci takhle vůbec není!“ (Hovoří důrazně, hlasitě.) „Ty úřady všechny ty věci dělají v souladu se zákony, snaží se to dělat zákoně, ale ty zákony přeci tady děláme my! Tak buď ty chyby děláme my a posíláme to těm úřadům a dáváme jim prostor k tomu, že ony se dostávají na nejistou plochu, anebo to začneme dělat pořádně.“

Já plně podporuji a podepisuji se pod to, co tu říkal můj předřečník pan Stanjura. A když se podíváte na dobu dostavby dálnice D8, každý rok jsme utráceli 600 milionů korun. Každý rok zahynulo na těch objezdech několik osob. Každý rok tam bylo několik těžce zraněných. Jenom proto, že různé iniciativy vstupovaly do stavebních řízení jednotlivých stavebních objektů, které tam byly. Územní plán, když jsme projednávali zákon o vlivu stavby, tak tři, čtyři roky jsme diskutovali s těmi iniciativami o tom, jestli se tam bude stavět! Je to jasné – jednou a dost! Jestliže jste tři roky prošli soudními procesy a dále, tak už dál nemáte prostor. To je v Německu, v Rakousku normální. My se divíme, jak rychle stavějí a krásně stavějí v Německu a v Rakousku. No, divíme se proto, že ten zákon, který jim to umožňuje, je paskvilem této Sněmovny, a my se to snažíme narovnat. Tak to pojdte narovnat a nehrajte si furt na takové dobrodince!“ (Potlesk z lavic ČSSD.)

Poslanec Ladislav Okleštěk: „Děkuji za slovo, pane předsedo. Já pro paní poslankyni, vaším prostřednictvím. Ty zákony neděláme pro titulky, ale proto, aby se stavělo. Já se tady musím ohradit proti tomu, že zabraňujeme veřejnosti vstupovat do těchto procesů. Děláme územní plány, všichni mají možnost se vyjádřit. Děláme zásady územního rozvoje, všichni mají možnost se vyjádřit. Děláme posouzení vlivu u těch významných staveb, posouzení vlivu na životní prostředí. Třikrát a dost! Prosím vás, co bychom ještě chtěli? Tady plně souhlasím s tím, co řekli moji předřečníci, jak pan Stanjura, tak pan Foldyna. A myslím si, že dotčená veřejnost má extrémní množství příležitostí, aby se vyjádřila, a to by mělo pro ni stačit.“ (Potlesk části poslanců.)

Poslanec Miroslav Kalousek: „Děkuji za slovo. Dámy a pánové, já jsem jako předseda TOP 09 velmi hrdý na to, že náš ekologický program má velkou prioritu v hájení

našich hodnot. Že naše odborné autority, profesori Moldan, Hruška, Šarapatka, pánové Kučera a Tesař mají i mezinárodní renomé. A naše politické chování tomu také odpovídá. Důsledně chráníme krajinu a přírodu pro budoucí generace, což je bytostně konzervativní téma. Ale jsme také v Čechách a nechceme zavírat oči před veřejným tajemstvím, že existuje kromě tisíců a tisíců poctivých ochránců přírody také něco, jako je ekologický racketeering, což je velmi výnosný a velmi ohavný obchod. A ti, kteří se mu věnují, tak kazí dobrou pověst ochránců přírody a krajiny. A na základě tohoto přístupu my budeme hlasovat racionálně.“

Ministryně pro místní rozvoj ČR Karla Šlechtová: „Vážený pane předsedající, vážené paní poslankyně, vážení páni poslanci, já bych si dovolila vám říct, o co tady vůbec jde. Nejedná se o změnu novely zákona o územním plánování, stavebním řádu, to znamená novely samotného stavebního zákona. Nejedná se ani o návrh změny paragrafu u novely zákona o EIA. Jedná se o návrh pana poslance Foldyny na změnu jednoho paragrafu v zákoně o ochraně přírody a krajiny.“

Dovolila bych si zmínit věcně, o co tam opravdu jde. V tuto chvíli podle současné platné úpravy, podle paragrafu, který je právě v zákoně o ochraně přírody a krajiny, mohou být v případě, že se u stavebního úřadu vede řízení o záměru, který nevyžadoval posouzení vlivu na životní prostředí, účastníky řízení také spolky za předpokladu, že umístěním a povolením stavebního záměru by mohly být dotčeny veřejné zájmy chráněné zákonem 416, to je zákon o urychlení výstavby, to znamená krajinný ráz, planě rostoucí rostliny a volně se pohybující živočichové, za druhé, splní zákonem stanovené podmínky. A v původním návrhu novely není tato novela vůbec uvedena.

Poslanecký návrh pana poslance Foldyny požaduje, aby byly spolky – spolky – účastníky pouze řízení vedených pouze podle zákona o ochraně přírody a krajiny. Tady se mění jenom jedna věc, to znamená, že nebudou zapojeny podle správního řízení – já tady tlumočím návrh pana poslance Foldyny – ale právě podle toho zákona o ochraně přírody a krajiny.

Zde si dovolím ještě zmínit: Pokud se žádá o stavební povolení, vždycky je obec, která hájí zájmy své obce, přítomna prostřednictvím územního plánu, kde je účastníkem řízení, a samozřejmě stavebního povolení i zákona o EIA, to znamená získávání posudků vlivů na životní prostředí. Čili nikdo není vyloučen. Pouze se navrhuje tímto pozměňovacím návrhem, aby spolky podléhaly zákonu o ochraně přírody a krajiny a ne správnímu řízení. To je celé.“

Poslanec Jiří Junek: „Dobrý den. Děkuji za slovo. Dovolil bych si to vrátit trošku do věcné roviny. Mně chvílemi přijde, že je to taková maličko dojmologie tady. Asi otázka na pana předkladatele Foldynu. Je tady nějaká relevantní statistika, kolik za rok

třeba 2016 bylo vedeno stavebních a jiných řízení a kolik z těchto řízení bylo blokováno těmi tzv. ekoteroristy? Jde mi o to, jestli se tady bavíme, jestli z 50 %, z 5 %. A to je poměrně dost důležitá informace, protože z toho, co tady slyším, tak mám chvílemi pocit, že v České republice se nestaví, že je to tady úplně v rozkladu. Pomalu mám strach vyjít ze Sněmovny, aby na mě neskočil nějaký ekoterorista, protože to, co tady slyším, tak to vypadá, že opravdu v České republice se díky zeleným nemůže nic dělat.

Tak jestli by mi pan předkladatel Foldyna mohl na tu otázku odpovědět, jestli jako předkladatel má nějakou takovou statistiku, která hovoří o tom, z kolika procent nám ve skutečnosti různá občanská sdružení blokují různé stavby a různá řízení. Děkuji.“

6.2.2 Senát

Ministryně pro místní rozvoj ČR Karla Šlechtová: *„Velký rozruch mezi odbornou a laickou veřejností byl pozměňovací návrh, který novelizoval § 70 odst. 3 zákona č. 114 z roku 92, o ochraně přírody a krajiny. Upozorňuji, že tento zákon je v gesci ministerstva životního prostředí. Pro nás je to pouze změnový zákon, jako jeden z těch 44 změnových zákonů, jeden ze 44. MMR zde dávalo dohromady všechny změny, všech těch změnových zákonů. Tady bych ráda sdělila, že těch změn bylo opravdu velké množství. Není úplně pravda, že tam byly pouze dvě věty u některých zákonů. Tady bych chtěla opětovně zdůraznit, že ta úprava, která se přijala, připomínám, Poslaneckou sněmovnou, ne na návrh MMR, ale Poslaneckou sněmovnou, na základě pozměňovacího návrhu dvou poslanců, pana Foldyny a pana Adámka, tak nesměřuje do stavebního zákona, to znamená zákona o územním plánování a zákona o stavebním řádu, toho, co vám teď leží na stole. Ale do zákona o ochraně přírody a krajiny.*

Já jsem to vysvětlovala již mnohokrát, moji kolegové seděli s mnohými z vás, strávili jsme společně několik hodin. Moji kolegové separátně trávili spoustu hodin s některými z vás, takže opravdu jsme udělali maximum, abychom vše vysvětlili. Nicméně, rozhodování pak bude na vás, to vysvětlení z naší strany nebude jiné. Kromě toho, že i já mám právní posudek, resp. oponentní posudek posudků čtyř fakult, resp. ne fakult, ale 22 právníků, takže možná o tom vás zde budu informovat.

Chci zmínit, že přijetí pozměňovacího návrhu ve sněmovně neznamená, že by nebyla zajištěna jednak ochrana přírody a že by byly vyloučeny spolky z pohledu stavebního práva. Já jsem tady za novelu stavebního zákona.

Ochranu tohoto veřejného zájmu vždy musí hájit příslušný dotčený orgán, tzn. orgán přírody a krajiny. Jak je nastaven tento zákon, podle kterého vznikají spolky v jednotlivých obcích, což je v pořádku, je to správné. Pokud obec není schopna hájit zájmy, jak jsem se dozvěděla na půdě výboru Senátu Parlamentu ČR, kde jsem byla jaksi kon-

frontována s tím, že když jsem sdělila, že obec má hájit zájmy občanů, tak jsem byla konfrontována s tím, že toto je můj bonmot. Nicméně, stále si to myslím. Od toho jsou přece obce, aby chránily naše zájmy. Když to obec nezvládá, tak ať se změní zastupitelstvo, ať občané vyvolají tuto věc.

Nic se nemění na vstupu tzv. dotčené veřejnosti do řízení podle stavebního zákona, kdy podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí může být v případě, že jde o záměr, který vyžadoval posouzení vlivů na životní prostředí; stavební úřad vede tzv. navazující řízení, není to ono první řízení, je to navazující řízení po předešlém orgánu – procesy jsou opravdu složité. Účastníkem řízení dotčená veřejnost, což je spolek existující minimálně tři roky anebo spolek, který podporuje svými podpisy nejméně 200 osob. Smyslem a cílem spolků by měla být ochrana přírody a krajiny, nebo ochrana životního prostředí, a ne snaha zabránit určité stavbě v určitém území. Bohužel v mnoha případech jsou spolky také účelově zakládány pod hlavičkou ochrany přírody a krajiny či ochrany životního prostředí a záměrně s různými cíli vstupují do správních řízení. Zkušenosti má samozřejmě mnoho starostů a mnoho oblastí, ve kterých je snaha stavět.

Nelze souhlasit s argumentem, že veřejnost bude zcela vyloučena z rozhodování o menších stavbách, který také zazněl na výboru Senátu. Jde pouze o to, že navržená úprava odstraňuje opakované zapojení veřejnosti, tzn. spolků do řízení, což v důsledcích vede k prodlužování procesu výstavby.“

Senátor Jiří Čunek: „Já jsem si, stejně jako jistě i vy, dobře přečetl výzvu, kterou jsme dostali, abychom nehlasovali pro tento senátní tisk. A je to výzva, kterou nám hnutí Duha, Brontosaurus, Zelený kruh, Frank Bold atd., adresují. Jsem přesvědčen, když jsem si přečetl pozměňovací návrhy, které respektují tuto výzvu, pak všechny ostatní, které tady jsou, že bychom před končícím obdobím Poslanecké sněmovny mohli zapříčinit to, že neprojde nic.

Z tohoto důvodu si skutečně myslím, že by bylo dobře, abychom tuto novelu projednali a abychom ji schválili tak, jak je. To za prvé. A důvod je jednoduchý. V tuto chvíli všechny tyto organizace se mohou přihlašovat v zásadě do všech stavebních řízení, která máme. Někdo si chce postavit domek nebo se staví nějaká jiná stavba, která neprochází řízením EIA a nedělá se tam ani zjišťovací řízení, a není důležité, že všichni sousedi, většinou jich bývají desítky kolem této stavby, nemají námitek, protože je pro ně třeba prospěšná, pro město je prospěšná, ale přihlásí se někdo z druhé strany republiky, nezisková organizace, a ona je pak účastníkem ve všech následujících řízeních a může toto řízení velmi účinně a velmi dobře bojkotovat.“

Senátor Radko Martínek: „Já bych chtěl poprosit paní ministryni, protože ona tady avizovala, že notabene má ještě posudek, protože hlavním argumentem a tím úderným kladivem jsou stanoviska 20 právníků. Musím říct sám za sebe, že já mám velkou úctu k institucím, zejména univerzitám, nicméně když si přečtu to, co ti právníci vytvořili, tak zaprvé to není názor těch univerzit, zadruhé bych očekával pregnantní právní názor, jeho pregnantní právní vysvětlení. A když se podíváte na to, jakým způsobem ti právníci nebo představitelé jednotlivých kateder zdůvodňovali to, co říkají, tak je mi z toho poněkud smutno. Protože odvolávat se na programová prohlášení a další, když chtějí právně zdůvodnit, proč mají pravdu, tak mně nepřipadá u právníků, notabene představitelů právnických fakult tří největších univerzit příliš odborné, abych to řekl takto.

Nicméně, je určitě třeba se tady těmi jejich názory zabývat. A právě proto bych chtěl, aby paní ministryně kromě toho, že pravděpodobně nám potom ještě znovu osvětlí tu věc, proč ti občané nejsou postiženi, tak jak je to líčeno, tak by mě zajímal ten oponentní právní posudek, který prostě tu věc uvádí na jinou míru.“

Senátor Zdeněk Papoušek: „Já osobně nepodpořím předložené znění stavebního zákona a podpořím všechno, co přispěje k tomu, aby bylo zachováno právo lidí vyjadřovat se k rozhodování o stavbách. Vedou mě k tomu nejen principiální důvody, zachování lidských práv a svobod, ale také to, že intervence mnoha lidí při realizaci staveb je hodna velkého uznání. Lidé prostřednictvím občanských sdružení či spolků často zabránili špatností, bezohledností a dokonce i nezákonnému chování různých firem a organizací. Svou aktivitou a iniciativou dosáhli třeba toho, že příslušná stavba musela být upravena tak, aby nezohavovala panorama města, výrobní hala, která porušovala hygienické normy, musela být odhlučněna, nebo skládka která kontaminovala půdu, se zrušila.

Je zřejmé, že základní právo člověka prohovořovat do věcí, které se ho bezprostředně týkají, má zde své konkrétní, rozumné a užitečné vyústění. Osoby, které takto změnilы chod věcí dobrým směrem, nemohou být označovány za ideologii s nepřiznanými bočními úmysly či ekoteroristy. Jsou to lidé, kterým není jedno, co se kolem nich děje, chtějí napravit nepravosti. Jsou to lidé nelhostejní, nerezignovaní, kteří se nenechají zmást a věří, že lze dosáhnout změny k lepšímu. Tito lidé mají mít prostor k vyjádření, mají být povzbuzováni a oceňováni. Vědí, že smysl života nespočívá v zápecnictví a nadávání na poměry, nýbrž v tom, že o něco usilují, bijí se za správnou věc a odhalují zlotřilosti, i když se u toho mohou cítit nekonformně. Uskutečňují to, co filozof John Stuart Mill vyjádřil slovy: Je třeba dát přednost nešťastnému Sokratovi před šťastným prasetem.“

Senátor Ladislav Kos: „Zazněl zde názor jak od paní ministryně, tak i od někoho z předřečníků, že občany v takovýchto případech mají hájit obce. Ze svých zkušeností mám právě opačné zkušenosti, že obce, resp. městská část, na které bydlím, zájmy občanů už dlouhá léta nehájí. A více méně moji politickou dráhu stvořila právě obec, která nehájila zájmy občanů. V mém sousedství měla vzniknout nějaká zásadní stavba ohromného bytového komplexu, dali jsme dohromady občanské sdružení, následně politickou stranu a následně jsem doputoval až sem do Senátu. Toto všechno občané dělají na úkor svého volného času, že se sdruží do spolků a že dávají připomínky jenom proto, že je obec nehájí.“

A velice krátce bych zde shrnul jeden konkrétní lze říci odstrašující případ, který se odehrál právě na mojí městské části, to znamená na Praze 11. V roce 2008 prodala radnice developerovi pozemek 43 000 m², pomínu cenu 2450 korun. Na tomto pozemku byl lesík, vzrostlé stromy, lípy, borovice a část tohoto prostoru byla určena jako izolační zeleň. Následně proběhla úprava územního plánu, kde developerovi po koupi pozemku radnice umožnila navýšit vlastně koeficienty výstavby a tím pádem tam mohl vybudovat mnohem větší bytový komplex, než původně zamýšlel. Občané založili občanské sdružení, stali se účastníkem všech řízení, územního, stavebního, EIA apod. Námitky, které podávali na stavební úřad, nebyly akceptovány a developer dotáhl záměr k územnímu rozhodnutí a ke stavebnímu povolení. Nepomohla ani odvolání spolku na magistrát, takže věc doputovala k soudu a soud vydal předběžné opatření na zahájení stavby, která mezitím začala probíhat.

Soud uznal zejména salámování záměru. To je známá metoda, kdy velký developerský záměr se rozdělí na několik dílů, aby nepodléhal procesu EIA. A tady právě to zase jedna taková možnost, jak obejít i v případné novele zákona účast spolků, že se záměr rozsalamuje. A co bylo nejdůležitější – nebyly dostatečně posouzeny důsledky stavby na okolní zástavbu, zejména hluk a emise, protože stavba byla umístěna do nadlimitně zatíženého území. A soud uznal, že do nadlimitně zatíženého území nelze umístit další stavbu.

A jenom pro zajímavost vám přečtu jednu větu, která byla ve výroku soudu: Limity životního prostředí nejsou stanoveny pro zajímavost, musejí být dodržovány. Rezidenti nesmějí být pokusnými subjekty, na nichž se bude bez ohledu na zákon testovat, kolik developerského zisku stojí zničené zdraví a předčasná úmrtí. Tady vidíte, jak by dopadla tato výstavba, pokud by spolek nemohl vstoupit do řízení. V dané lokalitě by stálo 22 vysokých bytových domů s další navazující zátěží a dopravou v místě již dnes nadlimitně zatíženém hlukem a emisemi.“

Senátor Jan Horník: „Co to je vrchnostenská moc? Vrchnostenská moc je právě to, když třeba na těch radnicích jsou lidé, kteří zamezují někomu v přístupu k informacím,

přítom jsou ti lidé placeni z veřejných prostředků. A občanům neumožňují třeba vstoupit do nějakých řízení. V jednom z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu k obdobné problematice svobodného přístupu k informacím, a to v souvislosti s vrchnostenskou mocí, se praví: Každá moc, i demokratická, korumpuje. A čím méně je kontrolována, tím větší je nebezpečí jejího zneužití. Kontrola prostřednictvím takových institutů, jako je zákon o svobodném přístupu k informacím, má řadu výhod, které ve svém souhrnu významně brání zneužívání veřejné moci a posilují demokratickou legitimitu politického systému. V první řadě se na kontrole může podílet každý, a to přesně v té míře, v jaké se rozhodne být aktivní. Nikdo není vyloučen, každý má možnost se ptát a dozvědět se. To již samo o sobě posiluje vztah veřejné moci a občana a brání rozdělení na my a oni a posiluje vědomí veřejnosti, že veřejná moc není účelem o sobě či prostředkem mocných k udržení jejich výsad, odcizených od občanské společnosti, nýbrž nástrojem občanů, tvořících politickou obec, k prosazování obecných, společně sdílených zájmů a cílů. Toť citace.

Mám dojem, že je to přesně o tom, o čem jsme se tady bavili. Je to o tom pozměňovacím návrhu, který do zákona nebo ne do tohoto stavebního zákona, ale do zákona 114, o ochraně přírody a krajiny, vpravil pan poslanec Foldyna. Já doopravdy bych byl asi dalek toho, že bych nechtěl umožnit spolkům, aby mohly vstupovat do stavebních řízení. Bohužel, s tímto rozhodnutím nebo usnesením Nejvyššího správního soudu souhlasím, ale ono to má i ta místa, která se zneužívají.

Jednoduchý případ. Tři osoby založí spolek někde na druhé straně republiky, než probíhá stavební řízení, a úmyslně se snaží něčemu zabránit. Mnohdy k tomu může docházet i na základě získání jakéhosi finančního benefitu. Stavba, která stojí půl miliardy, přece není problém, aby tam do toho hodil někdo vidle, a v podstatě investor si hodně rychle rozmyslí, jestli má ten, kdo ty vidle hodil, s ním bojovat, a čekat možná dva tři roky, nebo mu zaplatí jakousi úlitbu, třeba 100 tisíc korun, což u půlmiliardové investice není nic, a ten dosáhne svého, že získá 100 tisíc, a ten investor, který těch 100 tisíc dá, tak mu vlastně už nebude stát takováto tříčlenná skupina lidí v cestě.

Domnívám se, že tak jak je připraven pozměňovací návrh, který připravila kolegyně Jitka Seitlová, tak by měl vystihovat to, čemu my jako starostové se bráníme, když tyto spolky zneužívají své možnosti vstoupit do stavebních řízení. Je hrozně důležité, aby do těch řízení vstupovali lidé, kteří v tom prostoru s tím stavebním řízením mají něco společného. Není přece možné, aby to byli lidé skutečně na Karlovarsku, z Brna. To podle mého nemá co dočinění s konkrétním stavebním řízením.

Já jsem při této problematice narazil na zajímavou věc. Hodně kolegů, například paní kolegyně Chmelová, ale i další, v podstatě hrozně moc brání přírodu, a dokonce ji brání proti zájmům občanů, kteří v té přírodě skutečně bydlí. Nechci říct, že kolegové jsou přímo sídlištními dětmi, ale ono to tak de facto je, oni žijí v místech, kde je mini-

mum zeleně, ale je tam samý panel, samý kámen, samé zadláždění. A potom potřebuji do té přírody vjet a chtějí ji chránit a bránit. Ale co my lidé, kteří v té přírodě žijeme? My to vidíme úplně jinak. My přírodu chráníme a využíváme jiným způsobem. Dovedu si představit, že se k tomu chováme o hodně šetrněji, bez toho aniž bychom potřebovali nějaké zákony a podobně než různé takovéto, možná účelové, spolky.“

Senátorka Šárka Jelínková: *„Vážený pane předsedající, vážená paní ministryně, vážené kolegyně, vážení kolegové. Dle předkladatele této novely je hlavním účelem zjednodušení a zrychlení stavebních a územních rozhodování. Obávám se však, že nástroje použité v novele k jejímu zkrácení a už vůbec ne zjednodušení nevedou. Je zjevné, že stavební a další státní úřady nedokáží v mnoha případech svěřenou agendu rozhodování o stavbách zvládat řádně a včas. Překračují se zákonem stanovené lhůty i o mnoho let, vydávají se chybná rozhodnutí, která následně opravují úřady jim nadřízené. Některá nezákonná rozhodnutí řeší soudy. Hlavní příčinou průtahů správních řízení je komplikovaná a proměnlivá legislativa, příliš složitá struktura úřadů a jejich nedostatečné odborné a personální vybavení, jak o tom mluvil můj předřečník. Zbytečné běhání po úřadech a chybná rozhodnutí vadí investorům i občanům. Co však novele chybí, je například spojené řízení či snížení počtu resortů i počtu úřadů, které vedou stavební řízení. Zato do ní byly poslaneckými návrhy dodatečně doplněny návrhy, které odebírají občanům právo vyjádřit se k dopadům umístění či provedení stavby na přírodu a krajinu v jejich okolí.“*

Vždy samozřejmě platí, že pokud se zapojí i spolky, obec, sousedé, připomínky lze poslat pouze v zákonné, zpravidla patnáctidenní lhůtě. Jednou již řešenou připomínku nesmí úřad posuzovat opakovaně. Je tedy zřejmé, že vyloučení občanských spolků z územních a stavebních řízení, kde se o dopadech staveb rozhoduje, nemůže práci úřadů zkvalitnit či urychlit. Příslušná pasáž doplněná sněmovnou se o to dokonce ani nepokouší. Lhůty pro rozhodování úřadů nijak nemění, a také ostatní účastníci řízení, obec a vlastníci nemovitostí v sousedství mohou nadále činit všechny právní úkony. Přitom mnohé stavby mohou mít významné dopady na své okolí, kde úřady neuložily proces EIA.

Jedním z příkladů je vznik průmyslové zóny v Holešově z mého volebního obvodu, která je umístěna nad zdrojem pitné vody, resp. v ochranném pásmu vodního zdroje II. stupně, který je určen pro cca 28 tisíc obyvatel a kapacitně by však mohl zásobovat až 200 tisíc občanů, což je třetina obyvatel Zlínského kraje. Hydrogeologický posudek vodních zdrojů před vznikem průmyslové zóny v roce 2004 její vznik nedoporučil. Důvodem umístění v této nevhodné lokalitě byl lobbying zhodnocení pozemků původního majitele letiště. Umístění průmyslové zóny nikdo řádně neposoudil z hlediska existence jímacího území vodního zdroje pitné vody.“

Senátor Václav Láska: „Vážený pane předsedající, vážená paní ministryně, kolegyně a kolegové. Chci nejdřív potvrdit to – jsem právník, advokát – že stavební právo je jedno z nejsložitějších práv, které vůbec v České republice máme, možná po insolvenčním právu bych mu přisoudil druhou příčku. Právníci, kteří chtějí dělat stavební právo, se v podstatě specializují už jenom na to a na nic jiného. Já přesto, že advokacii dělám deset, jedenáct let, při větších projektech bych klienta s pomocí správních mocí ve stavebním právu odkázal na odborníka, sám bych si na to netroufl. Tato složitost prostě přináší řadu prostorů pro obstrukce a nefér věci, nepředvídatelnost práva na všech stranách řízení. A pokud tady bylo anoncováno, že se připravuje nový stavební zákon, kdybych měl apelovat na jednu základní věc, je to jednoduchost. Skoro přemýšlím o takové formě, jestli by autoři tohoto zákona nedali limit paragrafům, které tam budou mít a prostě se do něj nezkusili vejít.

To, k čemu bych se ještě vyjádřit a co tu bylo diskutováno mnohokrát, je otázka veřejnosti a přístupu veřejnosti do nejrůznějších typů řízení. Předně my mezi sebou, ministerstvo z toho tedy vynechám, vedeme diskusi, kdo jsou to ty spolky a kdo je to ta veřejnost. Moje osobní praxe senátora je, že veřejnost jsou skutečně lidé, kteří žijí v bezprostředním okolí, v bezprostředním sousedství staveb, ke kterým se chtějí vyjadřovat, počínaje maminkami s kočárky, které tam jezdí, které tam posílají své děti do školy, lidé, kteří tam žijí, kteří budou muset řešit nejenom stavbu samotnou, ale když je to velmi často stavba obytná, budou muset řešit nárůst obyvatel v tomto prostředí, jestli budou mít doktory, jestli budou mít školy, školky. To je v mém pohledu veřejnost, která se do těchto řízení zapojuje a která v něm vystupuje, která se sdružuje do spolků, aby byla schopna dávat kvalifikované připomínky a která tímto návrhem zákona je omezována.

Toto omezování veřejnosti je dneska tak trošku terén poměrně širší. Když zůstanu, byť jen v problematice stavebního práva, je to poměrně často trend i samotného praktického přístupu stavebních úřadů.

Uvedu jeden velmi krátký příklad, kdy stavební úřad povolil určitou dílčí stavbu, aniž by o tom informoval veřejnost, aniž by o tom informoval sousedy v okolí stavby, vůbec je nepřipustil do řízení, když se odvolali, odbyl je s tím, že nejsou účastníky řízení. Stavba byla vybudována, lidé se nedali, stěžovali si na magistrátu, který jim dal za pravdu a řekl, máte pravdu, měli jste být účastníky řízení, takže se to vrátilo zpátky na stavební úřad, který musel vydat znova rozhodnutí už s veřejností.

A vydal rozhodnutí, ve kterém řekl: No jo, ona ta stavba už stojí, takže stejně nemůžete nic ovlivnit, nic se neděje, je to všechno legální a povolené. To je prostě praktický přístup stavebních úřadů. Já bych v tom primárně možná ani nehledal zlý úmysl. Pro mě je to prostě snaha ulehčit si práci. Jak je ten zákon složitý, jak toho ti úředníci mají moc, jak možná nejsou patřičně vyškoleni, tak prostě než by podněty veřejnosti, která, když jí o to jde, když se to týká jejího sousedství, tak prostě nemá problém se sdružit,

zaplatit si právníka a dát velmi kvalifikované připomínky. A ten úředník holt na tom stavebním úřadu, než by se s nimi popral, tak radši si najde cestu, jak je vůbec nepřipustit, jak tam tu veřejnost vůbec nepustit. Ale to je prostě špatná cesta, kterou jít nemáme. Já vím, že komunikovat s veřejností je někdy složité, že někdy řešíte určitou stavbu a máte tam dvě skupiny obyvatel, každá chce trošku něco jiného, takže vždycky bude někdo nespokojený. Že existují dílčí kverulanti, kteří žijí tím, že kverulují do všeho, co čeho můžou. Ale to je prostě fakt, to je skutečnost, která ale nemůže opodstatnit a obhájit to, že budeme upírat veřejnosti jako celku přístup do takových typů řízení. To prostě nejde. Musíme se to naučit zvládat, musíme se to naučit řešit, ne šmahem veřejnost odstříhnout.

Ještě jednu věc chci zmínit, hodně diskutujeme, řekněme, jednu stranu těchto příběhů, což je veřejnost, ale pak tu máme druhou stranu těch příběhů, a to jsou developeři. O těch taky stojí za to ztratit pár slov. V současnosti se hodně razí a podporuje trend, kterému se říká nějaká participace veřejnosti na výstavbě a na plánování. Jsou developeři, kteří ji ctí. Aniž by jim to nařizoval nějaký zákon, aniž by jim to nařizovaly nějaké předpisy, pokud mají plán uprostřed nějaké zástavby, tak ví, že ta veřejnost se k tomu bude vyjadřovat, že ji to bude ovlivňovat, oni jdou a dopředu, ještě před zahájením jakéhokoli řízení, s tou veřejností, s těmi sousedy jednají. A fakt s tím mají pozitivní zkušenosti, protože jsou schopní. Tu veřejnost na to připraví, že se tam něco bude stavět, odbourají takové to negativum, že je to zase nějaká lumpárna, protože oni od začátku je informují, vyslyší nějaké základní připomínky a potom ten průběh toho řízení velmi často v takovém případě vůbec nebývá stížen těmi protesty veřejnosti. To znamená, ta participace developerů je něco, co můžou dělat oni sami o své dobré vůli. Kdyby to dělali všichni, tak možná ani nebudeme potřebovat tak složité zákony. Někteří to dělají, někteří to nedělají, někteří se chovají přímo naopak. Kolega Kos tady jmenoval, nejmenoval, on zmínil developera, který lobboval za tento zákon, neřekl jeho jméno, já to klidně řeknu, byl to Central Group, já ten email dostal taky, a to je z mého pohledu přesně případ developera, který to prostředím strašně vulgarizuje, který prostě popuzuje proti sobě veřejnost, developera, který nemá problém obstrukcí, nemá problém obcházet předpisy, nejenom veřejnost, on obchází třeba i stavební úřady. Zase jenom velmi krátký případ.

Tento developer začal stavět, dostal povolení, začal stavět a ukázalo se v důsledku odvolání, že ta povolení byla nezákonná. Takže stavební úřad řekl: Musíme to napravit. Příkazují vám zastavit stavbu. Co udělal ten developer? Všechna práva z těchto sporných a zpochybněných povolení převedl na nějakou kyperskou společnost a ta přestala komunikovat, že česky nerozumí, doručování problém. A odbourala jak stavební úřad, tak správní soudy od toho, aby se tam sjednala náprava. Nebylo to nic vysloveně nezákonného, ale byla to prostě obstrukce, obcházení pravidel, zdržování a budování negativní kultury v developingu jako takovém.

Takže když už zmiňujeme občas případy těch kverulantů na straně veřejnosti, které jsou, já to nepopírám, tak taky zmiňme to, že i na developerech samotných závisí, jaká kultura okolo tohoto oboru bude. Když tu budeme mít společnosti typu Central Group, které ještě mají z mého pohledu vyloženě odvahu nebo možná drzost lobbovat za tento zákon, tak se ta situace nikdy nezlepší.

Já jenom závěrem anoncuji, že také nemůžu podpořit ten zákon ve znění, ve kterém přišel, je tu anoncováno několik pozměňovacích návrhů kolegů a kolegyň, které tu situaci z mého pohledu velmi dobře řeší. A bude-li ta příležitost, tak podpořím právě je. Děkuji.“

Senátorka Eva Syková: „My jsme dostali, a paní ministryně to zmínila, ale já si toho vážím, ona to, myslím, částečně rozporovala, tady vyjádření čtyř právnických fakult, Univerzity Karlovy, Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, Právnické fakulty Západočeské univerzity, všichni upozorňují na tuto skutečnost, že spolky, které jsou zpravidla sdružené z místních občanů, které nedisponují penězi ani politickou mocí, ale jen dobrou znalostí místních poměrů, nikdy neměly v souvislosti se správními řízeními v zásadě nic víc než měkké prostředky obrany. To je právo vyjádřit se k věci, právo podat k nadřízenému orgánu odvolání, právo podat žalobu ke krajskému soudu.

Další skutečností je, že argumenty těchto spolků jsou často důvodné a vedou u odvolacích správních orgánů či soudů ke zrušení napadených rozhodnutí. Není to tedy projevem obstrukce ze strany spolků. Nejsou to jenom ekologické spolky, ale důsledkem jsou odhaleny nezákonnosti nebo nesprávnosti vydaných rozhodnutí. Takovým příkladem, na který se na mě obrátila jedna rodina z Krkonoš, v tomto týdnu, je, že jejich chalupa, ve které chtějí žít trvale, z Prahy se chtějí odstěhovat, tak jsou dvě chalupy, vedle se teď buduje bez jejich svolení, bez jejich možnosti vyjádření, bez vyvlastnění části jejich pozemku, se buduje obrovská hala, čistička, která bude několik metrů nad zemí, pod zem, a bude vydávat neuvěřitelný zápach. Osm let budovaná záležitost, kterou si tam vybudovali, bez jakékoli možnosti někoho oslovit nebo něco dělat, už dneska se prostě staví, bez jakékoli možnosti jejich vyjádření, i vyvlastněním části jejich pozemku. Takovéto věci podle mě jsou věci, které bych možná... Ten zákon jaksi přímo neumožňuje, ale do jisté míry by takovéto věci... Nebyl tady nikdo, kdo by se těchto lidí zastal. Nemyslím si, že jsou to spolky panelákových dětí, jak tady někdo z našich kolegů řekl. A že jsou proti občanům žijícím na vesnicích. To jsou občané, kteří budou žít na vesnicích, kterým ty čističky vadí, kterým ten zápach vadí. To nejsou ti lidé, kteří tam přijedou na víkend, z těch paneláků. Já bych to takhle neviděla, že ty ekologické spolky především nějakým způsobem brání pouze ty aktivisty a přírodu, ale že brání v podstatě obyvatele, kteří v tom regionu žijí.

Důsledkem toho, že ty spolky byly mimořádně úspěšné, je v minulosti mnoho řízení, v minulých 25 letech, které proběhly, a pozoruhodné množství judikatury správních soudů, zejména Nejvyššího správního soudu, kdy byly uplatněny připomínky u těchto spolků.“

Senátor Ivo Valenta: „Opravdu si myslíte, že je správné, aby např. občanské sdružení z Brna blokovalo výstavbu obchvatu nějaké obce na severu Čech? Jsem přesvědčen, že spousta z vás, vážené kolegyně, kolegové, byste zde mohli dlouze vyprávět o příkladech ze svého regionu, kde vám nevládní organizace o třech lidech léta blokují výstavbu důležité infrastruktury, která je důležitá pro občany dané lokality. Doslova ukázkovým případem je ten, který máme my ve Zlínském kraji. Ten máme již 8 let. Bohužel úspěšně nám blokuje výstavbu páteřní dálnice D49, která má konečně spojit českou dálnici D1 u Hulína se slovenskou dálnicí i Púchova. Tříčlenný spolek Egeria⁹⁶ který nám to už 8 let blokuje, jak jsem již řekl.

Tito lidé dokázali všemi možnými i nemožnými právními kličkami paralyzovat státní orgány natolik, že se především v posledních dnech zdá, že jejich ekologická demagogie může být dokonce formálně úspěšná. Zatímco lidé z našeho regionu trpí u přetížených a nedostačujících silnic, spolek Egeria píše odvolání, podává žaloby a provádí nekonečné obstrukce jen proto, aby dokázala, že zájmy křečka či čmeláka jsou důležitější než zájmy tisíců rodin dýchajících zplodiny z tranzitní dopravy. Bohužel se toto týká i holešovské zóny, kde blokují obsazenost této zóny.“

7. Účast spolků v územních řízeních v datech

Hlavním cílem analýzy, jak už bylo uvedeno, je získat představu o tom, jaká data existují o účasti spolků v územních řízeních. Níže uvádíme výsledky žádostí o informace, se kterými jsme se obrátili na jednotlivé krajské úřady, stavební úřady statutárních měst, resp. jejich jednotlivých částí, a taktéž na vybrané stavební úřady menších obcí a měst. Lze předeslat, že závěry, které lze na základě získaných informací učinit, jsou dvojí. Za prvé ani ministerstva (především ministerstvo vnitra a ani ministerstvo životního prostředí, pokud bychom zvažovali jeho alespoň minimální působnost v těchto věcech ve vztahu k účasti veřejnosti na ochraně životního prostředí)

96 Soud přiznal v této kauze žalobě odkladný účinek. Toto rozhodnutí soudu je samozřejmě nezávislé na činnosti spolku, ten nemůže přiznání odkladného účinku nijak ovlivnit. Odkladný účinek je v českém soudnictví přiznáván žalobám jen v malém počtu případů. Pokud přiznán není, právní moc vydaného územního rozhodnutí odložena není a lze pokračovat v řízení dále, i když probíhá soud. O odkladném účinku blíže kupř. Karel Černín ve svém článku žaloba ve správním soudnictví. Dostupný v Bulletinu advokacie zde <http://www.bulletin-advokacie.cz/zaloba-ve-spravnem-soud?browser=mobi>. Více o kauze např. zde https://zlin.idnes.cz/soud-d49-hulin-frystak-zaloba-chraneni-zivocichove-zamitnuti-p5n-/zlin-zpravy.aspx?c=A180712_413976_zlin-zpravy_ras

nemají k dispozici žádné analýzy dopadů účasti veřejnosti v územních řízeních. Jednotlivé úřady (a ani soudy) neshromažďují údaje o účasti veřejnosti, některé z nich jsou však schopny tato data získat ze svých databází. Data by samozřejmě bylo možné získat od všech úřadů, avšak s vynaložením nemalých částek, a to i za data za pouhých 12 měsíců; to jsme v rámci analýzy nemohli učinit. Proto znovu zdůrazňujeme, že hloubková analýza, kterou by si téma zasloužilo, je spíše buď věcí dlouhodobého projektu, který stále čeká na svoji realizaci, nebo systematického sledování přímo na úrovni státní správy.

7.1. Povolování dálnic a silnic

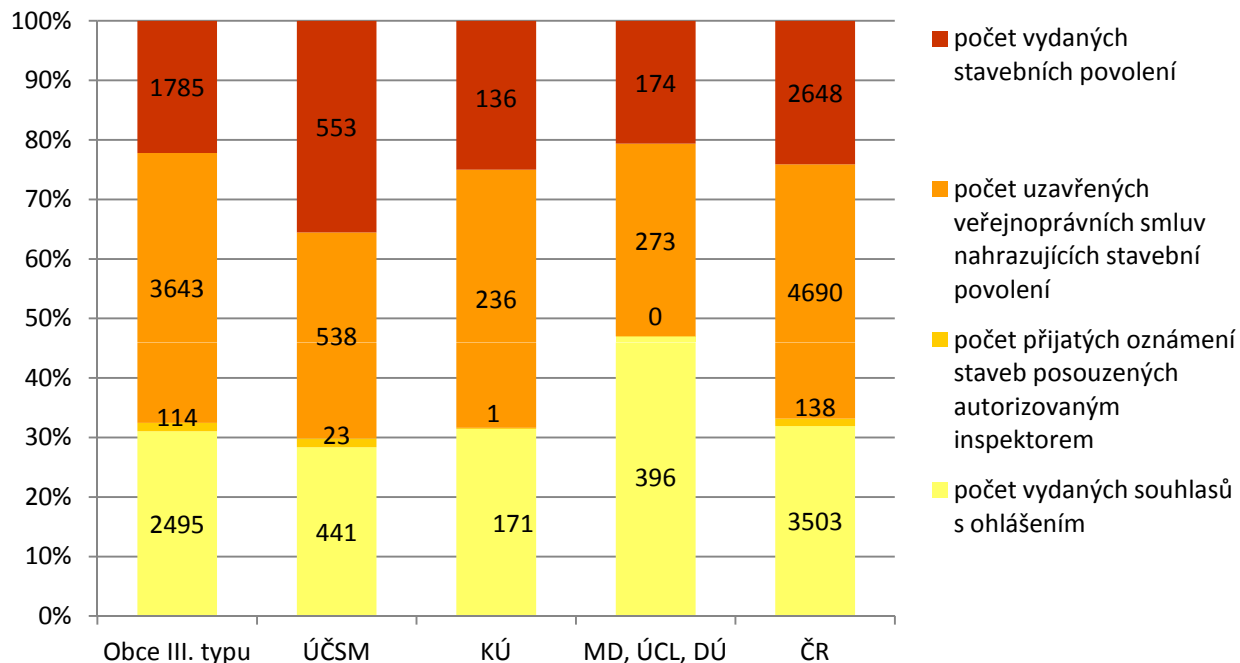
Spolky jsou nejčastěji zmiňovány v souvislosti s povolováním silnic a dálnic. Většina velkých projektů výstavby dopravní infrastruktury podléhá procesu EIA, od délky 10 km pro úsek silnice je dokonce EIA povinná (viz příloha č. 1 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí), u dálnic I. a II. třídy je taktéž „velká EIA“, tj. proces EIA v celém rozsahu povinná. V těchto případech je tedy zcela irelevantní, jestli umožňuje § 70 ZOPK účast spolků nebo ne, protože půjde o tzv. navazující řízení, ze kterého není možné spolky vyloučit.

Rozhodování o výstavbě infrastruktury se také v mnohém liší od klasického rozhodování v území, na které je zaměřeně tato analýza – tj. na umístování obchodních center, rozsáhlých obytných komplexů, kancelářských budov a podobně, které výrazně ovlivňuje život konkrétních obyvatel ve městě či obci – sousedů plánované výstavby. Právě tito občané jsou zcela zásadně dotčeni na svých právech novelizací § 70.

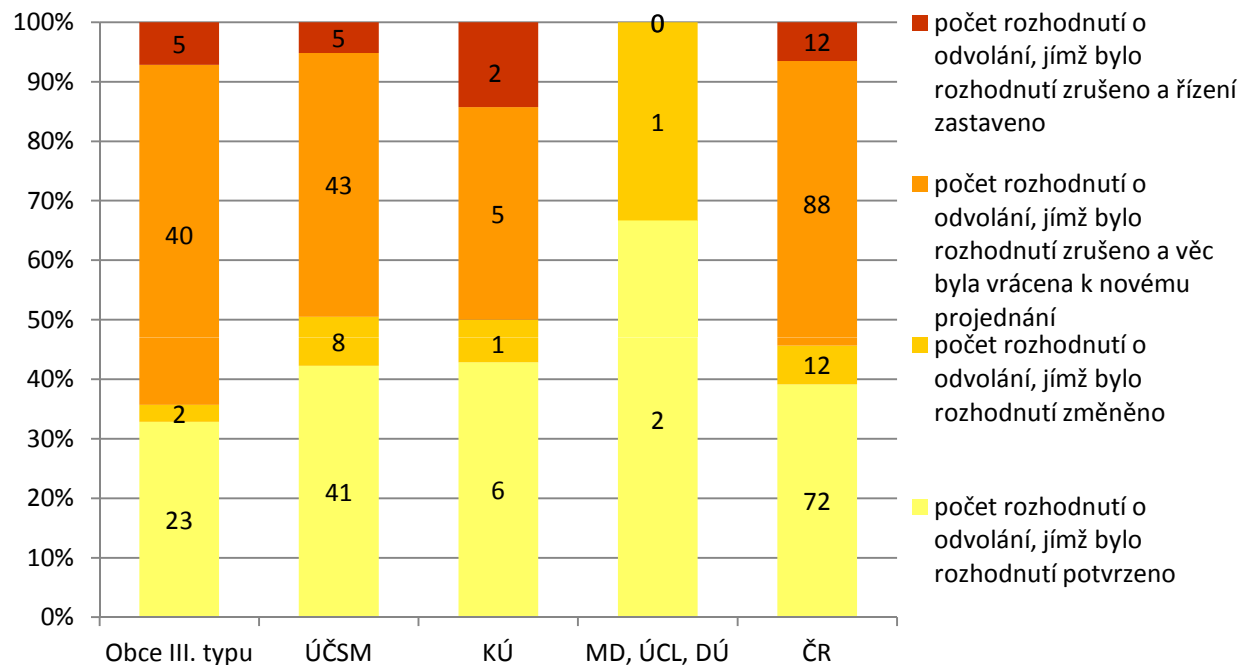
Z tohoto důvodu jsme nezařadili do této analýzy rozhodování o dopravní infrastruktuře. Přesto existují určitá data, která pro každý rok zpřístupňuje Ústav územního rozvoje.⁹⁷

Z těchto dat kupř. pro rok 2013 vyplývá následující:

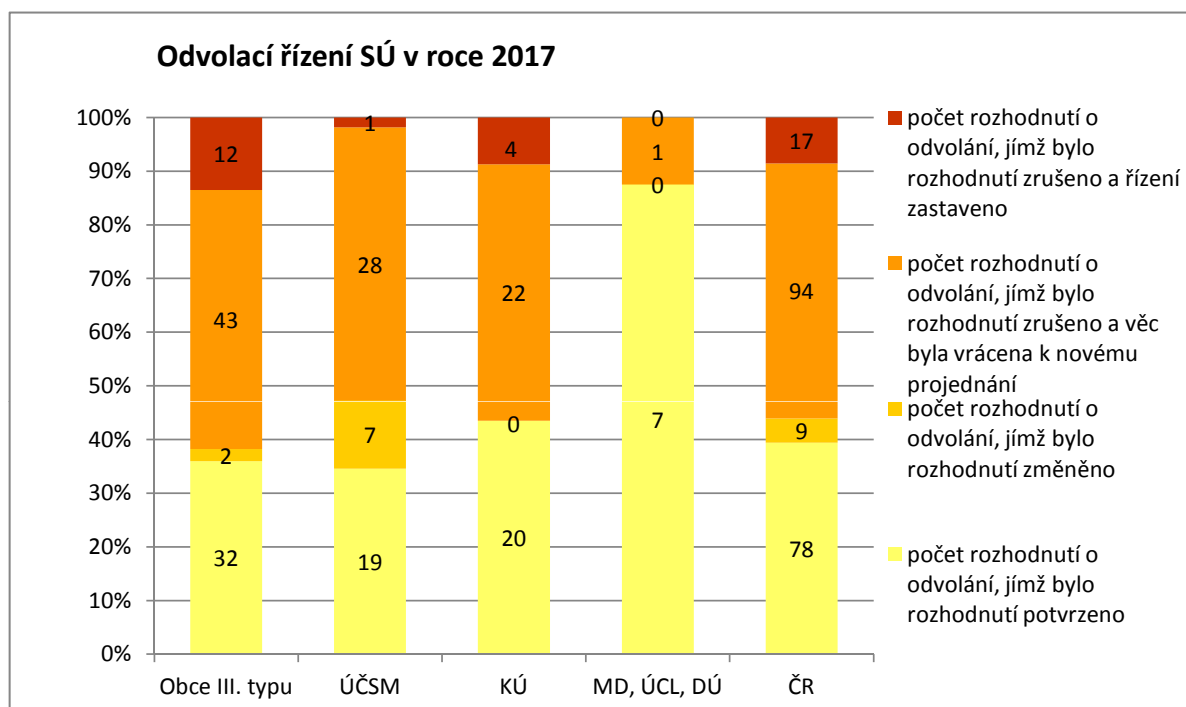
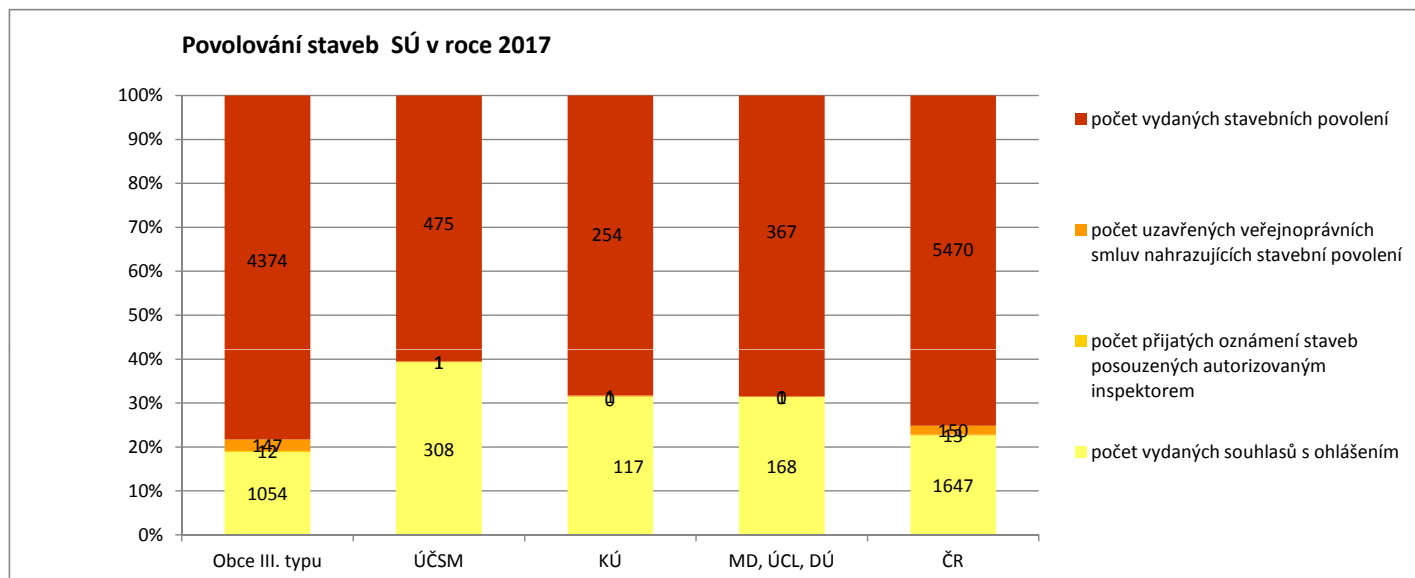
Povolování staveb SÚ v roce 2013

Odvolací řízení SÚ v roce 2013

Pro rok 2017 pak grafy vypadají následovně:

Vysvětlení zkratk v grafech:

ÚČSM – úřad části statutárního města

KÚ – krajský úřad

MD – ministerstvo dopravy

ÚCL – Úřad pro civilní letectví

DÚ – drážní úřad

7.2 Územní řízení a spolky v roce 2013

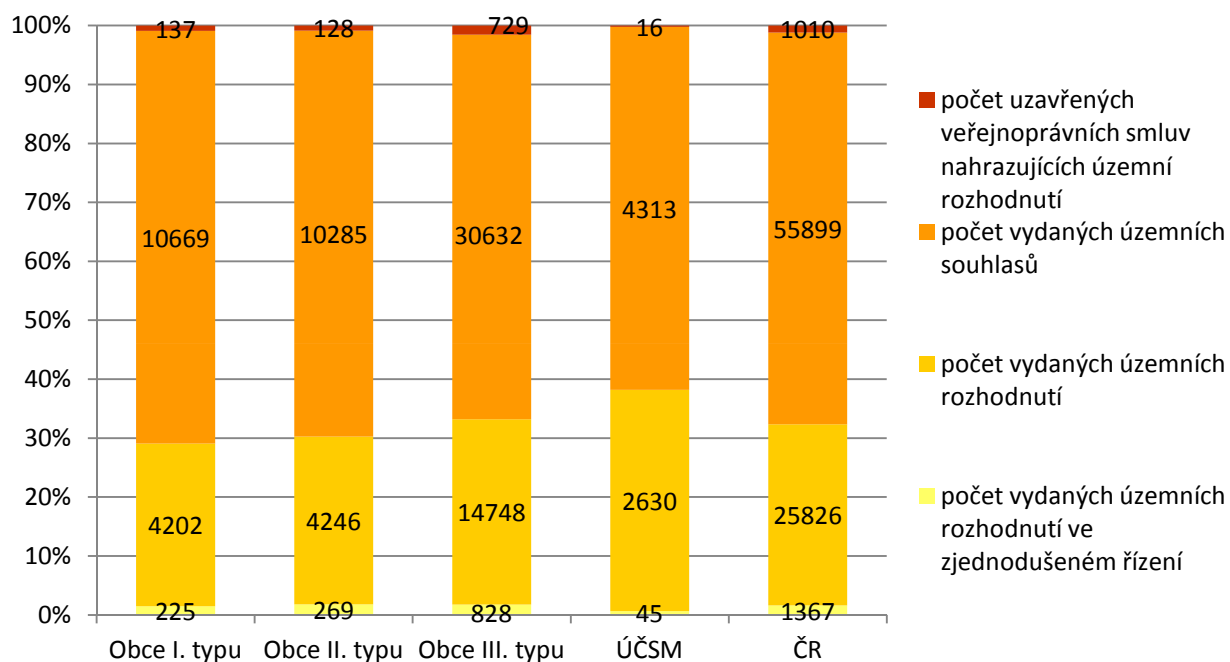
7.2.1 Data Ústavu územního rozvoje

Ústav územního rozvoje, jak již bylo řečeno, vede evidenci územně plánovací činnosti a zpracovává již od roku 2008 analýzy stavu rozhodování na úseku stavebního řádu. Z těchto dat zpracovává Ústav přehledné grafy, z nichž některé si dovolíme do této analýzy pro jejich názornost využít. Připomínáme, že ÚÚR nevede natolik podrobnou statistiku, aby bylo zjevné, kdo se odvolal a zda se řízení účastnil spolek.

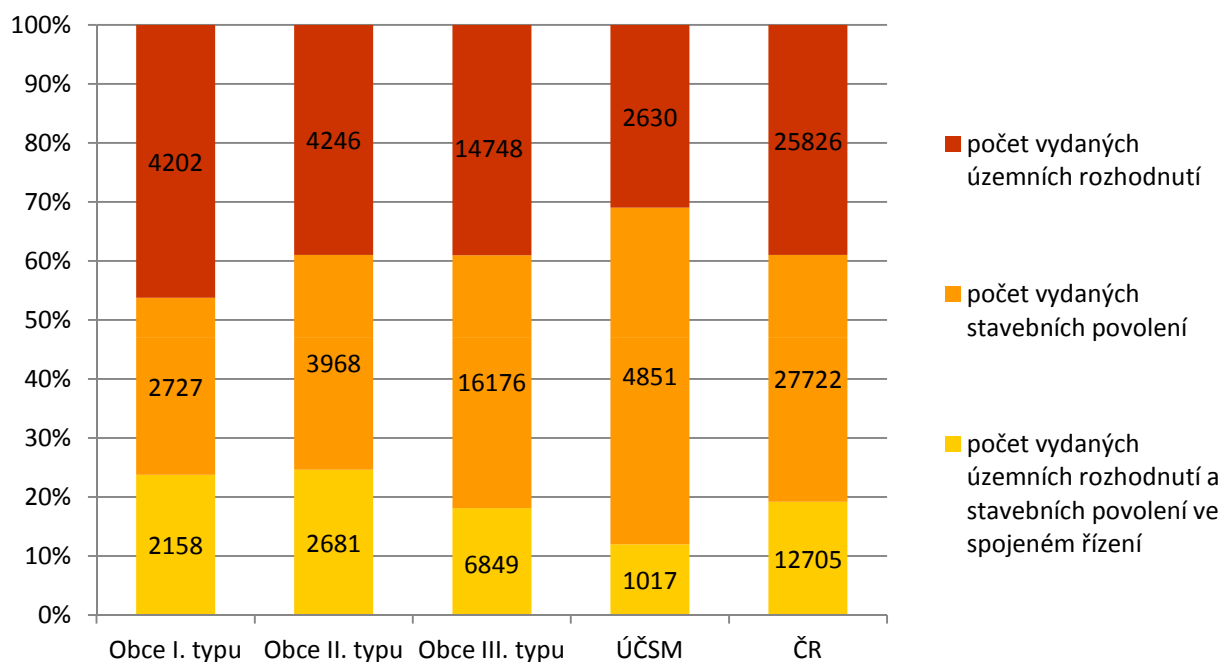
Pro rok 2013 zpracoval ÚÚR mj. tyto grafy:

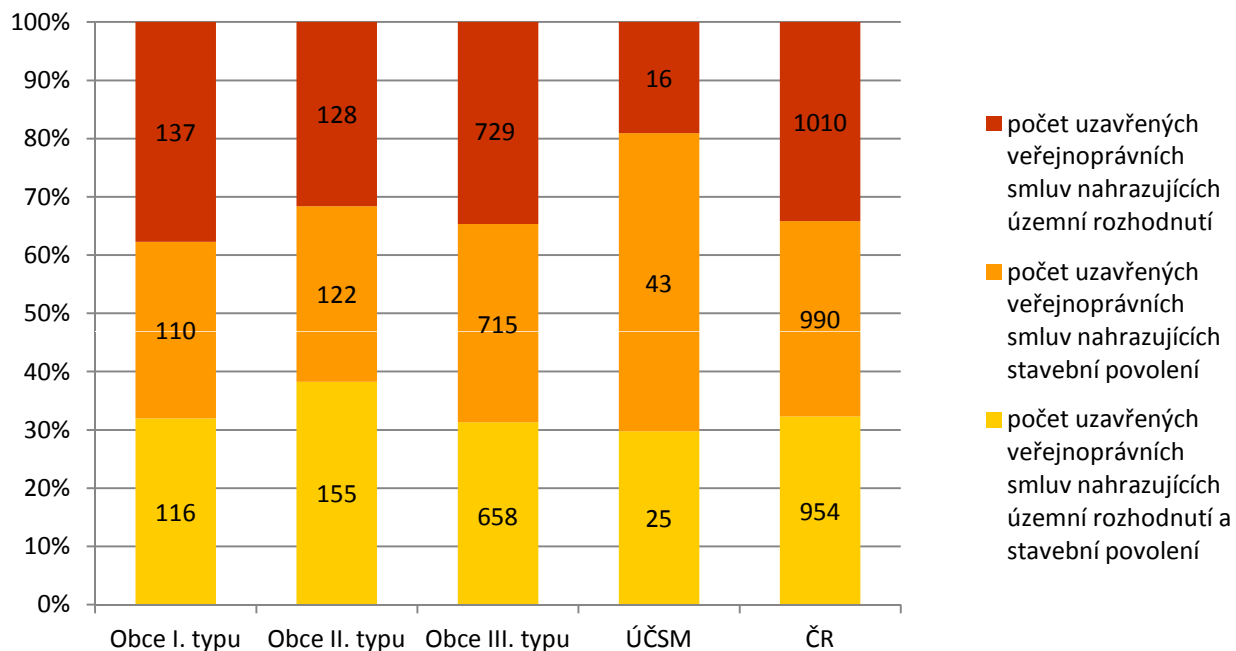
Umístování staveb SÚ v roce 2013

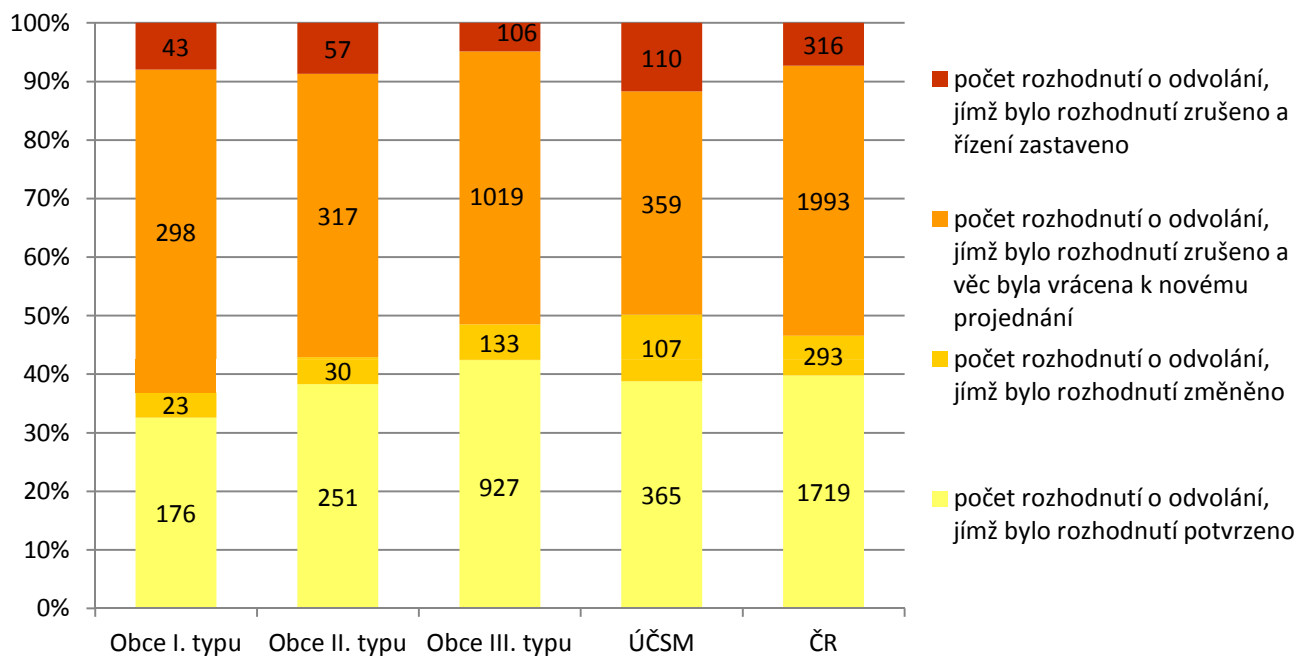
Využívání zjednodušujících postupů SÚ v roce 2013

Využívání zjednodušujících postupů SÚ v roce 2013

Odvolací řízení - SÚ v roce 2013

7.2.2 Územní řízení: krajská data

Krajské úřady sice nevydávají územní rozhodnutí příliš často, ale přesto jsme považovali za nezbytné pokusit se získat data o před nimi vedených územních řízeních. Krajské úřady jsou jako stavební úřady příslušné k vydávání územních rozhodnutí v zákonem stanovených případech (viz § 7 odst. 1 písm. d) stavebního zákona) a mohou si atrahovat pravomoc podřízených stavebních úřadů v souladu s § 17 stavebního zákona u obtížných nebo neobvyklých staveb.

Krajským úřadům byly položeny tyto otázky:

- 1) ***Vyhradil si Váš úřad pravomoc k vydání územního rozhodnutí ve smyslu § 17 stavebního zákona č. 183/2006 Sb.?***
- 2) ***Kolik bylo zahájeno územních řízení v letech 2009-2014, ve kterých byl Váš úřad ze zákona příslušným stavebním úřadem k vydání územního rozhodnutí (jde o územní řízení, která byla v tomto období i skončena, bez ohledu na případné zrušení územního rozhodnutí odvolacím orgánem, či následně došlo ke zrušení rozhodnutí o odvolání soudem)?***
- 3) ***Kolik bylo vydáno územních rozhodnutí v letech 2009-2014 bez ohledu na jejich případné zrušení nadřízeným orgánem či soudem v řízeních podle bodu 1.***
- 4) ***V kolika případech se v územních řízeních, ve kterých byla vydána územní rozhodnutí podle bodu 1) žádosti účastnily řízení občanská sdružení (spolky)?***
- 5) ***V kolika případech využila tato občanská sdružení (spolky) odvolání?***
- 6) ***V kolika těchto případech bylo toto odvolání úspěšné a dané územní rozhodnutí bylo zrušeno?***
- 7) ***V kolika těchto případech bylo proti rozhodnutí o odvolání proti územnímu rozhodnutí vydaném v řízení podle bodu 2) žádosti zamítavé a občanské sdružení (spolek) podalo žalobu proti rozhodnutí odvolacího orgánu?***
- 8) ***V kolika případech bylo rozhodnutí odvolacího orgánu podle bodu 6) žádosti soudem zrušeno?***

Data získaná od krajských úřadů ukazují, že kraje si nevyhradily pravomoci podle § 17 stavebního zákona. Evidenci údajů o účasti spolků nevedou. Přesnou tabulku odpovědí najdete v příloze této analýzy.

Vzhledem k tomu, že data získaná od krajských úřadů o ničem nevyprávějí, resp. z nich jasně vyplývá, že krajské úřady nemají přehled o tom, v kolika případech se spol-

ky skutečně účastní řízení nebo v kolika případech užívají opravných prostředků či dokonce žalob proti správním rozhodnutím, rozhodli jsme se doplnit analýzu alespoň o data získaná ze zdrojů Ústavu územního rozvoje. V následující tabulce najdete přehled o počtu vydaných územních rozhodnutí a o podaných odvoláních v rámci jednotlivých krajů (nejde však samozřejmě o stavební odbory krajských úřadů, ale o stavební úřady zařazené do daného kraje). Konkrétně je v tabulce uveden:⁹⁸

- 1) Počet vydaných územních rozhodnutí za rok 2013 (§ 92)
- 2) Počet vydaných územních rozhodnutí ve zjednodušeném řízení – § 95
- 3) Počet vydaných územních rozhodnutí a stavebních povolení ve spojeném řízení – § 78 odst. 1
- 4) Celkem vydaných rozhodnutí podle předchozích bodů
- 5) Celkový počet vydaných stavebních povolení (§ 115)
- 6) Počet odvolání předaných odvolacímu správnímu orgánu – § 88 odst. 1
- 7) Počet vydaných rozhodnutí o zastavení odvolacího řízení – § 88 odst. 2
- 8) Počet obdržенých rozhodnutí o odvolání – § 90 odst. 1 písm. a) (zrušení rozhodnutí a zastavení řízení)
- 9) Počet obdržенých rozhodnutí o odvolání – § 90 odst. 1 písm. b) (zrušení rozhodnutí a vrácení k novému řízení).
- 10) Počet obdržенých rozhodnutí o odvolání – § 90 odst. 1 písm. c)
- 11) Počet obdržенých rozhodnutí o odvolání – § 90 odst. 5
- 12) Počet obdržенých rozhodnutí o odvolání – § 92 odst. 1
- 13) Počet vydaných rozhodnutí v přezkumném řízení § 95 odst. 2
- 14) Počet obdržенých rozhodnutí v přezkumném řízení – § 97 odst. 3 (ve spojení s § 98)

---

⁹⁸ Pracovní podklady k analýze stavu na úseku územního plánování. Ústav územního rozvoje [online]. 2015 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=4625>

Kraj	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Praha (MČ)	1958	35	671	2664	3798	830	21	50	257	80	279	100	25	11
Jihočeský	2400	220	1991	4611	2635	280	2	11	150	16	55	10	4	8
Jihomoravský	2979	508	1323	4810	3895	699	11	49	368	36	224	33	31	32
Karlovarský	730	37	450	1217	1079	85	3	16	31	1	22	5	2	0
Královéhradecký	1255	147	619	2021	1552	169	2	11	97	4	24	6	2	3
Liberecký	1272	84	688	2044	1498	204	1	29	66	17	98	10	2	3
Moravskoslezský	2649	148	684	3481	3300	356	10	22	155	22	93	23	9	7
Olomoucký	1316	145	751	2212	1770	314	3	14	157	13	87	10	3	8
Pardubický	1023	108	662	1793	1607	125	1	14	90	11	69	8	4	4
Plzeňský	2347	240	1317	3904	2347	309	8	11	150	21	103	22	15	8
Středočeský	4971	351	3928	9250	5580	836	15	53	355	25	344	51	15	16
Ústecký	1819	20	1018	2857	2815	291	9	26	166	13	52	18	14	30
Vysočina	1496	198	1121	2815	2317	155	1	23	53	7	50	9	5	4
Zlínský	1420	301	1424	3145	2087	303	10	16	97	7	129	9	7	2

Pro účely naší analýzy jsou zřejmě nejdůležitější sloupce čtvrtý a pátý, které porovnávají celkový počet vydaných územních rozhodnutí, resp. i spojených územních a stavebních rozhodnutí, a k nim pak počet podaných odvolání. Ani tato čísla však nejsou zcela vypovídající, neboť se nejedná pouze o odvolání proti územním rozhodnutím a rozhodnutím vydaným ve spojeném řízení, ale i o odvolání proti stavebním povolením a jiným rozhodnutím, popř. i usnesením, která daný stavební úřad vydal.

Z těchto dat je vidět, že účastníci se odvolávají proti zhruba deseti procentům veškerých rozhodnutí a usnesení, která daný stavební úřad vydal. Z této statistiky bohužel není možné rozpoznat, v kolika případech byl odvolatelem spolek a v kolika případech šlo o odvolání proti územnímu rozhodnutí, což by samozřejmě bylo ještě o několik procentních bodů méně. Ve sloupcích 7 a 8 pak vidíme, v kolika případech z celkového počtu odvolání bylo původní rozhodnutí buď zrušeno a řízení zastaveno, nebo kdy došlo na základě odvolání ke zrušení původního rozhodnutí a vrácení věci prvostupňovému orgánu (což neznamená, že stavba nakonec nemohla být realizována poté, co byly odstraněny výtýkané nedostatky).

Také tato data by tedy bylo v hlubší analýze zapotřebí rozdělit podle toho, zda se jedná o odvolání proti územnímu rozhodnutí nebo jinému úkonu správního orgánu a následně ještě podle toho, jaký subjekt odvolání podal.

7.2.3 Stavební úřady města a obcí

7.2.3.1 Otázky položené stavebním úřadům

- 1) ***Kolik bylo zahájeno územních řízení v roce 2013 v rámci Vašeho úřadu?***
- 2) ***Kolik z řízení zahájených v roce 2013 bylo v roce 2013 ukončeno vydáním územního rozhodnutí (prosím, uveďte rozhodnutí vydaná Vaším úřadem bez ohledu na to, zda byla na základě opravných prostředků zrušena)?***
- 3) ***V kolika případech byly účastníky těchto řízení spolky/občanská sdružení (řízení zahájených a skončených vydáním územního rozhodnutí Vašeho úřadu v roce 2013, opět bez ohledu na pozdější opravné prostředky)?***
- 4) ***V kolika případech šlo o územní řízení, kterému předcházelo posuzování vlivů na životní prostředí (v územních řízeních zahájených a skončených vydáním územního rozhodnutí Vašeho úřadu v roce 2013 ,opět bez ohledu na později použité opravné prostředky)?***
- 5) ***V kolika případech se spolek jako účastník územního řízení zahájeného a skončeného vydáním územního rozhodnutí Vašeho úřadu v roce 2013 proti územnímu rozhodnutí Vašeho úřadu odvolal?***
- 6) ***V kolika případech podal spolek žalobu proti územnímu rozhodnutí (u územních rozhodnutí vydaných v řízeních zahájených a skončených vydáním územního rozhodnutí Vašeho úřadu v roce 2013)?***

Žádosti o informace jsme podali podle zákona č. 123/1998 Sb., neboť jsme měli za to, že se jedná o otázky účasti veřejnosti při rozhodování o životním prostředí. Část úřadů nám informace v souladu s tímto zákonem poskytla, část je poskytla podle zákona č. 106/1999 Sb., což je správný postup, pokud povinný subjekt žádost vyhodnotí jako žádost podle tohoto zákona. Některé úřady na zaslouhou žádost vůbec nereagovaly nebo odmítly informace podle zákona č. 123/1998 Sb. poskytnout, ale neposkytly je současně ani dle zákona č. 106/1999 Sb.

7.2.3.2 Stavební úřady městských částí Prahy a Brna

7.2.3.2.1 Praha

Ve věci účasti spolků v územních řízeních jsme oslovili celkem 10 stavebních úřadů v Hlavním městě Praze. Byla podána elektronická žádost o informace podle zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí. Cílem žádosti bylo zjistit 1) kolik bylo v roce 2013 zahájeno územních řízení u příslušného stavebního úřadu, 2) kolik z těchto řízení bylo ukončeno vydáním územního rozhodnutí, 3) v kolika případech byly účastníky těchto řízení spolky, 4) v kolika případech územnímu řízení předcházelo posuzování vlivu na životní prostředí, 5) v kolika případech se spolek proti územnímu rozhodnutí odvolal, 6) v kolika případech bylo odvolání úspěšné, 7) v kolika případech podal spolek žalobu proti rozhodnutí o odvolání proti územnímu rozhodnutí.

Odpovědi čtyř úřadů přišly písemně prostřednictvím České pošty, další čtyři odpovědi prostřednictvím elektronické pošty a dva stavební úřady nereagovaly vůbec.

Celkem jsme tedy obdrželi osm odpovědí z deseti. V jednom případě stavební úřad (Praha 1) poslal pouze oznámení, ve kterém stálo, že úřad není schopen odpovědi zajistit z důvodu personální a časové náročnosti a zároveň nám doporučil obrátit se na Český statistický úřad. Ve čtyřech případech jsme obdrželi úplné poskytnutí informací, ve třech případech pouze částečné, přičemž v jednom případě bylo poskytnutí informací částečně odepřeno s odůvodněním, že požadované informace nejsou informacemi o životním prostředí, což je zjevně nesprávný úřední postup – povinný subjekt má žádost vyřídit podle zákona č. 106/1999 Sb., neboť není podstatné, jak je žádost označena, ale co je jejím obsahem.

Stavební úřad	Otázka 1	Otázka 2	Otázka 3	Otázka 4	Otázka 5	Otázka 6
Praha 1 ^A	–	–	–	–	–	–
Praha 2	76	31	0	0	–	–
Praha 3	27	25	1	2	1	1
Praha 4	4	0	–	–	–	–
Praha 5 ^B	+	+	+	+	+	+
Praha 6	261	104	–	1	–	–
Praha 7	–	–	–	1	–	–
Praha 8	88	46	4	0	0	0
Praha 9 ^B	+	+	+	+	+	+
Praha 10	726	701	23	0	2	0

- A) Vyřízení žádosti o informace by bylo časově příliš náročné a znamenalo by požadavek na úhradu nákladů.
- B) Úřad nereagoval.

Vysvětlení značek:

(0) v žádném případě

(–) neevidují

(+) neodpověděli

Shrnutí:
10 městských částí

3 kompletní odpovědi

1182 územních řízení zahájených v roce 2013

907 ukončených řízení

28 případů, v nichž se územního řízení účastnily spolky

3 případy, v nichž spolky podaly odvolání

1 žaloba podaná spolky proti územnímu rozhodnutí

7.2.3.2.2 Brno

Městská část	Otázka 1	Otázka 2	Otázka 3	Otázka 4	Otázka 5	Otázka 6
Brno–Bosonohy	5	4	0	0	0	0
Brno–Bystrc	– ^c	–	–	–	–	–
Brno–Černovice	+	+	+	+	+	+
Brno–Chrlice	7	5	5	0	0	0
Brno–Kohoutovice	+	+	+	+	+	+
Brno–Komín	11	11	0	0	0	0
Brno–Líšeň	31	19	0	0	0	0
Brno–Medlánky	6	4	0	0	0	0
Brno–střed	59	37	6	2	4	1
Brno–Vinohrady	12 ^d	12	0	0	0	0
Brno–Žabovřesky	12	12	0	0	0	0

- C) Žádost byla odmítnuta z důvodu, že byla vyhodnocena ve smyslu úst. § zák. č. 123/1998 Sb. tak, že obsah žádosti se netýká informací o životním prostředí. Z toho důvodu byla žádost posuzována podle zákona č. 106/1998 Sb. o svobodném přístupu k informacím, v platném znění. Informací, která byla požadována, úřad nedisponuje. Na zdejším stavebním odboru, ani na ÚMČ Brno-Bystrc, se požadované konkrétní seznamy nenachází. Jedná se o požadavek na informaci, kterou by bylo nutné teprve vytvořit.
- D) Zároveň bylo projednáno 23 územních souhlasů. Územní souhlasy nebyly zvoleny záměrně, neboť jsme nečekali, že by se v případě územních souhlasů jednalo o problematické stavby z hlediska životního prostředí a kde by navíc hrozila jakákoli, pokud tento úhel pohledu připustíme, „zdržovací taktika“ spolků, a to vzhledem k podmínkám, za kterých je možno územní souhlas vydat:

Viz § 96 odst. 1 stavebního zákona:

Místo územního rozhodnutí stavební úřad vydá územní souhlas, pokud je záměr v zastavěném území nebo v zastavitelné ploše, poměry v území se podstatně nemění a záměr nevyžaduje nové nároky na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu. Územní souhlas nelze vydat v případech záměrů posuzovaných ve zjišťovacím řízení, nebo pro které bylo vydáno stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí

Shrnutí:

10 městských částí

8 kompletních odpovědí

143 zahájených územních řízení

Vysvětlení značek:

(0) v žádném případě

(–) neevidují

(+) neodpověděli

104 ukončených řízení

11 případů, v nichž se územního řízení účastnily spolky

4 odvolání

1 žaloba

7.2.3.3 Stavební úřady statutárních měst

Statutární město	Otázka 1	Otázka 2	Otázka 3	Otázka 4	Otázka 5	Otázka 6
České Budějovice ^E	+	+	+	+	+	+
Děčín	108	89	2	1	1	0
Frýdek–Místek	167	110	6	5	0	0
Havířov	126	126	63	3	0	0
Hradec Králové	171	108	3	4	0	0
Chomutov	152	102	8	3	2	0
Jablonec nad Nisou	125	117	2	0	0	0
Jihlava	178	151	0	4	0	0
Karlovy Vary	186	108	–	–	–	–
Karviná	117	57	10	3	0	0
Kladno	441 ^F	+	+	+	+	+
Liberec	212	156	1	1	0	0
Mladá Boleslav	139	59	0	0	0	0
Most	113	102	–	–	–	–
Olomouc	176	131	2	0	0	0
Opava	160	142	0	–	0	0
Ostrava	231	182	0 ^G	0	0	0
Pardubice	126	106	9	3	2	0
Plzeň	275	231	0	0	0	0
Prostějov	163	146	0	5 ^H	0	0
Přerov	86	53	0	1	0	0
Teplice	41	19	0	0	0	0
Ústí nad Labem	+ ^I	+	+	+	+	+
Zlín	+	+	+	0 ^J	+	+

E) Na stavební úřad zaslána žádost opakovaně. Všichni tři úředníci požadovali elektronický podpis, bez kterého nebyli opakovaně ochotni žádost poskytnout. Odvolávali se na to, že ze žádosti musí být dle zákona č. 123/1998 Sb. patrné, kdo ji podal. Dle názoru stavebního úřadu však toto nešlo bez elektronického podpisu ověřit (není možné zjistit, zda e-mailová zpráva byla odeslána

skutečně osobou v ní podepsanou).

- F) Na základě Vaší žádosti ze dne 1. 3. 2015 Vám sděluji, že Odbor výstavby Magistrátu města Kladna Vám nemůže poskytnout Vámi požadované informace. Pro potřeby zdejšího stavebního úřadu se tyto údaje nenevidují, není to povinnost daná zákonem. Máme k dispozici jen statistické údaje, které obsahují informace o tom, že v r. 2013 bylo provedeno 441 územních rozhodnutí a 742 územních souhlasů. Odbor výstavby Magistrátu města Kladna je Vám k dispozici s poskytnutím informací formou konzultace.
- G) Magistrát k tomuto bodu žádosti uvádí, že žádný ze spolků (občanských sdružení), který měl u magistrátu podanou žádost o podávání informací o zahajování všech správních řízení, nebyl v roce 2013 účastníkem žádného územního řízení, jež by skončilo vydáním územního rozhodnutí, jelikož neoznámil svou účast písemně do osmi dnů ode dne, kdy mu bylo magistrátem zahájení řízení oznámeno.
- H) Konkrétně se jednalo o stavby: 1. Vnější okruh Anglická - Brněnská, 2. Polyfunkční objekt Brněnská ulice, 3. Čerpací stanice PH - Kaufland, 4. Tankovací stanice PH žst. Prostějov a porřízení regulačního plánu ve věci záměru Galerie Prostějov, 5. navíc proběhlo 1x SEA ve věci regionálního operačního programu.
- I) Odpověď neposkytnuta, neboť dle úřadu bylo podání bez úředně ověřeného elektronického podpisu.
- J) K této záležitosti úřadem sděleno, že žádost podaná dle tohoto zákona se musí týkat informací o životním prostředí, přičemž Odbor stavebních a dopravních řízení Magistrátu města Zlína je obecným stavebním úřadem na úseku územního rozhodování a stavebního řádu. Proto je oprávněn k poskytnutí informace pouze k bodu č. 4, kdy dotaz výslovně směřuje na územní řízení, kterému předcházelo posuzování vlivu stavby na životní prostředí v roce 2013. V tomto roce nebylo vydáno žádné územní rozhodnutí, navazující na řízení EIA.

Vysvětlení značek:

(0) v žádném případě

(-) nenevidují

(+) neodpověděli

Shrnutí:

24 statutárních měst

18 kompletních odpovědí

3493 zahájených územních řízení v roce 2013

2295 ukončených územních řízení

97 případů, v nichž se spolky účastnily územního řízení

5 odvolání podaných spolky

0 žalob podaných spolky

7.2.3.4 Stavební úřady v ostatních městech a obcích

Kromě krajských úřadů a statutárních měst jsme považovali za podstatné získat informace i od menších měst (samozřejmě by z hlediska reprezentativnosti bylo dobré mít okruh adresátů žádostí o informace podstatně širší, to nám však nedovolovaly ani časové ani personální kapacity, a jedná se proto o prostor pro další a hlubší výzkum). U těchto menších měst (zpravidla okolo 6 000 obyvatel) jsme naráželi častěji než u měst statutárních na situaci, že jsme nezískali žádnou odpověď – povinný subjekt na žádost o informaci vůbec nijak nereagoval. Při podrobnějším a časově delším výzkumu bychom samozřejmě využili opravných prostředků a věc řešili skrze stížnosti a odvolání přes nadřízený úřad, popř. bychom mohli uspokojit požadavky povinných subjektů na úhradu nákladů, která může být v řadě případů oprávněná, neboť je i na této úrovni státní správy zjevné, že stavební úřady zpravidla údaje o účasti spolků v řízeních neshromažďují.

V následující tabulce jsou k dispozici získané údaje:

Vysvětlení značek:

(0) v žádném případě

(-) neevidují

(+) neodpověděli

Kraj	Obec	1	2	3	4	5	6	Pozn.
Jihomoravský	Hustopeče	79	75	2	0	1	0	
	Rosice	37	19	0	0	0	0	
Vysočina	Velká Bíteš	–	–	–	–	–	–	Bez reakce.
	Náměšť	49	48	0	0	0	0	
Jihočeský	Hluboká nad Vltavou	–	–	–	–	–	–	Bez odpovědi na otázky (odkaz na zveřejněnou informaci, ačkoli bylo žádáno o přímé poskytnutí informace. Zveřejněnou informaci navíc nelze dohledat.)
	Trhové Sviny	69	14	0	0	0	0	
Karlovarský	Františkovy Lázně	–	–	–	–	–	–	Bez reakce.
	Kynšperk nad Ohří	17	17	0	0	0	0	
Královéhradecký	Třebechovice pod Orebem	24	20	0	0	0	0	
	Chlumeck nad Cidlinou	–	–	–	–	–	–	Bez reakce.
Liberecký	Jilemnice	27						
	Doksy	51	44	0	0	0	0	
Moravskoslezský	Petrovice							Bez reakce.
	Dolní Lutyně							Bez reakce.
Olomoucký	Kojetín	17	17	0	0	0	0	
	Hlubočky	–	–	–	–	–	–	Poplatek.
Pardubický	Holice	–	–	–	–	–	–	Bez reakce.
	Žamberk	27	20	0	0	0	0	
Plzeňský	Planá	17	8	1	1	0	0	
	Třemošná	–	–	–	–	–	–	Bez reakce.
Středočeský	Bakov nad Jizerou	1	0	1	0	0	0	
	Stochov	22	21	0	0	0	0	
Ústecký	Česká Kamenice	21	11	4	0	0	0	
	Jílové	9	9	0	0	0	0	
Zlínský	Brumov-Bylnice	–	–	–	–	–	–	Bez reakce.
	Luhačovice	41	33	0	0	0	0	

Shrnutí:**26** stavebních úřadů**15** kompletních odpovědí**508** územních řízení**356** ukončených územních řízení**8** případů, v nichž se spolky účastnily územního řízení**1** odvolání**0** žalob**7.2.4 Vyhodnocení získaných dat**

Z dat, která jsme prostřednictvím žádostí o informace získali, je zřejmé, že ani stavební úřady městských částí Prahy a Brna, ani jednotlivá statutární města v řadě případů vůbec nevedou statistiky o tom, jak se spolky účastnily jednotlivých územních řízení (a tudíž nelze usuzovat na žádné dopady účasti veřejnosti v územních řízeních, o kterých hovoří kupř. poslanci a senátoři, nebo o kterých se opakovaně píše v médiích. Jen některé úřady jsou schopny požadovaná data vyhledat bez požadavku na úhradu nákladů, což znamená, že jen tyto úřady je mají přehledněji zanesené do databází (pokud totiž povinný subjekt požaduje úhradu za poskytnutí informací, znamená to, že by jejich poskytnutí bylo spojeno s mimořádně rozsáhlým vyhledáváním v řádu několika hodin práce úředníka, což obvykle znamená „ruční“ procházení spisů).

Z neúplných dat, která jsme byli schopni získat, vyplynulo, že spolky se územních řízení účastní v minimu případů. V ještě menším počtu případů (v řádu jednotek) se odvolávají či podávají žaloby (byť existují určité výjimky, viz kupř. město Havířov, kde byla účast poměrně vysoká). Nakonec, což je údaj ještě významnější: pokud se spolky účastní, neužívají opravných prostředků. To je ostatně zřejmé i z níže uvedených údajů soudů.

Kromě toho, že získaná data vypovídají o počtu spolků účastnících se územních řízení, s sebou nesou ještě další informaci – povinné subjekty v řadě případů vůbec nereagovaly, ani po opakovaných urgencích, na podanou žádost o informace.

Celkové shrnutí získaných údajů:

70 oslovených stavebních úřadů⁹⁹

44 kompletních odpovědí (62,85 % povinných subjektů poskytlo kompletní odpověď bez požadavku na úhradu nákladů)

5326 územních řízení zahájených v roce 2013

3662 územních řízení zahájených a ukončených v roce 2013

153 případů, v nichž se územního řízení účastnily spolky

12 odvolání podaných spolky

2 žaloby podané spolky

7.2.5 Krajské soudy

Častým argumentem proti účasti veřejnosti v územních a následně stavebních řízeních je údajné využívání „zdržovací taktiky“ ze strany spolků a zejména pak podávání tzv. šikanózních žalob. Těmi se rozumí podávání žalob proti rozhodnutím vydaným ve výše zmíněných řízeních pouze s cílem pozdržet výstavbu nebo dokonce získat z podání žalob nějaký finanční prospěch (myšleno zřejmě a nejčastěji ve vztahu k určitým požadavkům na úhradu výměnou za zpětvzetí žaloby). Spolek Děti Země reagoval na vyjádření ministra Brabce (viz úvodní motto této práce), který použil pojem „šikanózní žaloby“ při svém vystoupení v Senátu při rozpravě nad novelou zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Spolek Děti Země se proto v lednu 2015 obrátil na ministerstvo životního prostředí s žádostí o informace, ve které žádal poskytnout:

- 1) doklad s definicí tzv. šikanózních žalob ve správním soudnictví;
- 2) jeden rozsudek, z něhož vyplýne, že správní soud řešil šikanózní žalobu žalobce.

Ministerstvo životního prostředí tyto informace odmítlo poskytnout (ovšem před tím si vyžádalo upřesnění žádosti, neboť považovalo pojem šikanózní žaloba za neurčitý, a prodloužilo lhůtu pro poskytnutí informace) s odůvodněním, že žádnou definici šikanózních žalob nezná¹⁰⁰ a žádnou šikanózní žalobu nelze dohledat, neboť žadatel

⁹⁹ Celkový počet stavebních úřadů je 702. Údaje o stavebních úřadech jsou dostupné zde Stavební úřady městských úřadů. Statnisprava.cz [online]. 2015 [cit. 2015-06-12]. Dostupné z: <http://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/d0061>

¹⁰⁰ Přitom se o šikanózních žalobách hovořilo v souvislosti s novelou zákona o posuzování vlivů opakovaně i v médiích, kupř.: „Úprava se týká ustanovení, podle něhož původně mělo už samotné podání žaloby na povolení řízení automaticky znamenat odklad pro výkon stavebního rozhodnutí. Sněmovna již dříve určila, že o odkladu budou rozhodovat soudy. Senátoři tuto pasáž navíc doplnili tím, že soud přízná žalobě odkladný účinek nebo nařídí předběžné opatření, hrozí-li nebezpečí, že realizací záměru může dojít k závažným škodám na životním prostředí“. Doplnění podle senátorů umožní soudům žalobu nepřijmout v případech, když by měla „šikanózní“ charakter, připomenul

neupřesnil, kterou má přesně na mysli. Ministerstvo životního prostředí navíc prý není povinné vysvětlovat názory vedoucích představitelů povinných subjektů, resp. upřesňovat, co ministr Brabec při diskusi se senátory šikanózními žalobami myslel. (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.09.2010, č.j. 4 As 23/2010).¹⁰¹

Protože je zřejmé, že uvedená data nemá k dispozici ministerstvo, rozhodli jsme se obrátit se na krajské soudy, které by měly mít údaje o podaných žalobách a samozřejmě i o tom, kdo byl v konkrétním případě žalobcem. Krajským soudům jsme položili tyto otázky:

- 1) **Kolik bylo v roce 2013 podáno žalob proti správnímu rozhodnutí o odvolání proti územnímu rozhodnutí?**
- 2) **V kolika případech podaly tuto žalobu podle bodu 1) v roce 2013 občanská sdružení (spolky)?**

V následující tabulce je možné zjistit, jaká data mají k dispozici krajské soudy:

	Otázka 1	Otázka 2
Krajský soud v Brně	Informace neposkytnuta (neexistuje jednoduchá možnost vyhledání v databázi)	–
Krajský soud v Českých Budějovicích	V roce 2013 nebyla podána žaloba proti správnímu rozhodnutí o odvolání proti územnímu rozhodnutí.	–
Krajský soud v Hradci Králové	Nevede statistiku, žádost o úhradu výše nákladů ve výši 6 600,– Kč)	–
Krajský soud v Ostravě	29 žalob týkajících se rozhodnutí v rámci územního rozhodování ^K	1
Krajský soud v Plzni	7	1
Krajský soud v Praze	13	1
Krajský soud v Ústí nad Labem	1 ^L	0
Městský soud v Praze	Žádost ohledně požadované informace je formulována příliš obecně, vyhledávací systémy zdejšího soudu nedokážou Vámi zadaný předmět nalézt.	

poslancům předseda lidoveckých senátorů Petr Šilar. Chtějí tak zamezit situacím, pokud by různá sdružení chtěla neustálými a účelovými žalobami zastavit výstavbu v Česku. Parlament omezil zneužívání odkladu staveb žalobami v procesu EIA. České noviny: Zpravodajský server ČTK [online]. 2015 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/parlament-omezil-zneuživani-odkladu-staveb-zalobami-v-procesu-eia/1179688>

¹⁰¹ Viz rozhodnutí Ministerstva životního prostředí ze dne 23. 2. 2015, č.j.: 12787/ENV/15.

- K) Lustraci Krajský soud provedl podle strany žalovaného, kdy žalovaným by v těchto případech byl Krajský úřad Moravskoslezského, popřípadě Olomouckého kraje.
- L) Pod sp. zn. 15A 108/2013 vede soud žalobu, která napadla v roce 2012, ale v září roku 2013 byla vyloučena právě pod novou spisovou značku.

Shrnutí:

8 soudů

4 kompletní odpovědi

50 žalob proti odvolání proti územnímu rozhodnutí

3 žaloby podané spolky

Vysvětlení značek:

(0) v žádném případě

(-) neevidují

(+) neodpověděli

Z tabulky je patrné, že soudy buď vůbec danou evidenci nemají, a tudíž data nejsou objektivně k dispozici a nelze se na jejich základě fundovaně vyjádřit, anebo data mají, a je z nich patrné, že spolky podávají žaloby jen v minimálním počtu případů. Pokud srovnáme data získaná od soudů, byť jsou jen částečná, s celkovým počtem územních rozhodnutí (a rozhodnutí vydaných ve spojeném územním a stavebním řízení), kterých je jen za rok 2013 přes 45 000, musíme připustit, že míra podávání žalob rozhodně nepřekračuje tu mez, která by odůvodňovala výše uvedené výroky politiků a soustavný legislativní tlak na snížení standardů účasti veřejnosti na rozhodování o životním prostředí.

7.2.6 Ministerstva

V rámci této práce bylo naší ambicí rovněž získat veškeré dokumenty, analýzy, výzkumy, studie a zpracování týkající se problematiky účasti občanských spolků v územních řízeních v časovém horizontu posledních 10 let dostupných ve veřejném sektoru. Našimi adresáty se tak pochopitelně stala ta nejpočetnější ministerstva, do jejichž agendy daná problematika spadá, a to konkrétně ministerstvo vnitra, ministerstvo pro místní rozvoj a ministerstvo životního prostředí. Data jsme měli v úmyslu získat za pomoci žádostí na základě žádostí o informace.

V první řadě jsme se na základě zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, obrátili na resort ochrany životního prostředí. Žádali jsme seznam veškerých odborných analýz, strategických dokumentů nebo metodik, ať již externě či interně zpracovaných, týkajících se účasti spolků (občanských sdružení) v územních řízeních zpracovaných v časovém horizontu 2004–2014, které by měl potenciálně mít úřad k dispozici, přičemž bylo naším úmyslem akceptovat i soubory v elektronické po-

době či přímé internetové odkazy na již zveřejněná data. Bylo nám sděleno, že náš požadavek se týká účasti spolků v územním řízení, avšak agenda územního řízení nespadá do působnosti ministerstva životního prostředí a orgány ochrany životního prostředí nejsou příslušné k vedení územního řízení. Bylo nám doporučeno, abychom se obrátili na ministerstvo pro místní rozvoj, které dle § 14 zákona č.2/1969 Sb. (o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky) a zákona č. 183/2006 Sb. (o územním plánování a stavebním řádu) má danou agendu na starost. Naše žádost byla tedy na základě § 14 odst. 5 písm. c) zákona 106/1999 Sb. odložena.

Formulovali jsme a odeslali ekvivalentní žádost, tentokrát explicitně na základě zákona č. 123/1998 Sb., ministerstvu pro místní rozvoj. Odpověď Informačního centra ministerstva spočívala v odkázání na svůj web, kde ministerstvo vyvěsilo stanovisko k postavení občanských sdružení jako účastníků stavebního řízení podle § 109 písm. g) stavebního řízení. Jako další zdroj odpovědí na naši otázku uvedlo metodické doporučení odboru územního plánování a odboru stavebního řádu ministerstva pro místní rozvoj s názvem „*Spojené územní a stavební řízení*“, které se zmiňuje o povinnosti stavebního úřadu oznámit občanským sdružením, že bylo zahájeno spojené územní a stavební řízení, vydané v roce 2008.

Jelikož jsme nastíněné dokumenty nepovažovali za adekvátní odpověď a rovněž jsme si kladli za cíl získat konkrétní čísla, na jejichž základě by šlo postavit přesnější analýzu dané problematiky, rozhodli jsme se na instituci obrátit s novou konkrétnější a specifitější žádostí. V návaznosti na předchozí žádost jsme tentokrát postupovali podle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím. Zajímali jsme se, zda úřad vede statistický přehled o tom, jestli se spolky (resp. občanská sdružení) účastní územních řízení u jednotlivých stavebních úřadů (zda sbírá data o územních řízeních u jednotlivých stavebních úřadů, resp. u kterých ano) a pokud ano, prosili jsme o poskytnutí odpovědí na otázky:

- 1) ***V kolika procentech územních řízení se územních řízení účastní spolky?***
- 2) ***V kolika procentech z územních řízení, kterých se účastnily spolky, se tyto subjekty odvolaly?***
- 3) ***V kolika procentech případů podle předchozího bodu bylo odvolání úspěšné a územní rozhodnutí bylo zrušeno?***
- 4) ***V kolika případech, kdy odvolání nebylo úspěšné a územní rozhodnutí nebylo zrušeno, podal spolek jako účastník územního řízení žalobu proti správnímu rozhodnutí?***

Připomněli jsme rovněž, že se má jednat o dokumenty samotného resortu i analýzy externě zpracované jinými orgány.

Odpověď dotazovaného orgánu byla stručná a tím pádem prakticky okamžitá. Odbor komunikace ministerstva pro místní rozvoj nám sdělil, že **na základě sdělení odboru stavebního řádu a odboru územně stavebně správního, požadovanými statistikami nedisponuje, a že nikdy v minulosti takovéto přehledy nevedl.**

Je tedy třeba konstatovat, že se nám většinu údajů, o něž jsme usilovali, nepodařilo získat, a to zejména kvůli neexistenci databází archivujících dané informace u jednotlivých resortů, a museli jsme se spokojit jen s omezenými zdroji poskytovanými ministerstvy na jejich webových stránkách.

Otázka	Ministerstvo životního prostředí	Ministerstvo pro místní rozvoj	Ministerstvo vnitra
<i>Disponuje Váš resort dokumenty týkajícími se oblasti účasti spolků v územních řízeních?</i>	Nedisponuje – není předmětem agendy ministerstva.	Resort se poptávanou oblastí zabývá v několika dokumentech na svých internetových stránkách.	
<i>Disponuje Váš resort konkrétními statistikami týkajícími se účasti spolků v územních řízeních?</i>		Resort těmito statistikami nedisponuje.	
<i>Disponuje Váš resort údaji o počtu občanských sdružení zabývajících se ochranou životního prostředí?</i>			Resort těmito statistikami nedisponuje.

Výše uvedené informace je na místě doplnit o údaje týkající se územních řízení, která ministerstvo vedlo jako příslušný orgán v letech 2009–2014. Ministerstvo pro místní rozvoj odpovídalo na tyto dotazy:

- 1) ***Kolik bylo zahájeno územních řízení v letech 2009–2014, ve kterých byl Váš úřad ze zákona příslušným stavebním úřadem k vydání územního rozhodnutí (jde mi o územní řízení, která byla v tomto období i skončena vydáním územního rozhodnutí bez ohledu na případné využití opravných prostředků?)***
- 2) ***Kolik bylo vydáno územních rozhodnutí v letech 2009–2014 bez ohledu na jejich případné zrušení na základě opravných prostředků (správních i soudních) podle bodu 1.?***
- 3) ***V kolika případech se v územních řízeních, ve kterých byla vydána územní rozhodnutí podle bodu 1. žádosti, účastnila řízení občanská sdružení (spolky)?***
- 4) ***V kolika případech využila tato občanská sdružení (spolky) rozkladu? V kolik-***

ka těchto případech byl tento rozklad úspěšný, a dané územní rozhodnutí bylo zrušeno?

- 5) V kolika těchto případech bylo rozhodnutí o rozkladu proti územnímu rozhodnutí vydanému v řízení podle bodu 2. žádosti zamítavé a občanské sdružení (spolek) podalo žalobu?***
- 6) V kolika případech bylo rozhodnutí ministerstva podle bodu 6. žádosti soudem zrušeno?***

Z odpovědí je zřejmé, že v období let 2009–2014 bylo celkem zahájeno 9 územních řízení, vydána 2 rozhodnutí, občanská sdružení se účastnila 1 tohoto řízení a v žádném případě nepodala rozklad ani žalobu.

7.3 Rok 2017

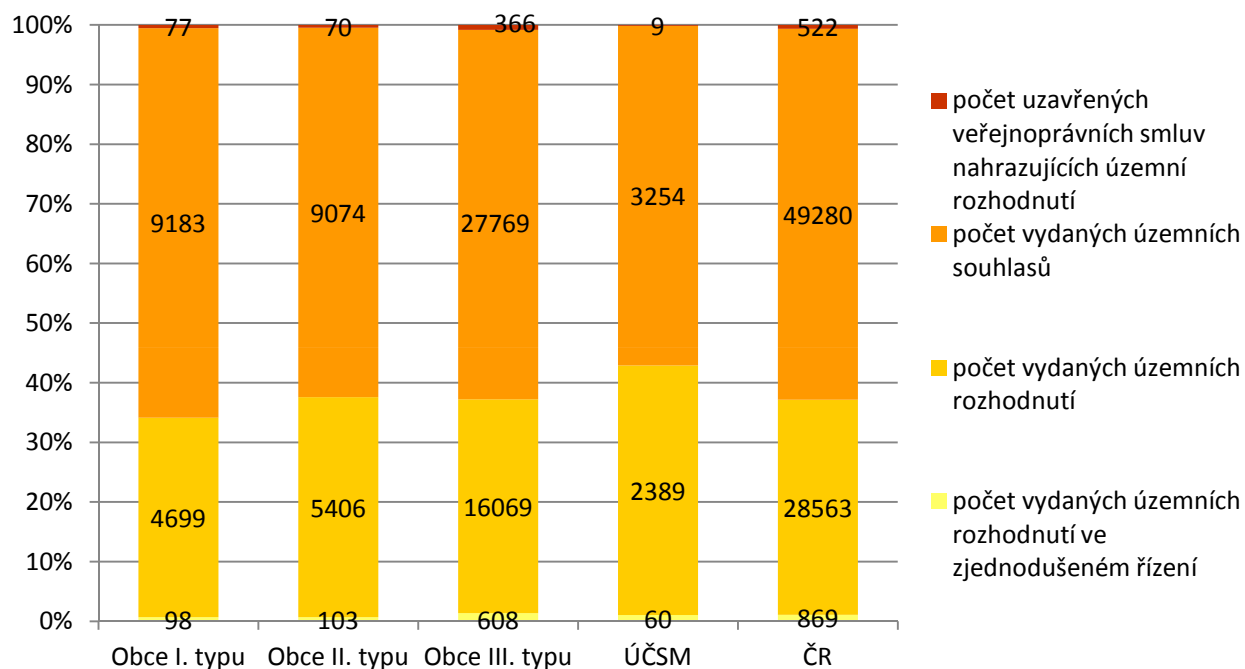
Abychom mohli porovnat výsledky získané v roce 2013 s dalším vývojem, požádali jsme tytéž úřady o tatáž data za rok 2017. Nežádali jsme o údaje za určité období, protože existuje podstatně vyšší riziko, že úřady budou žádat za poskytnutí rozsáhlých informací úhradu nákladů. V tom případě bychom neměli k dispozici žádné informace. Současně jsme nechtěli zatěžovat úřady rozsáhlým vyhledáváním, předpokládali jsme, že data budou v letech 2014, 2015, 2016 obdobná.

Žádosti o informace podle zákona č. 123/1998 Sb. jsme podali stavebním úřadům statutárních měst, městských částí Brna a Prahy a vybraných menších měst a obcí. Oslovili jsme i krajské soudy a ministerstvo pro místní rozvoj. Větší část úřadů informace v souladu se zákonem č. 123/1998 Sb. poskytla, několik však žádost zhodnotilo jako vztahující se k zákonu č. 106/1999 Sb. Některé úřady však místo toho, aby žádost přehodnotily a poskytly informace podle druhého zákona, o nevhodnosti podání žádosti dle zákona č. 123 pouze informovaly, a požadovanou informaci neposkytly vůbec (např. Františkovy Lázně).

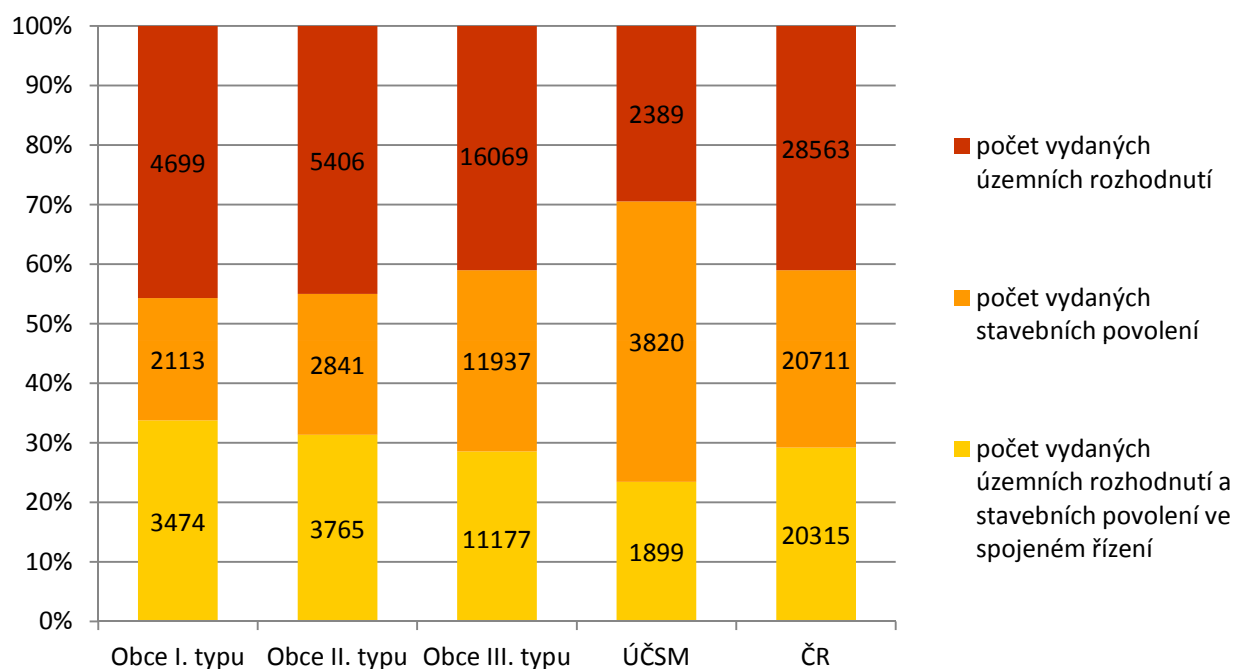
7.3.1 Údaje Ústavu územního rozvoje

Než se budeme věnovat jednotlivým výsledkům žádostí o informace, podíváme se znovu na grafy Ústavu územního rozvoje, tentokrát pro rok 2017.

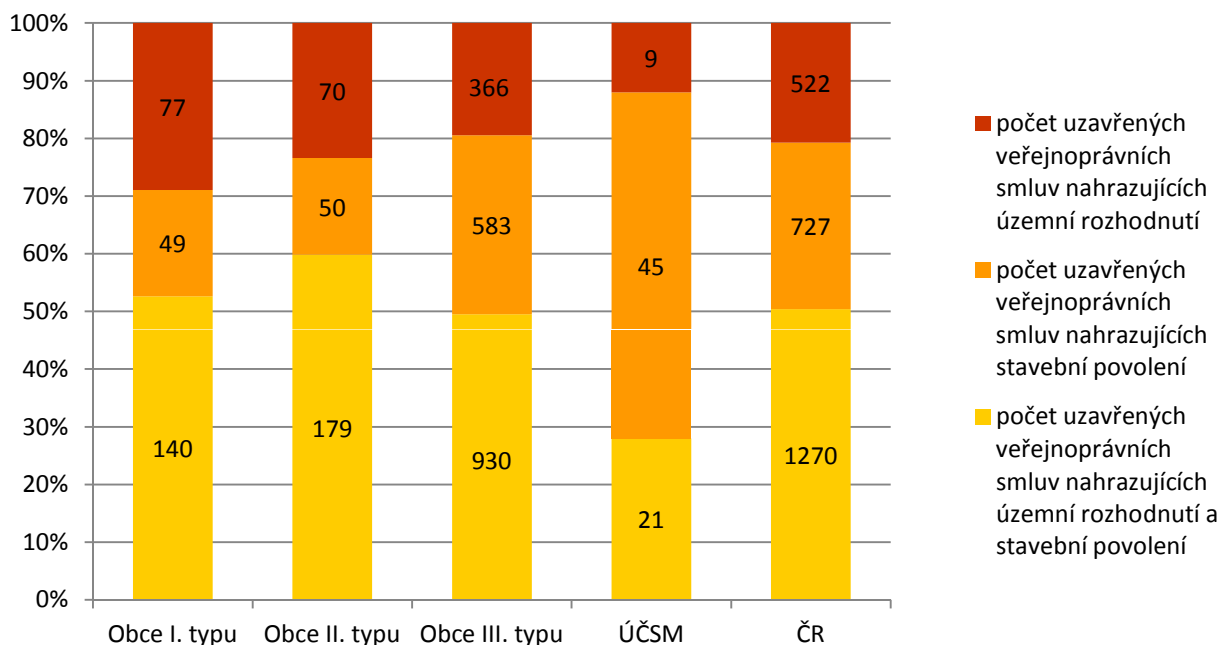
Umístování staveb SÚ v roce 2017

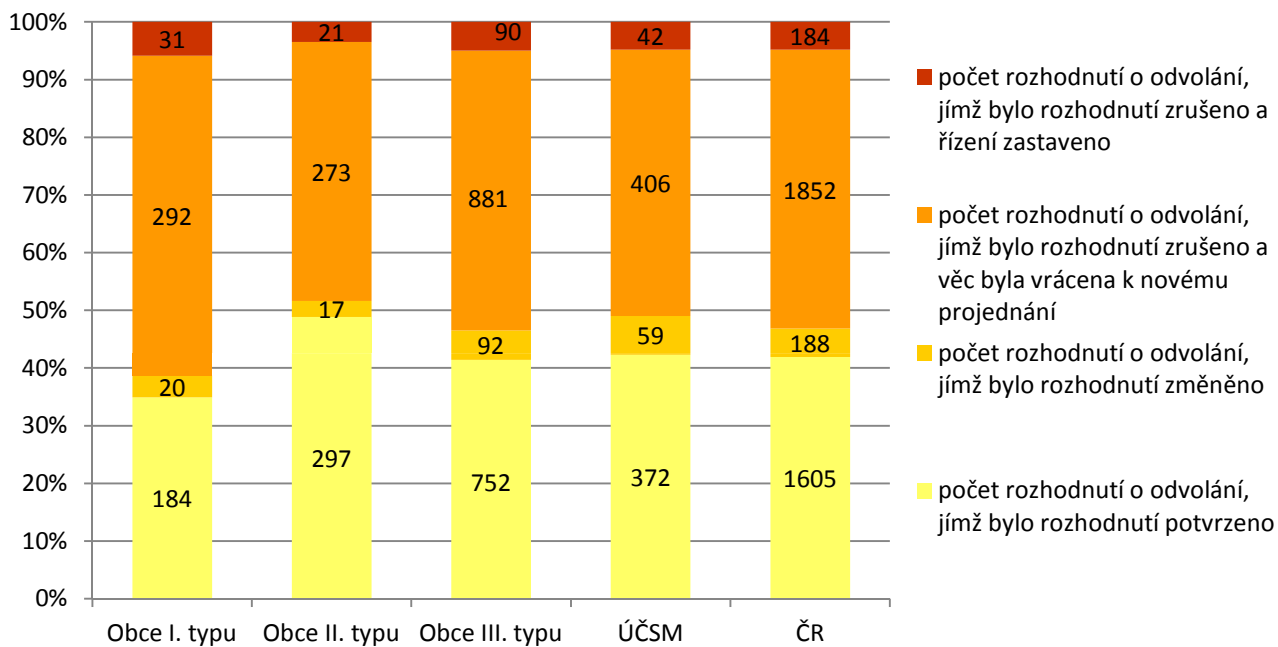
Využívání zjednodušujících postupů SÚ v roce 2017

Využívání zjednodušujících postupů SÚ v roce 2017

Odvolací řízení - SÚ v roce 2017

7.3.2 Stavební úřady

Oslovili jsme tytéž úřady jako v roce 2013.

Otázky položené stavebním úřadům:

- 1) ***Kolik bylo zahájeno územních řízení podle zákona č. 183/2006 Sb. v roce 2017 v rámci vašeho úřadu?***
- 2) ***Kolik z řízení podle bodu a) zahájených v roce 2017 bylo v roce 2017 ukončeno vydáním územního rozhodnutí (prosím, uveďte všechna rozhodnutí vydaná vaším úřadem bez ohledu na to, zda byla později na základě opravných prostředků zrušena)?***
- 3) ***V kolika případech byly účastníky těchto řízení spolky/občanská sdružení podle § 70 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (územních řízení zahájených v roce 2017 a skončených vydáním územního rozhodnutí Vašeho úřadu v roce 2017, opět bez ohledu na pozdější opravné prostředky)?***
- 4) ***V kolika případech šlo o územní řízení, kterému předcházelo posuzování vlivů na životní prostředí ukončené vydáním stanoviska podle zákona č. 100/2001 Sb. (o územní řízení zahájená v roce 2017 a skončená vydáním územního rozhodnutí vašeho úřadu v roce 2017, opět bez ohledu na pozdější opravné prostředky)?***
- 5) ***V kolika případech se spolek jako účastník územního řízení zahájeného a skončeného vydáním územního rozhodnutí vašeho úřadu v roce 2017 proti územnímu rozhodnutí Vašeho úřadu odvolal?***
- 6) ***V kolika případech podal spolek žalobu proti rozhodnutí o odvolání proti územnímu rozhodnutí (u územních řízení zahájených v roce 2017 a skončených vydáním územního rozhodnutí vašeho úřadu v roce 2017, opět bez ohledu na pozdější opravné prostředky)? Pokud znáte spisovou značku žaloby, prosíme o její poskytnutí.***

Zatímco první dvě otázky o územním řízení většina úřadů jasně zodpověděla, s účastí spolků i údaji o procesu EIA se povinné subjekty vypořádávaly různě.

7.3.2.1 Stavební úřady Brna a Prahy

7.3.2.1.1 Praha

V Praze jsme oslovili celkem 10 městských částí. Praha 2, 3 a 9 nereagovala. Cílem bylo zjistit:

1. **Kolik zahájil úřad v roce 2017 územních řízení?**
2. **Kolik z těchto řízení bylo v témže roce ukončeno vydáním územního rozhodnutí?**
3. **V kolika případech se těchto řízení účastnily spolky?**
4. **Kolika územním řízením předcházelo posuzování vlivů na životní prostředí (EIA)?**
5. **V kolika případech se spolek účastníci se územního řízení v roce 2017 odvolal?**
6. **V kolika případech podal spolek žalobu proti rozhodnutí o odvolání?**

Kompletní odpovědi jsme získali od čtyř úřadů, Praha 4 odpověď neposkytla s odkazem na jiný povinný subjekt, konkrétně Magistrát hlavního města Prahy. Praha 1 poskytla odpověď pouze na první dvě otázky, zbylé odmítla. Praha 5 odpověděla pouze na čtyři otázky a uvedla, že nevede evidenci týkající se žalob podávaných spolky.

Městská část Prahy	Otázka 1	Otázka 2	Otázka 3	Otázka 4	Otázka 5	Otázka 6
Praha 1	45	24	–	–	–	–
Praha 10	125	38	1	0	1	0
Praha 4	–	–	–	–	–	–
Praha 5	231	81	20	186	5	–
Praha 6	269	110	48	19	7	0
Praha 7	72	54	0	0	0	0
Praha 8	258	73	4	0	0	0

Shrnutí:

Osloveno **10** městských částí, získali jsme **7** odpovědí, alespoň částečných
4 kompletní odpovědi

1000 územních řízení zahájených v roce 2017

380 řízení ukončeno vydáním územního rozhodnutí

73 případů, v nichž se řízení účastnily spolky

205 řízení, jimž předcházela EIA

13 spolků podalo odvolání

0 podaných žalob

7.3.2.1.2 Brno

V Brně jsme prostřednictvím zákona č. 123/1998 Sb. oslovili 11 městských částí (oproti roku 2013 navíc ještě Brno – Žabovřesky). Pouze úřad Brno-Bystrc nevidoval údaje o počtu zúčastněných spolků a procesu EIA, ostatní odpovědi byly kompletní. Vůbec nereagovaly 2 městské části.

Městská část Brna	Otázka 1	Otázka 2	Otázka 3	Otázka 4	Otázka 5	Otázka 6
Brno–Bosonohy	–	–	–	–	–	–
Brno–Bystrc	31	25	–	–	–	–
Brno–Černovice	20	14	0	0	0	0
Brno–Chrlice	16	10	1	0	0	0
Brno–Kohoutovice	9	8	0	0	0	0
Brno–Komín	–	–	–	–	–	–
Brno–Líšeň	51	36	0	0	0	0
Brno–Medlánky	4	4	4	0	0	0
Brno–střed	211	167	1	0	0	0
Brno–Vinohrady	2	1	0	0	0	0
Brno–Žabovřesky	26	16	0	0	0	0

Shrnutí:

Osloveno **10** městských částí, získali jsme **9** alespoň částečných odpovědí

8 kompletních odpovědí

370 územních řízení zahájených v roce 2017

281 řízení ukončeno vydáním územního rozhodnutí

6 případů, v nichž se řízení účastnily spolky

0 řízení, jimž předcházela EIA

0 spolků podaných odvolání a žalob

Vysvětlení značek:

(0) v žádném případě

(–) neevidují

(+) neodpověděli

7.3.2.2 Úřady statutárních měst

Úřad	Otázka 1	Otázka 2	Otázka 3	Otázka 4	Otázka 5	Otázka 6
České Budějovice	714	511	8	8	1	–
Děčín	151	147	1	0	0	0
Frydek–Místek	355	297	9	1	1	0
Havířov	–	–	–	–	–	–
Hradec Králové	275	–	–	–	–	–
Chomutov	140	105	0	0	0	0
Jihlava	286	241	3	0	0	0
Karviná ^M	58	58	4	0	0	0
Liberec	276	183	3	0	0	0
Mladá Boleslav	130	127	–	–	–	–
Opava ^N	114	126	0	5	0	0
Ostrava	274	212	55	0	3	0
Pardubice	180	165	5	0	0	0
Plzeň	219	153	1	–	0	0
Prostějov	188	156	0	0	0	0
Přerov	134	124	0	2	0	0
Teplice	+	+	0	0	0	0
Zlín	153	115	0	0	0	0

- M) Stavební úřad statutárního města Karviná k otázce č. 2 uvedl, že v roce 2017 vydal 58 územních rozhodnutí, ale dále uvedl: „K části, týkající se uvedení všech rozhodnutí správní orgán uvádí, že takovou evidenci nemá k dispozici, neboť mu to z žádného právního předpisu nevyplývá vést.“
- N) Opava v otázce č. 2 uvedla vyšší počet ukončených územních rozhodnutí, než jich v roce 2017 zahájila, zřejmě tak došlo k nepochopení otázky.

Vysvětlení značek:

(0) v žádném případě

(–) neevidují

(+) neodpověděli

Shrnutí: Oslovili jsme všechna statutární města (**24**), získali jsme odpovědi od **18** úřadů**13** kompletních odpovědí**3647** územních řízení zahájených v roce 2017**2720** řízení ukončeno vydáním územního rozhodnutí

89 případů, v nichž se řízení účastnily spolky

16 řízením předcházela EIA

5 spolků podalo odvolání proti územnímu rozhodnutí

0 spolků podalo žalobu proti rozhodnutí o odvolání¹⁰²

7.3.2.3 Úřady menších měst a obcí

Úřad	Otázka 1	Otázka 2	Otázka 3	Otázka 4	Otázka 5	Otázka 6
Bakov nad Jizerou	–	–	–	–	–	–
Brumov–Bylnice	26	15	0	0	0	0
Česká Kamenice	34	27	2	0	0	0
Doksy	–	–	–	–	–	–
Dolní Lutyně	15	10	0	0	0	0
Františkovy lázně	–	–	0	0	0	0
Hlubočky	27	27	0	0	0	0
Hluboká nad Vltavou	40	25	1	1	0	0
Holice	52	48	0	2	0	0
Hustopeče	210	58	0	0	0	0
Chlumec nad Cidlinou	29	24	0	0	0	0
Jilemnice	91	80	0	0	0	0
Jílové	–	–	–	–	–	–
Kojetín	59	57	0	–	0	0
Kynšperk nad Ohří	–	–	–	–	–	–
Luhačovice	34	33	0	0	0	0

102 - Stavební úřad statutárního města Havířov informace neposkytl z následujících důvodů: „K předmětné žádosti stavební úřad uvádí, že není povinným subjektem dle § 4 zákona k poskytnutí informací o životním prostředí a dále dle stavebního zákona ani neneviduje Vámi požadované informace.“

- Stavební úřad statutárního města Hradec Králové odpověděl pouze na otázku 1, ostatní nezodpověděl s odůvodněním, že se na žádost nevztahuje zákon č. 123/1998 Sb. a poučil nás, že lze žádat prostřednictvím zákona č. 106/1999 Sb. a dále pouze uvedl, že vyhledávání požadovaných informací by bylo mimořádně rozsáhlé, tedy s poplatkem.

- Mladá Boleslav informace dle dotazů 3 – 6 neneviduje.

- Plzeň nezodpověděla otázku č. 4.

+ Zvláštní případ tvoří Teplice, které nad rámec požadovaných informací poskytly i podrobné informace v konkrétních kategoriích. Čistě územních rozhodnutí vydal jejich úřad 52, vydali také 75 územních rozhodnutí + stavebních povolení, 83 dělení pozemků, 5 scelení pozemků, jedno rozhodnutí o ochranném pásmu a 2 změny využití území. Řízení zahájených a ukončených v roce 2017 vydáním územního rozhodnutí bylo 16, dalších 15 tvořila stavební povolení, 4 dělení pozemků, žádné scelení pozemků, 1 rozhodnutí o ochranném pásmu a 1 změna využití území.

Náměšť nad Oslavou	-	-	-	-	-	-
Petrovice u Karviné	-	-	-	-	-	-
Planá	28	27	0	0	0	0
Rosice	76	48	0	0	0	0
Stochov	-	-	-	-	-	-
Trhové Sviny	52	49	0	0	0	0
Třebechovice pod Orebem	30	25	0	0	0	0
Třemošná	98	98	0	0	0	0
Velká Bíteš	75	65	0	0	0	0
Žamberk	34	33	0	0	0	0

Vysvětlení značek:

(0) v žádném případě

(-) neevidují

(+) neodpověděli

Shrnutí:

26 oslovených (v každém kraji 2, kromě Prahy), získali jsme **19** alespoň částečných odpovědí

17 kompletních odpovědí

1010 územních řízení zahájených v roce 2017

769 řízení ukončeno vydáním územního rozhodnutí

3 případy, v nichž se řízení účastnily spolky

3 řízením předcházela EIA

5 spolků podalo odvolání proti územnímu rozhodnutí

0 žalobu proti rozhodnutí o odvolání nepodal žádný spolek¹⁰³

103 Františkovy Lázně neposkytly odpovědi na první dvě otázky, neboť se dle nich netýkají zákona č. 123/1998 Sb.

- Kojetín údaje o EIA neeviduje.

+ Žamberk k otázce na proces EIA doplnil, že ve dvou případech proběhlo zjišťovací řízení se závěrem, že u těchto záměrů není nutné posouzení vlivů na životní prostředí.

7.3.3 Krajské soudy

Při zjišťování informací jsme oslovili také krajské soudy. Ptali jsme se jich na následující otázky:

- 1) **Kolik bylo v roce 2017 podáno žalob proti správnímu rozhodnutí o odvolání proti územnímu rozhodnutí podle zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon?**
- 2) **V Kolika případech podaly tuto žalobu podle bodu 1) v roce 2017 spolky, které se řízení účastnily podle § 70 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny?**

Z odpovědí soudů vyplynulo, že jejich informační systémy neumožňují najít spolehlivě a snadno požadovaná data. Informace by bylo nutné hledat manuálně ve spisech, čímž by vzniklo mimořádně rozsáhlé vyhledávání. Praha a Plzeň pouze informovaly, že v případě nahlížení do spisu by informace podléhaly zpoplatnění, resp. Plzeň s dodatkem, že jejich databáze nenašla žádný odpovídající výsledek. Ostrava poplatek vyčíslila na 1 500 korun a Ústí nad Labem na 2 300 korun.

Jediný krajský soud, který poskytl meritorní informace, byly České Budějovice. Podle jejich odpovědi bylo v roce 2017 podáno 6 žalob proti správnímu rozhodnutí o odvolání proti územnímu rozhodnutí. Spolky nepodaly žádnou z nich.

Krajský soud	Počet žalob
České Budějovice	6
Ostrava	–
Plzeň	0
Praha	–
Ústí nad Labem	–
Městský soud v Praze	–

Vysvětlení značek:

- (0) v žádném případě
- (–) neevidují
- (+) neodpověděli

7.3.4 Ministerstvo pro místní rozvoj

Stejně jako v roce 2013 jsme se obrátili i na Ministerstvo pro místní rozvoj, které vede evidenci územně plánovací činnosti.¹⁰⁴ Měli jsme za to, že s rozvojem elektronické evidence mohlo dojít ke změně v evidenci informací o účasti spolků v řízeních. (Po zkušenostech z předchozího průzkumu jsme vynechali Ministerstvo životního prostředí, které podle vlastního sdělení data neeviduje, a také Ministerstvo vnitra, které již nemá v oblasti evidence spolků pravomoci).

Ministerstvu pro místní rozvoj jsme poslali žádost s jinými dotazy, a to konkrétně:

- 1) Vede ministerstvo evidenci či statistiku o zapojení spolků do rozhodovacích procesů, konkrétně územních a stavebních řízení?**
- 2) Připravuje ministerstvo spuštění systému popsané evidence?**
- 3) V kolika případech jste v letech 2007–2017 bylo zaznamenáno jednání spolků, které vykazovalo obstrukční činnost? O jaký případ šlo?**

Ministerstvo podle svých slov nevede žádnou evidenci ani statistiku, která by mapovala účast v rozhodovacích řízeních či jiných postupech vedených podle stavebního zákona.

Úřad neplánuje zřízení statistické evidence, která by zjišťovala nebo monitorovala zapojení jakýchkoliv účastníků do rozhodovacích procesů. Možnost vytvoření a využívání takové statistiky podle něj přijde časem společně s digitalizací rozhodovacích řízení a celé státní správy.

Na poslední otázku ministerstvo v podstatě neodpovědělo, pouze se zmínilo o významu účasti veřejnosti a spolků na územním řízení.

8. Závěr

V České republice dlouhodobě probíhá diskuse o míře účasti veřejnosti na ochraně životního prostředí a rozsahu s tím spojených práv. Argumenty, které se snášejí proti možnosti občanů zasahovat do rozhodování o našem společném životním prostředí, bývají povětšinou spíše emotivní než opodstatněné, a nevycházejí z žádných ověřených statistik nebo konkrétních doložitelných podkladů. Podrobná analýza, která by mapovala účast veřejnosti na rozhodování (alespoň v územním řízení a pokrývající nejméně desetileté období) v českém prostředí výrazně chybí. Bez této analýzy však nemohou pracovat ministerstva, poslanci ani senátoři a dokonce ani nevládní organizace, neboť do doby získání relevantních dat není možná věcná diskuse a spor má podobou pouze vyčerpávající (a nikam nevedoucí) slovní přestřelky.

Uvědomujeme si, že celková analýza této problematiky se nemůže zaměřit jen na čísla od stavebních úřadů. Musí být mnohem hlubší. Je zapotřebí důkladně prostudovat judikaturu Nejvyššího správního a Ústavního soudu a zjistit, zda v případech, kdy spolky napadnou územní rozhodnutí, shledá soud výrazné porušení práva ze strany orgánů veřejné správy nebo nikoli, a zda se pak skutečně jedná o účelově obstrukční jednání spolků, které nemůže mít dopad na to, jaké řešení je ve výsledku přijato a realizováno. Je nutné také vyhledat a analyzovat další výroky politiků, významných úředníků či novinářů.

Při vědomí nedostatků dílčí analýzy jsme se rozhodli učinit první krok, na který lze dále navazovat – ať již zmíněným dlouhodobým sběrem dat od stavebních úřadů a jejich vyhodnocováním nebo hloubkovým rozbořením rozhodovací činnosti soudů. Jakkoliv naše analýza plně odpovídá časovým a finančním možnostem, upozorňuje na několik významných aspektů.

Za prvé – **stavební úřady nedisponují žádnou statistikou, která by zahrnovala informace o počtu spolků účastnících se územních řízení.** V důsledku toho nemohou říci, zda dochází ve významném počtu územních řízení k onomu „zneužívání práv“, zdržování a prodražování výstavby, nebo dokonce k vydírání investorů za účelem získání majetkového či jiného materiálního prospěchu. Obdobnými statistikami nedisponují ani krajské soudy, do jejichž gesce přísluší rozhodování o žalobách proti územním rozhodnutím. Dokonce ani ministerstvo pro místní rozvoj (nebo ministerstvo životního prostředí, pokud připustíme, že by se o tato data mělo zajímat), nemají žádné vlastní studie nebo analýzy, ze kterých by mohlo čerpat při přípravě návrhů zákonů nebo ze kterých by mohli případně čerpat zákonodárci při podávání pozměňovacích návrhů nebo hlasování na půdě Poslanecké sněmovny či Senátu. Tento závěr považujeme za obzvláště problematický vzhledem k dopadům, které vyjádření politiků a jejich hlasování na českou společnost má.

Za druhé – zjistili jsme, že v případech, kdy jsou stavební úřady schopny a ochotny konkrétní data poskytnout, **jsou čísla udávající účast spolků na územních řízeních vzhledem k celkovému počtu vydávaných územních rozhodnutí zcela nepatrná.** Ve většině případů se počet řízení, jichž se účastní spolky, nevyšplhá nad pět za rok. V několika málo městech se jedná o čísla mírně vyšší, častokrát však jde pouze o jedno nebo dvě řízení, či dokonce žádné. Ještě nižší jsou pak čísla, která udávají počet odvolání podaných spolky (nebo v případě soudů, které údaje poskytly, podaných žalob). Jsme si samozřejmě vědomi toho, že zásadním problémem je zdlouhavé povolování skutečně velkých záměrů, které nemuselo ve sledovaném období probíhat u žádného stavebního úřadu, jež jsme žádali o informace (počet úřadů, které jsme mohli oslovit byl limitovaný; i proto jsme ale vybírali úřady ve větších městech, neboť jsme očekávali, že tato data budou ve vztahu k větším záměrům reprezentativnější).

V případě velkých infrastrukturních záměrů by nicméně neměla být žádná pochybnost o významu účasti veřejnosti na rozhodování (ačkoli ve skutečnosti je zejména politiky význam účasti veřejnosti marginalizován¹⁰⁵) a o tom, jak velký může mít dopad na odhalování nezákonných procesních postupů stavebních úřadů, což se prokázalo u konkrétních dopravních staveb. Např. rozhodnutí pro rychlostní silnici R52 opakovaně trpěla řadou nedostatků a zásadních pochybení ze strany úřadů. Právě, kvůli těmto chybám – a nikoliv v důsledku účasti veřejnosti – pak vydaná rozhodnutí úřadů rušily soudy.¹⁰⁶

105 Viz kupř.: Za hazardování s obyvateli Mikulovska i celé jižní Moravy označil protesty ekologů a občanských seskupení proti výstavbě rychlostní silnice R52 krajský radní Milan Venclík. Po čtvrtetním zasedání rady kraje v Mikulově poprvé připustil, že by se silnice kvůli neustálým žalobám a sporům nakonec nemusela postavit. Milan Venclík, který je vládním zmocněncem pro výstavbu rychlostní silnice, vyzývá protestující sdružení k zodpovědnosti. „Ať ekologové lidem řeknou na rovinu, jak bude doprava v regionu vypadat za pár let. Celou chráněnou oblast kolem Pálavy zaplaví miliony aut a kamionů. Tady už přestává humor. Situace je vážná,“ řekl. „Je vážné podezření, že došlo k porušení zákona. Stavba silnice silně naruší ráz krajiny. Je třeba brát v úvahu i názory obcí,“ hájí důvody odpůrců stavby náměstek primátora Brna a člen krajské organizace Strany zelených Martin Ander. Viz HUMPOLÍKOVÁ, Dagmar. Rychlostní silnice R52 znovu rozděluje. Venclík varuje, že projekt padne. *Idnes.cz* [online]. 2009 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/rychlostni-silnice-r52-znovu-rozdeluje-venclik-varuje-ze-projekt-padne-1my-/brno-zpravy.aspx?c=A090508_184844_brno_jag

106 Obdobným případem je výstavba dálnice D8, která trpí mnoha pochybeními správních orgánů. V jedné z žalob k této otázce přitom Ředitelství silnic a dálnic uvedlo: „V průběhu řízení před soudem ŘSD doručilo soudu ještě doplňující vyjádření. V tomto vyjádření zdůraznilo, že dle ustálené judikatury správních soudů mezi namítanou nezákonností a vyhověním žalobě, tj. důsledky zrušení napadeného správního rozhodnutí, musí existovat určitý vztah proporcionality. Při posuzování proporcionality je nutné zohledňovat celkovou komplikovanost řízení a povahu rozhodné věci (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18.8.2006, č.j. 7 A 166/2002-71, ze dne 12.4.2006, č.j. 5 A 126/2002-55, ze dne 22.10.2008, č.j. 6 As 51/2007-228, apod.). V rozsudku ze dne 12.8.2005, č.j. 5 A 90/2002-66, Nejvyšší správní soud doplnil, že pouze takový přístup totiž koresponduje se zásadou materiálně, a nikoliv pouze formálně, chápaného právního státu, s níž se Nejvyšší správní soud identifikuje. Dle ŘSD při aplikaci zásady proporcionality na oba žalobní body musí soud dospět k závěru, že zrušit napadené rozhodnutí není možné. ŘSD totiž trvá na tom, že veřejný zájem je na dostavbě předmětné dálnice. Dle jeho názoru existují zcela jasné argumenty, že oddálení dostavby dálnice D8, včetně části povolené napadeným rozhodnutím, by mělo značné negativní důsledky:

Věříme, že naše analýza bude prvním krokem k podrobnějšímu, rozsáhlejšímu a především věcnému rozboru otázek spojených s účastí veřejnosti na rozhodování.

1. oddálení dokončení stavby o jeden rok má za následek 6 osob usmrcených, 14 osob těžce zraněných a 90 osob lehce zraněných, a to z důvodu uskutečňování dopravy po stávajících pozemních komunikacích,
2. oddálení dokončení stavby o jeden rok má za následek celospolečenskou ztrátu ve výši 677 000 000,- Kč,
3. přerušení prací z důvodu zrušení stavebního povolení by způsobilo mnohamilionové náklady, které by zatížily stavební firmy, resp. ŘSD,
4. značené zatížení obyvatel v obcích podél stávajících pozemních komunikací, na kterých se v současnosti uskutečňuje doprava, která bude po dokončení stavby vedena po D8.

Z uvedeného ŘSD dovozuje, že negativní následky vyhovění žalobě by byly značné. V takovém případě princip proporcionality klade tomu odpovídající požadavky na závažnost žalobcem tvrzené a soudem posuzované nezákonnosti. Vzhledem k tomu, že dle tvrzení obsažených v žalobě k žádnému přímému zkrácení procesních práv žalobce v řízení, ve kterém bylo vydáno napadené rozhodnutí, nedošlo a že žalobce dovozuje nejvýše nepřímý vliv na toto řízení, je ŘSD přesvědčeno, že zrušení napadeného rozhodnutí by nebylo ve vztahu proporcionality k tvrzeným nezákonnostem. Vztah proporcionality je ovlivněn také celkovou komplikovaností řízení, ve kterém bylo vydáno napadené rozhodnutí. Napadeným rozhodnutím byla umístěna a povolena stavba dálnice v délce několika kilometrů. Nejednalo se tedy dle ŘSD o věc jednoduchou, nýbrž o složitou záležitost s vysokým počtem účastníků a značným rozsahem podkladů rozhodnutí."

Nejvyšší správní soud k tomuto argumentu uvádí:

„K argumentaci ŘSD týkající se uplatnění principu proporcionality uvádí soud následující. ŘSD uvádí, že dle ustálené judikatury správních soudů mezi namítanou nezákonností a vyhověním žalobě, tj. důsledky zrušení napadeného správního rozhodnutí, musí existovat určitý vztah proporcionality. Ve vztahu k tomuto principu proporcionality pak ŘSD předneslo celou řadu následků, které by byly spojeny s eventuálním zrušením žalobou napadeného rozhodnutí, a to od navýšení počtu úmrtí na silnicích, přes ekonomické ztráty až po zatížení životního prostředí. Vyjádřilo rovněž názor, že následky případného zrušení rozhodnutí by byly v hrubém nepochopitelném poměru k porušení procesních práv žalobce, ke kterým eventuálně mohlo v přezkoumávaném řízení dojít.

*Dle názoru soudu v daném případě zřejmě došlo k nepochopení aplikace principu proporcionality v rámci správního soudnictví. Princip **proporcionality v rámci správního soudnictví znamená, že soud v rámci svého rozhodování vždy posuzuje, zda eventuálně zjištěné pochybení ze strany správního orgánu může zapříčinit nezákonné rozhodnutí ve věci samé. Ne každá nezákonnost či vada řízení totiž musí ve svém důsledku mít za následek nezákonnost rozhodnutí správního orgánu ve věci samé. Princip proporcionality spočívá v tom, že správní soud zruší žalobou napadené rozhodnutí jen tehdy, pokud by shledal, že k porušení zákona došlo nikoliv v zanedbatelné míře, nýbrž v intenzitě, zpochybňující zákonnost posuzovaného správního řízení jako celku.** Pod optikou principu proporcionality je nutno vyslovení nezákonnosti správního rozhodnutí chápat i jako „deklaraci toho, že míra pochybení správního orgánu překročila mez, již je vzhledem k celkové komplikovanosti řízení a s přihlédnutím k povaze rozhodované věci možno považovat za v konečném důsledku neohrožující právem chráněné zájmy účastníků, přičemž k překročení této meze může dojít jak jediným pochybením dostatečně závažného rázu, tak také větším počtem relativně samostatných pochybení, jež by snad byla vnímána jak marginální sama o sobě, ve svém úhrnu však dosahují zmíněné zásadní intenzity.“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22.10.2008, č.j. 6 As 51/2007-228). Princip proporcionality tedy v žádném případě nelze chápat jako poměrování míry eventuálního nezákonného zásahu do práv žalobce a následků spojených se zrušením nezákonného správního rozhodnutí. Na tomto místě soud musí zdůraznit, že úvahy o tom, zda některému z účastníků správního řízení či jiným osobám vznikne v důsledku zrušení nezákonného správního rozhodnutí materiální újma a jaké jsou ekonomické či politické důsledky zrušení správního rozhodnutí, o kterém soud dospěl k závěru, že je stiženo věcnou či procesní vadou, která mohla způsobit nezákonné rozhodnutí ve věci samé, jsou úvahy, od kterých se soud v rámci správního soudnictví musí zcela oprostít.“*

Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 7. 2012, sp. zn.: 40A 3/2012, dostupný na www.nssoud.cz.

9. Přílohy

9.1 Tabulka k odpovědím krajských úřadů na žádost o informace v roce 2013

Kraj	Vyhrazení pravomoci	Údaje o účasti spolků
Královéhradecký	Nevyhradil	Nemáme žádnou evidenci nebo přehledy o účasti občanských sdružení v územních řízeních ani o tom, v kolika případech využívají opravné prostředky.
Zlínský	Nevyhradil	Krajský úřad Zlínského kraje, odbor územního plánování a stavebního řádu žádnou evidenci o účasti občanských sdružení nevede a ani nevede evidenci, v kolika případech využívají opravné prostředky.
Jihomoravský	Nevyhradil	V letech 2009–2014 nebylo zahájeno žádné územní řízení, ve kterém by byl KrÚ ze zákona příslušným stavebním úřadem k vydání územního rozhodnutí.
Karlovarský	Nevyhradil	Nemáme žádnou evidenci nebo přehledy o účasti občanských sdružení v územních řízeních ani o tom, v kolika případech využívají opravné prostředky.
Vysočina	Nevyhradil	V letech 2009–2014 nebylo u OÚPSŘ KÚ zahájeno žádné územní řízení, ve kterých by byl OÚPSŘ KÚ ze zákona příslušným stavebním úřadem k vydání územního rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že OÚPSŘ KÚ nevedl žádné územní řízení ve smyslu položených dotazů, nelze uvést žádnou informaci.
Pardubický	Nevyhradil	V letech 2009–2014 nebylo před krajským úřadem zahájeno žádné územní řízení, ve kterém by byl zdejší krajský úřad ze zákona příslušným stavebním úřadem k vydání územního rozhodnutí.
Plzeňský	Nevyhradil	Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor regionálního rozvoje, v letech 2009–2014 žádné územní řízení nevedl.
Olomoucký	Nevyhradil	Odbor SR KÚOK v letech 2009–2014 nevedl žádná územní řízení, ke kterým by byl ze zákona příslušný, ani si v téže době nevyhradil pravomoc k vydání územního rozhodnutí ve smyslu § 17 stavebního zákona.
Moravskoslezský	Nevyhradil	Krajský úřad nemá žádnou evidenci o těchto případech a ani nemá evidenci o účasti občanských sdružení (spolků) v územním řízení a o tom, jak využívají opravné prostředky (pro úplnost krajský úřad uvádí, že tuto evidenci si ani nevede v případech, kdy jako příslušný odvolací orgán rozhoduje o odvolání vůči územnímu rozhodnutí vydaného stavebním úřadem).

Ústecký	Nevyhradil	Ze strany KÚ ÚK, UPS nebyla informace o počtu zahajovaných územních řízení v letech 2009–2014, vydaných územních rozhodnutích, o počtech řízení, jichž se účastnila občanská sdružení (spolky), ani o počtu rozhodnutí napadených odvoláním či žalobou vydána. Nejedná se tedy o existující informaci. Jako příslušný stavební úřad vede KÚ ÚK, UPS pouze jedno řízení a to řízení ve věci vydání společného územního rozhodnutí a stavebního povolení na stavbu „Farma VE Moldava“.
Liberecký	Nevyhradil	KÚ LK nebyl ani jednou příslušným úřadem k vydání územního rozhodnutí dle stavebního zákona, tudíž žádné takové řízení ve zmiňovaném období nebylo zahájeno.
Praha	Nevyhradil	Odbor stavební a územního plánu MHMP není ve smyslu ust. § 13 odst. 1 stavebního zákona obecným stavebním úřadem příslušným k vedení územního řízení pro stavby na území hl. m. Prahy. Vyhláškou č. 55/2000 Sb. hl. m. Prahy, kterou se vydává Statut hl. m. Prahy, ve znění pozdějších předpisů, byl výkon působnosti obecného stavebního úřadu s výjimkou světelných signalizačních zařízení svěřen do přenesené působnosti městských částí uvedených v příloze č. 4 vyhlášky /tj. městských částí Praha 1 až Praha 22/.
Středočeský	Nevyhradil	Nesdělil
Jihočeský	Nevyhradil	V letech 2009–2014 si Odbor regionálního rozvoje, územního plánování, stavebního řádu a investic Krajského úřadu Jihočeského kraje nevyhradil ve smyslu § 17 stavebního zákona ani v jednom případě pravomoc stavebního úřadu I. stupně pro vydání územního rozhodnutí. Stejně tak v uvedeném období nevedl jako příslušný stavební úřad žádné územní řízení.

9.2. Výroky politiků k účasti spolků na rozhodování o životním prostředí

- 1) „Na silnici a na vodě se naopak v plné nahotě ukazuje, jak nerovnoprávným účastníkem správních řízení je stát a že hlavní slovo mají různé občanské a ekologické iniciativy.“ – výrok Miroslava Šefary, ředitele vodních cest ČR, rozhovor v článku Výstavba dopravní infrastruktury čeká na novely zákonů, Dopravní noviny, 9. 12. 2010
  - a) V tomto článku ještě zaujal výrok Miroslava Šefary: „Faktem je však to, že si málokterý z ministrů uvědomoval, jak malé možnosti vlastně ministerstvo dopravy má a že se o všem důležitém ve věci například výstavby vodního díla na Labi rozhoduje na ministerstvu životního prostředí a v nevládních organizacích.“

- 2) „Pokud se bavíte o organizacích typu jako Děti Země a Arnika, tak já se vždycky divím, proč se jim říká ekologové, protože se většinou jedná o placené lobbistické skupiny, které za svou činnost dostávají normálně peníze.“ – odpověď Jiřího Astera, předsedy Sekce vodní dopravy Svazu dopravy České republiky na otázku „Co říkáte na aktivity ekologů, kteří velmi ovlivňují výstavbu jezů na Labi?“. Zpravodaj města Děčína, 22. 10. 2010
- 3) „Já bych velmi rád, aby tyto vyděračské skupiny, tito výběrčí výpalného, nebyli součástí těchto procesů. Ale ti, kterých se to bezprostředně dotýká, to znamená občané, obce, občanská sdružení, která jsou v dotčeném území, tak jejich práva nechci vůbec omezovat, ba naopak. Chci, aby účastníky řízení byli ti, kterých se to dotýká, a ne ti, kteří si z toho udělali výnosný byznys,“ řekl ministr životního prostředí Pavel Drobil (ODS) – z článku Drobil vymete Bursíkova kůrovce i výběrčí zeleného výpalného – <http://www.parlamentnilisty.cz/politika/vlada/Drobil-vymete-Bursikova-kurovce-i-vyberci-zeleneho-vypalneho-181103>, 16. 11. 2010
- 4) „Všechny ty ekology, kteří za touto akcí stojí, bych postavil mimo zákon a dal jim zaplatit veškeré škody, které do této doby vznikly a které dál budou vznikat. Protože oni ohrožují zdraví obyvatel Ústeckého kraje a brzdí jeho rozvoj.“ – odpověď Jaroslava Foldyna (ČSSD), tehdejšího kandidáta do poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, na otázku: „Ve středu byla zastavena stavba dálnice D8 přes České středohoří, vidíte to jako špatnou zprávu pro kraj a pro Děčín?“ – http://decinsky.denik.cz/zpravy_region/jaroslav-foldyna-o-situaci-v-cssd-chce-to-poradneh.html, 3. 5. 2010
- 5) „Osobně jsem pro rozumnou ochranu životního prostředí, ale to co předvádí sdružení Děti Země, má s láskou k přírodě pramálo společného.“ – výrok Miroslava Ouzkého, politika ODS, k situaci s protahující se výstavbou D8 <http://ouzky.blog.idnes.cz/c/142216/D8-Pozor-na-motyly-a-bacha-na-to-krovi.html>, 3. 6. 2010
- 6) „Už snad ani nespočítám, kolik úsilí nás tato ekologickými aktivisty nenáviděná stavba stála. V současné době leží u soudu několik žalob a jak to tak vypadá, dříve než o nich soudy rozhodnou, dokončení D8 se nedočkáme.“ – výrok Jany Vaňhové, tehdejší hejtmanky Ústeckého kraje (ČSSD), <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/politici-volicum/Vanhova-CSSD-A-zase-ta-dalnice-167304>, 8. 6. 2010
- 7) „Začít by se mohlo třeba tím, že už někdo, kromě nás, nahlas řekne, že zakopaný pes neleží někde v suterénu Krajského úřadu, ale tam, kde by ho člověk neznalý možná nehledal. Ten pes totiž leží až v dalekém Brně. Konkrétně v kancelářích ‚ekologické‘ organizace Děti Země.“ – výrok Jany Vaňhové, tehdejší hejtmanky Ústeckého kraje (ČSSD), <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/politici-volicum/Vanhova-CSSD-A-zase-ta-dalnice-167304>, 8. 6. 2010

- 8) „Mnohokrát jsem jel v Ústeckém kraji po serpentínách okresních silnic, kde řadí cí kamiony čoudí desetkrát víc, než by čoudily na dálnici. Je bizarní, když ekologové sami brání zlepšení životního prostředí.“ – výrok prezidenta Miloše Zemana, http://decinsky.denik.cz/zpravy_region/po-mne-vajicka-nehazeji-na-nikoho-neutocim20100515.html, 16. 5. 2010
- 9) „S aktivisty jsem jednal a o jejich požadavcích a námětech vím. Přesto vše hovoří pro uskutečnění starého plánu. Neexistuje důvod, aby nádraží leželo jinde než na jihu. Není to odsunutá poloha, spíše rozšířené centrum města.“ – výrok Davida Macka, zastupitele Jihomoravského kraje (KDU-ČSL), http://brnensky.denik.cz/presun_nadrazi/nove-nadrazi-v-brne-az-po-roce-20110121.html, 21. 1. 2011
- 10) „Ekologického aktivistu poznáte, Je zarostlý, umorovaný, má dredy.“ – výrok Antonína Schuberta, starosty obce Modrava – <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/bohata-modrava-vyhani-aktivisty-blokujici-sumavsky-les/r~i:article:708021/>, 24. 7. 2011
- 11) „Podobné je to s procesem EIA. Argument, že jsme ‚museli‘ převzít požadavky EU, neobstojí. Navštívil jsem průmyslovou zónu Holešov. Existuje 10 let, ale až na výjimky zeje prázdnotou; obstrukce ekologů přitom sehrávají velkou roli. Opravdu je správné, že se k projektům mohou vyjadřovat nejen místně příslušní občané, ale kdokoliv z Česka? Že schvalovací postupy může zastavit každý, kdo sežene 250 podpisů?“ – výrok Vladimíra Dlouhého, dřívějšího ministra průmyslu a obchodu (ODS), nynějšího předsedy Hospodářské komory ČR – <http://archiv.ihned.cz/c1-64141760-vladimir-dlouhy-kdyz-nejde-nic-postavit-je-neco-spatne>, 10. 6. 2015
- 12) „Nechal jsem si udělat přehled všech problémů s různými ekologickými organizacemi, jako jsou Děti Země, které blokují D1, Břeclav, Přerov, tam jsme teď myslím vyhráli soud, Frýdek-Místek a další. Byli jsme ve Zlíně na D49, kde jsem dostal petici od 15 tisíc lidí, ale údajně to podporuje 500 tisíc lidí. Čekáme na krajský soud, kde se soudíme deset let. Teď jsme měli demonstrace a je škoda, že lidé nedemonstrují za takovéto věci, že by chtěli, abychom konečně mohli něco udělat pro ně. Myslím, že tyto věci jsou pro občany velice důležité.“ Premiér Andrej Babiš, Fórum českého stavebnictví, březen 2018. Zdroj: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/premier-babis-na-foru-ceskeho-stavebnictvi-investicni-vystavba-patri-mez-nasich-sest-zakladnich-priorit-163807/>
- 13) „Seznámil jsem se s tím, že ze státního rozpočtu jde jedenáct miliard korun na neziskové organizace. Dámy a pánové, jsem známý přítel neziskových organizací, ale někdy si říkám, že by měly hospodařit za své a nevysávat státní rozpočet, protože jedenáct miliard korun je opravdu hodně peněz.“ Prezident Miloš Zeman v Poslanecké sněmovně, leden 2018. Zdroj: <https://zpravy.idnes>.

cz/neziskove-organizace-snemovna-prezident-milos-zeman-pdd-/domaci.aspx?c=A180110_130727_domaci_bja

- 14) „Čili je to <pokud nedostaneme sponzorský dar, podáme na vás žalobu>. Důkazem jsou Děti země v čele s panem Patrikem (předseda Miroslav Patrik). Podali 26 žalob na dostavbu dálnice D8 v Ústeckém kraji. Výstavba úseku 15 kilometrů proto trvala asi 20 let.“ Prezident Miloš Zeman. Květen 2017, zdroj **https://www.lidovky.cz/domov/jako-s-peroutkou-dolozte-dukazy-jinak-podame-zalobu-vyzyvaji-zemana-zeleni-aktiviste.A170607_152129_ln_domov_sk**

10. Použitá literatura

1. MADAR, Zdeněk. Slovník českého práva. 2. rozšíř. vyd. Praha: Linde, 1999.
2. JANČÁŘOVÁ, Ilona. Účast veřejnosti při ochraně životního prostředí. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 295, s. 13.
3. KANCELÁŘ VEŘEJNÉHO OCHRÁNCE PRÁV. Souhrnná zpráva o činnosti veřejného ochránce práv za rok 2004 [online]. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005 [cit. 2013-05-27] s. 34.
4. DAMOHORSKÝ, Milan. Stanovisko katedry práva životního prostředí Právnické fakulty UK v Praze k novele stavebního zákona a předpisů souvisejících. In: Arnika [online]. Praha, 2011 [cit. 2014-01-10].
5. Pracovní podklady k analýze stavu na úseku územního plánování. Ústav územního rozvoje [online]. 2015 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=4625>
6. *Právo životního prostředí*. 2., přeprac. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2009, 323 s. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 427, s. 58.
7. WAGNEROVÁ, Eliška, Vojtěch ŠIMÍČEK, Tomáš LANGÁŠEK, Ivo POSPÍŠIL a kol. *Lis-tina základních práv a svobod: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, xxv, 906 s. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-807-3577-506.
8. BĚLOHRADOVÁ, Jitka. Aarhuská úmluva – aktuální otázky. In: *Cofola 2011: the conference proceedings*. 1. vyd. Brno: Masaryk University, 2011, s. 7. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 390.
9. HUMLÍČKOVÁ, Petra, Pavel ČERNOHOUS a Pavel ČERNÝ. SWOT analýza – přístup ke spravedlnosti v oblasti životního prostředí. In: [online]. Praha: Zelený kruh, 2009, 13. 3. 2008 [cit. 2013-05-27].
10. Access to Justice in Environmental Matters: Report to access on Justice in Environmental Matters. In: [online]. Justice and Environment, 2010 [cit. 2013-05-27].
11. ČERNÝ, Pavel. Nedostatky praktické aplikace čl. 9 Aarhuské úmluvy z pohledu dotčené veřejnosti. In: *Sborník mezinárodní konference o aplikaci Aarhuské úmluvy v praxi* [online]. Ministerstvo životního prostředí, 2009 [cit. 2013-05-27], s. 5.
12. JUSTICE AND ENVIRONMENT, European Network of Environmental Law Organisation: *Public Participation in Spatial Planning Procedures: Comparative Study of Six EU Member States*. Brno, 2013, s. 70. ČERNÝ, Pavel. Nedostatky implementace člán-

- ku 9 Aarhuské úmluvy v České republice. In: *Ekologický právní servis* [online]. Brno: Ekologický právní servis, 2010 [cit. 2014-01-10].
13. SKALÍK, Jan. Kritické ohlédnutí za dvaceti lety ankety o nejtrapnější antiekologický výrok Zelená perla. *Ekolist* [online]. 2015 [cit. 2015-06-12]. Dostupné z: <http://ekolist.cz/cz/publicistika/nazory-a-komentare/jan-skalik-kriticke-ohlédnutí-za-dvaceti-lety-ankety-o-nejtrapnejsi-antiekologicky-vyrok-zelena-perla>
  14. PRŮCHOVÁ, Ivana. Aktuální otázky účastenství v řízeních podle § 70 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. In: *Dny práva – 2010: 4. ročník mezinárodní konference pořádané Právnickou fakultou Masarykovy univerzity* [online]. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010 [cit. 2014-01-13]. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 378.
  15. PEKÁREK, Milan. *Zákon o ochraně přírody a krajiny: (komentář)*. Brno: Iuridica Brunensia, 1995. Právo a současnost, Sv. 7.; nebo PEKÁREK, Milan a Ivana
  16. PRŮCHOVÁ. *Zákon o ochraně přírody a krajiny a předpisy související: komentované znění*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2000. Edice učebnic Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, č. 244. Tyto názory jsou potvrzovány i aktuálními komentáři k ZoPK – např. PRCHALOVÁ, Jana. *Zákon o ochraně přírody a krajiny a Natura 2000: úplné znění zákona s komentářem, judikaturou a prováděcími předpisy*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. k 1.3.2010. Praha: Linde, 2010.
  17. POHJOLA, Mikko V a Jouni T. TUOMISTO. Openness in participation, assessment, and policy making upon issues of environment and environmental health: a review of literature and recent project results. *Environmental Health* [online]. 2011, vol. 10, issue 1, s. 58 [cit. 2013-06-15].
  18. Změny stavebního zákona prý umlčí veřejnost, aktivisté si trhali jazyky. *Novinky.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/237409-zmeny-stavebniho-zakona-pry-umlci-verejnost-aktiviste-si-trhali-jazyky.html>
  19. Sněmovna přijala novelu stavebního zákona, kontroverzní přílepek neuspěl. *Novinky.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/270568-snemovna-prijala-novelu-stavebniho-zakona-kontroverzni-prilepek-neuspel.html>
  20. BRABEC, Richard. Dokážeme zachránit 10 miliard, které mohou být investovány do užitečných projektů. *Parlamentní listy* [online]. 2014 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/profil/Mgr-Richard-Brabec-32328/clanek/Dokazeme-zachranit-10-miliard-ktere-mohou-byt-investovany-do-uzitecnych-projekt-34127>

21. Pracovní podklady k analýze stavu na úseku územního plánování. Ústav územního rozvoje [online]. 2015 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://www.uur.cz/default.asp?ID=4625>
22. Parlament omezil zneužívání odkladu staveb žalobami v procesu EIA. České noviny: Zpravodajský server ČTK [online]. 2015 [cit. 2015-05-25]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/parlament-omezil-zneuzivani-odkladu-staveb-zalobami-v-procesu-eia/1179688>
23. Rožnov pod Radhoštěm: zapojení lidí do rozhodování. In: *Frank Bold: Případy* [online]. 2014 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://frankbold.org/resime/pripad/roznov-pod-radhostem-zapojeni-lidi-do-rozhodovani>
24. Holešov: ochrana zdroje pitné vody. In: *Frank Bold: Případy* [online]. 2014 [cit. 2015-04-20]. Dostupné z: <http://frankbold.org/resime/pripad/holesov-ochrana-zdroje-pitne-vody>
25. RAUS, Luboš. Tak nám otevřeli Bauhaus. In: *Bystrčnick* [online]. 2012 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.bystrcnik.cz/lubos-raus-tak-nam-otevrel-bauhaus/>
26. KOZLANSKÁ, Petra. Nový Bauhaus vyrosté, přestože porušuje územní plán. In: *Mladá fronta dnes* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 2010 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/novy-bauhaus-vyroste-prestoze-porusuje-uzemni-plan-pej-/brno-zpravy.aspx?c=A100519_211813_brno-zpravy_aja
27. BLAIR, Michael a Pavel EHRlich. Analýza sběru dat a závěry průzkumu ve věci plánované výstavby HOBBY MARKETU, BRNO-IVANOVICE. In: *Občanské sdružení klidné Ivanovice* [online]. Brno. 2006 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: http://www.klidneivanovice.com/pdf/zaverecna_zprava__6_3.pdf
28. Plán Bauhausu: pokácet 82 stromů a postavit hypermarket. In: *Občanské oko* [online]. 30. 10. 2008 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.obcanskeoko.cz/vystupy/plan-bauhausu-pokacet-82-stromu-a-postavit-hypermarket/>
29. BAUHAUS opět na mrtvém bodě. In: *Občanské oko* [online]. 24. 2. 2009 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.obcanskeoko.cz/vystupy/bauhaus-opet-na-mrtvem-bode/>
30. BAUHAUS začal kopat základy hypermarketu v Ivanovicích. Navzdory zákonům. In: *Občanské oko* [online]. 9. 6. 2010 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.obcanskeoko.cz/vystupy/bauhaus-zacal-kopat-zaklady-hypermarketu-v-ivanovicich-navzdory-zakonum/>

31. Poradna: Certifikáty autorizovaných inspektorů. In: *Frank Bold* [online]. 2015 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://frankbold.org/poradna/kategorie/uzemni-stavebni-rizeni/rada/certifikaty-autorizovanych-inspektoru>
32. Proti certifikátu autorizovaného inspektora zatím jen žaloba. In: *Veřejný ochránce práv: Ombudsman* [online]. 2011 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.ochrance.cz/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2011/proti-certifikatu-autorizovaneho-inspektora-zatim-jen-zaloba/>
33. Spor o hypermarket v Ivanovicích. In: *Naši politici* [online]. 2008-2015 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/1858-jana-bohunovska/profilujici-informace-a-kauzu>
34. KOZLANSKÁ, Petra. Dělníci dál staví Bauhaus. I přes zákaz soudu. *Mladá fronta dnes* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 20. 7. 2010 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/delnici-dal-stavi-bauhaus-i-pres-zakaz-soudu-fzr-/brno-zpravy.aspx?c=A100720_190657_brno-zpravy_trr
35. Přelomové usnesení soudu: BAUHAUS zatím nesmí dokončit stavbu v Ivanovicích. *NESEHNUTÍ* [online]. Praha: MAFRA, a.s., 22. 9. 2011 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://nesehnuti.cz/vystupy/hyper/prelomove-usneseni-soudu-bauhaus-zatim-nesmi-dokoncit-stavbu-v-ivanovicich/>
36. Bauhaus uspořádal demonstraci v Brně-Ivanovicích – reakce NESEHNUTÍ. In: *Občanské oko* [online]. 10. 8. 2012 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.obcanskeoko.cz/vystupy/bauhaus-usporadal-demonstraci-v-brne-ivanovicich-reakce-nesehnuti/>
37. Brněnské osobnosti podporují lidi bojující proti nekalým praktikám Bauhausu v Brně-Ivanovicích. In: *Občanské oko* [online]. 3.10.2012 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: <http://www.obcanskeoko.cz/vystupy/brnenske-osobnosti-podporuji-lidi-bojujici-proti-nekalym-praktikam-bauhausu-v-brne-ivanovicich/>
38. Zástupkyně ombudsmana: zakažte užívání Bauhausu v Brně-Ivanovicích. In: *Občanské oko* [online]. 2012 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.obcanskeoko.cz/vystupy/zastupkyne-ombudsmana-zakazte-uzivani-bauhausu-v-brne-ivanovicich-2/>
39. STRNAD, Leoš. *Mobilizace proti Bauhausu. Analýza rámování dvou sociálních hnutí* [online]. Brno, 2013 [cit. 2015-04-08]. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/404403/fss_m/Strnad_DP.pdf?zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dmobilizace%20proti%20bauhausu%26start%3D1. Diplomová práce. Masarykova univerzita.

40. HUMLÍČKOVÁ, Petra. Stručné poznámky k velké novele stavebního zákona – část II. *EPRAVO.CZ* [online]. 2013 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/strucne-poznamky-k-velke-novele-stavebniho-zakona-cast-ii-88355.html>
41. Novela stavebního zákona přináší především zjednodušení. In: *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. 2012 [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Pro-media/Tiskove-zpravy/2012/Novela-Stavebniho-zakona-prinasi-predevsim-zjednod>
42. Krajský soud: Úřady musí posoudit, zda byl Bauhaus v Brně-Ivanovicích postaven nezákonně. In: *Občanské oko* [online]. 2015 [cit. 2015-04-27]. Dostupné z: <http://www.obcanskeoko.cz/vystupy/krajsky-soud-urady-musi-posoudit-zda-byl-bauhaus-v-brne-ivanovicich-postaven-nezakonne/>
43. HUMPOLÍKOVÁ, Dagmar. Rychlostní silnice R52 znovu rozděluje. Venclík varuje, že projekt padne. *Idnes.cz* [online]. 2009 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/rychlostni-silnice-r52-znovu-rozdeluje-venclik-varuje-ze-projekt-padne-1my-/brno-zpravy.aspx?c=A090508_184844_brno_jag
44. KAŠPAŘÍKOVÁ, Hana. Brněnský Amazon v číslech I. díl. *Blog.respekt.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: <http://kasparikova.blog.respekt.ihned.cz/c1-61786770-brnensky-amazon-v-cislech-i-dil> KAŠPAŘÍKOVÁ, Hana. Brněnský Amazon v číslech I. díl. *Blog.respekt.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: <http://kasparikova.blog.respekt.ihned.cz/c1-61786770-brnensky-amazon-v-cislech-i-dil>
45. KOZLANSKÁ, Petra. Amazon dává Brnu sbohem, zastupitelé se nedohodli. *Brněnský deník.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: <http://brnensky.denik.cz/podnikani/amazon-dava-brnu-sbohem-zastupitele-se-nedohodli-20140214.html>
46. Sobotka: Vláda udělala pro získání investice Amazonu maximum. *Brněnský deník.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: <http://brnensky.denik.cz/podnikani/sobotka-vlada-udelala-pro-ziskani-investice-amazonu-maximum-20140402.html>
47. KOZLANSKÁ, Petra. Amazon dává Brnu sbohem, zastupitelé se nedohodli. *Brněnský deník.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: <http://brnensky.denik.cz/podnikani/amazon-dava-brnu-sbohem-zastupitele-se-nedohodli-20140214.html>

48. JEŘÁBEK, Petr. Amazon může stavět logistické centrum. Zastupitelé řekli ano Zdroj: <http://brnensky.denik.cz/podnikani/zastupitele-brna-umoznili-zmenou-uzemniho-planu-stavbu-pro-amazon-20140520.html>. *Brněnský deník.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: <http://brnensky.denik.cz/podnikani/zastupitele-brna-umoznili-zmenou-uzemniho-planu-stavbu-pro-amazon-20140520.html>
49. KAŠPAŘÍKOVÁ, Hana. Technologické řešení provozu Amazonu. *Blog.respekt.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: <http://kasparikova.blog.respekt.ihned.cz/c1-61700210-technologicke-reseni-provozu-amazonu>
50. KAŠPAŘÍKOVÁ, Hana. Čekali byste že Brněnské komunikace a Odbor dopravy budou v téže věci jednotní? *Blog.respekt.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: <http://kasparikova.blog.respekt.ihned.cz/c1-62736570-cekali-byste-ze-brnenske-komunikace-a-odbor-dopravy-budou-v-teze-veci-jednotni>
51. GRABCOVÁ, Lenka. Druhá šance pro Brno. Amazon chce znovu jednat o skladu s novým vedením města. *Brněnský deník.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-05-26]. Dostupné z: http://brnensky.denik.cz/zpravy_region/druha-sance-pro-brno-amazon-chce-znovu-jednat-o-skladu-s-novym-vedenim-mesta-20150520.html

Arnika chrání přírodu a zdravé prostředí pro budoucí generace doma i ve světě. Dlouhodobě prosazujeme méně odpadů a nebezpečných látek, živé řeky a pestrou přírodu a právo občanů rozhodovat o životním prostředí.

Kampaň Nenechme se vybagrovat!

Prosazujeme lepší přístup k informacím a podporujeme lidi, kteří se chtějí podílet na rozhodování o místech, kde žijí. Bráníme občanská práva proti tlakům na jejich oslabení a usilujeme o zlepšení vymahatelnosti práva. Pomáháme v desítkách konkrétních případů.

Více informací:

Web: www.arnika.org/ucastverejnosti

Facebook: [arnika.org](https://www.facebook.com/arnika.org)